

Täysistunto

Tiistai 24.3.2020 klo 14.03—23.10

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 24/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Valtiovarainministeri Katri Kulmunin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 2,5 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan asian aikataulutettujen asian osalta sovittuja menettelytapoja. Ja kuten viime viikolla todettiin, kaikki puheenvuorot käytetään paikalta.

Keskustelu

14.05 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurinta viisautta kriisin keskellä on kyky toimia ja auttaa, ja sitä todella nyt tapahtuu kaikkialla yhteiskunnassa: huolenpitoa ja välittämistä, uusia ideoita, sillan rakentamista tämän kriisin yli, ihmisten yhteyttä ja toisista välittämistä. Me olemme erittäin vakavassa tilanteessa. Koronavirus uhkaa suomalaisen yhteiskunnan peruskiviä: ihmisten terveyttä ja turvallisuutta sekä työtä ja toimeentuloa. Epidemian kestoa sekä kaikkia seurannaisvaikutuksia on vielä mahdotonta ennakoida. Pahimman yli pääseminen edellyttää poikkeuksellisen vahvoja toimia, ja tältä pohjalta olemme laatineet merkittäviä toimenpiteitä ihmisten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä työpaikkojen, ihmisten toimeentulon ja yritysten maksukyvyn turvaamiseksi, ja me teemme kyllä kaikkemme, etteivät yritykset ajautu konkurssiin tai suomalaiset työttömyyteen.

Nyt käsittelyssä oleva lisätalousarvio on ensimmäinen koronakriisin vuoksi annettu lisätalousarvio, ja on todennäköistä, että niitä tullaan antamaan vielä useampia tämän kevään aikana. Ensimmäinen koronakriisilisätalousarvio toimeenpanee hallituksen viime perjantaina tekemää kriisipakettia ihmisten ja yritysten tueksi. Lisätalousarvio sisältää kriisipaketin mukaiset lisämäärärahat terveydenhuoltoon ja yritysten suoraan tukeen Business Finlandin ja ely-keskusten kautta. Hallitus päätti viime perjantaina myös muista yritysten maksukykyä ja rahoituksen saatavuutta lisäävistä toimenpiteistä, kuten Finnveran valtuuksien nostamisesta. Tässä lisätalousarviossa eivät ole kuitenkaan vielä mukana ne sosiaaliturvamenojen lisäykset, jotka seuraavat työmarkkinajärjestöjen ehdotuksiin perustuvista työttömyysturvan määräaikaisista muutoksista. Hallitus on myös erikseen todennut, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

kuntien talouden vahvistamiseen palataan huhtikuun kehysriihessä. Ensivaiheessa hallitus toimii ihmisten tueksi ja toisessa vaiheessa kuntien.

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssä olevan lisätalousarvion suuruus on 398 miljoonaa euroa, ja kun määrärahoja käydään tarkemmin läpi, ovat tietenkin terveys ja turvallisuus etusijalla. Terveysviranomaisten tarpeelliseksi arvioimat toimet eivät varmastikaan jää rahoituksesta kiinni. Näihin tarkoituksiin osoitetaan reilut 40 miljoonaa euroa jakautuen seuraavasti: 12,8 miljoonaa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenojen koronaviruksen aiheuttamiin menoihin, ja nämä kohdistuvat kansalaisille osoitettavaan tiedotukseen, tietojärjestelmien toimivuuteen, laboratoriokapasiteetin ylläpitoon. 6 miljoonaa euroa osoitetaan koronaviruksen aiheuttaman epidemian tutkimukseen, ja tästä 4 miljoonaa euroa on tarkoitus käyttää leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan. Suomi osallistui myös koronavirusrokotteen tutkimus- ja kehittämissuunnitelmaan 5 miljoonan euron rahoituksella. Tartuntatautiin valvontaan ehdotetaan 26 miljoonaa euroa lisäystä. Tämä kohdistuu sairaanhoitopiirien testauslaitteisiin, lääkinnällisten laitteiden hankintaan ja Huoltovarmuuskeskusten tekemisiin hankintoihin. Lisäksi hallitus on varannut ennalta arvaamattomien menojen momentille 200 miljoonaa euroa, jota voidaan myöhemmin kohdentaa tarkemmin ja käyttää terveyden ja turvallisuuden tarpeisiin.

Puhemies! Hyvät edustajat, eri ministeriöt, valtionvarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, kaikki tekevät parhaillaan tiivistä yhteistyötä, jotta voidaan työpaikat, ihmisten toimeentulo, yrityskenttä pystyä turvaamaan mahdollisimman hyvin näissä kriisioloissa. Tähän olemme saaneet tärkeää tukea työmarkkinajärjestöiltä, yrittäjäjärjestöiltä, pankeilta, Suomen Pankilta, Finanssivalvonnalta ja muilta kansantalouden toimijoilta, joita haluan myös omalta osaltani tässä kiittää. Tällainen tilanne edellyttää erittäin laajaa yhteistyötä.

Virus ja sen välttämättömyyksiä katsotut torjuntatoimet ovat aiheuttaneet šokin kotimarkkinoilla. Tulovirta on kadonnut kokonaan esimerkiksi matkailusta, kulttuurialalta, ravintoloilta ja muilta palvelualan yrityksiltä monessa paikassa. Teollisuustuotantoa uhkaa puolestaan globaalin kysynnän taantuma, komponentteja on vaikea saada, logistiikassa esiintyy ongelmia, ja me pyrimme toimiin, joilla kriisin syvyyttä pienennetään ja pituutta toivon mukaan myös lyhennetään, ja näin mahdollisimman moni terve yritys pääsisi tämän tilanteen yli.

Kriisipaketti, johon viittasin jo tuossa yhteistyössä keskuspankin ja rahoituslaitosten kanssa, mahdollistaa suoraan hallituksen toimien perusteella noin 15 miljardilla eurolla lisärahoitusta, josta pääosa on Finnveran kautta tulevia valtiontakauksia yritysten lainoille. Lisäksi luottolaitosten pääomavaatimusten laskeminen mahdollistaa yrityksille uutta rahoitusta yhteensä 30 miljardia, ja kun tähän lasketaan muiden rahoituslaitosten toimenpiteet, päästään kokonaisuutena kriisipaketissa noin 50 miljardiin kansantalouden mittakaavassa. Kaiken kaikkiaan, kun Finnveran valtuuksia nostetaan, niiden hallitusten toimien tarkoituksena on tietenkin se, että valtio nyt takaa ja pankit laittavat sitten rahat liikkeelle, niin että yritykset selviävät tämän poikkeuksellisen tilanteen yli.

Kassatilannetta helpottavat yrityksissä myös mahdollisuudet verojen ja maksujen lykkäämiseen. Niiden volyymiksi on arvioitu 3–4,5 miljardia euroa riippuen siitä, missä määrin yritykset mahdollisuuksiin nyt tarttuvat. Yritykset voivat pyytää lykkäystä kaikkiin verolajeihin mukaan lukien arvonnäkövero sekä muut valmisteverot, ja järjestely on laadittu hyvin joustavaksi ja yritysystävälliseksi. Työnantajamaksuja on mahdollista lykkätä 3 kuukaudella, mihin luvan myöntää sosiaali- ja terveysministeriö.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Suoraa tukea yritykset saavat yhteensä 200 miljoonaa euroa. Business Finlandin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan valtuuteen ehdotetaan 150 miljoonaa euroa lisäystä ja yritysten kehittämishankkeiden tukemiseen 50 miljoonan euron valtuutta. Me olemme saaneet jo EU-komissiolta hyväksynnän näiden pienimuotoisten tukien maksuun, ja ensimmäiset tuet Business Finlandin puolelta onkin jo myönnetty. Lisäksi ely-keskuskille ehdotetaan puolta miljoonaa lisäystä talous- ja maksuvaikeuksiin joutuneille yrittäjille nimenomaan auttavaan kriisipalveluun.

Yrittäjien suoraa tukea on myös uusi määräaikainen oikeus työttömyysturvaan. Kaikki yrittäjät yritysmuodosta riippumatta voivat saada soviteltua päivärahaa. Etuuden saanti ei edellytä yritystoiminnan lopettamista. Etsimme parhaillaan sujuvaa mallia tuen maksamiseen mahdollisimman nopeasti ja ripeästi. Lakiehdotukset tulevat eduskunnalle lähiviikkoina.

Yrittäjiä helpottaa myös lomautusten määräaikainen lyhentäminen 5 päivään, ja työntekijöiden eduksi tulee se, että työttömyysturvan 5 päivän omavastuu aika poistuu ja valtio vastaa sen kustannuksista. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö valmistelevat lainsäädäntöä, joka tulee myös eduskuntaan pikaisesti.

Nämä hallituksen päättämät ja työmarkkinaosapuolten esittämät työttömyysturvan saantia ja työelämän pelisääntöjä joustavoittavat toimet ovat voimassa aluksi 3 kuukautta. Tilannehan on hyvin epävarma ja ennakoimaton. Me emme tiedä, mitä on edessä, ja tämän vuoksi puhutaan määräaikaisista toimista, mutta toimenpiteitä tietysti jatketaan, mikäli tarvetta on. Ja kuten totesin, sosiaaliturvan muutosten vaatimia lisämäärärahoja ei ole vielä tässä lisätalousarviossa vaan ne tulevat eduskuntaan myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Osana työmarkkinajärjestöjen pakettia oli eläkelaitosten niin sanottu takaisinlainauksen lisääminen suurten yritysten kassakriisien estämiseksi. Lisätalousarviossa ehdotetaankin, että vastavakuutta vaatimatta valtioneuvosto voi myöntää enintään 600 miljoonan euron valtioneuvoston eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle Finnairin työeläkkeiden takaisinlainauksen vakuudeksi. Kotimaisen lentoyhtiön toiminta on huoltovarmuutemme kannalta välttämätöntä, ja Finnairin liiketoiminta kärsii merkittävästi koronaviruksen aiheuttamista maailmanlaajuisista vaikeuksista. Jatkuvan kysynnän väheneminen sekä eri maissa voimaan astuneet rajoitukset ovat johtaneet merkittävään liiketoiminnan supistumiseen.

Lisätalousarvio sisältää myös eräitä määrärahoja, joilla vahvistetaan ihmisten turvallisuutta poikkeusoloissa ja viranomaisten riittäviä resursseja Rikosseuraamuslaitokselle, poliisille, Rajavartiolaitokselle, pelastuslaitokselle sekä Puolustusvoimille. Suurin näistä määrärahoista, 5,6 miljoonaa, osoitetaan poliisille, ja Rajavartiolaitokselle osoitetaan 3 miljoonaa.

Kuten hyvin tiedämme, Suomi on palauttanut EU:n sisärajoille epidemian johdosta väliaikaisesti rajavalvonnan 13.4. asti 19.3. alkaen ja EU on palauttanut EU:n ulkorajavalvonnan 30.4. asti. Suomi vastaa oman ulkorajan valvonnasta, ja myös tähän kohdentuu uuden määrärahan pääosa.

Puhemies! Me olemme näyttäneet yhdessä tässä maassa, että Suomi pystyy yhteisvastuuseen, kun tilanne on paha. Koronatilanne on synnyttänyt valtavasti huolenpitoa haavoittuvimmista ja hauraimmista läheisimmistämme. Uskon, että nämä tänäänkin keskustelussa olevat päätökset ovat juuri tätä samaa huolenpitoa. Ja kuten sanoin tuossa puheenvuoroni alussa, hallitus linjaa kehysriihessä myös laajempia ratkaisuja siitä, kuinka rakennamme siltaa pitkälle tulevaisuuteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Loppuun haluan vielä muistuttaa siitä, että vaikka lyhyen aikavälin talouspolitiikan agenda on muuttunut, pitkän aikavälin haasteet eivät katoa mihinkään ja kriisinkin hetkellä meidän pitää osata katsoa tulevaan — työllisyysasteen nostaminen, sote-uudistus sekä muut menojen kasvua rajoittavat toimet tulevat entistäkin tärkeämmiksi, kun tämän kriisin yli päästään. Hallitus palaa näihin viivyttelemättä heti akuutin tilanteen helpotuttua.

14.16 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Meillä on kaikilla nyt yhteinen huoli läheisistämme, yhteisen kotimaamme tilanteesta ja tulevaisuudesta. Olemme varmasti kaikki nyt samaa mieltä siitä, että terveyden ja turvallisuuden takaaminen on nyt kaikkein tärkeintä.

Useat ammattiryhmät tekevät töitä kovan paineen alla. Tulevina viikkoina, ehkä kuukausina, tuo paine tulee kasvamaan entisestään. He tekevät töitä kiireen keskellä uudenlaisessa, pelottavassakin tilanteessa, mutta he tekevät sitä vankalla ammattitaidolla, ja tuohon ammattitaitoon meillä on luottaminen. Tuo ammattitaito ei kuitenkaan riitä ilman resursseja. On selvää, että lisätalousarviolla tulee nyt turvata viranomaisten resurssit toimia tässä poikkeuksellisessa tilanteessa parhaalla mahdollisella tavalla. Meidän tulee pitää huolta esimerkiksi terveyden- ja sosiaalihuollon, varhaiskasvatuksen ja opettajien, Rajavartioston, pelastustoimen, poliisin, siistijöiden sekä esimerkiksi huoltovarmuudestamme huolehtivien tahojen mahdollisuuksista auttaa kotimaamme yli tämän kriisin, ja meidän tulee arvostaa tätä työtä, jota he nyt tekevät, ja muistaa sen arvostaminen myös tämän kriisin jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämä tilanne aiheuttaa suuria kustannuksia kaikille sektoreille, suurta huolta koko elinkeinoelämällemme. Moni yrittäjä elää nyt epätodellisen painajaisunen keskellä yrittäessään pelastaa kovalla työllä rakentamansa yrityksen ja työntekijöidensä työpaikat. Moni työntekijä pelkää työpaikkansa puolesta. Meillä ei ole varaa menettää yhtään yritystä, ei yhtään työpaikkaa, ei yhdenkään suomalaisen toimeentuloa. Hallitus tekeekin nyt kaikkensa, ettei kukaan ajautuisi koronan vuoksi taloudelliseen ahdinkoon, etteivät taloutemme tukijalat, nuo sinnikkäät kotimaiset yritykset, ajautuisi konkurssiin ja ihmiset työttömyyteen. Tähän varaudutaan mittavin toimin varmistaaksemme, että tästä tilanteesta selvitään yhdessä. Haluan kiittää hallitusta siitä, että se toimii nyt nopeasti ja riittävällä vakavuudella myös taloustoimien suhteen. Suomalaisten toimeentulo tulee turvata myös tämän epidemian aikana ja sen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämän vaikean tilanteen keskellä on äärettömän tärkeää, että me pidämme yhdessä nyt huolta jokaisen hyvinvoinnista, että me varmistamme, ettei kukaan jää tämän uuden tilanteen keskellä yksin, että me teemme kaikkemme, jotta kukaan ei joutuisi vaaralliseen tilanteeseen nyt työssään tai kotonaan — ei henkisesti, ei fyysisesti. Me pidämme huolta siitä, että jokaisella on ulospääsy kodistaan myös poikkeusoloissa, sillä koti ei symboloi jokaiselle turvaa: päihdeongelmat ja lähisuhdeväkivalta ovat läsnä poikkeusoloissakin. Meidän on hyvä myös muistaa, että kaikilla ei ole kotia, johon vetäytyä. Auttavien puhelinpalveluiden roolia tulee vahvistaa, lastensuojelun resursseista pitää huolta. Ihmisten mielenterveyteen satsataan nyt ehkä enemmän kuin koskaan rauhanaikana aikaisemmin. Ihmisten terveyden ja turvallisuuden kannalta välttämättömien palveluiden tulee pyöriä, ja näitä hallitus näillä toimilla varmistaa.

Se, että elämme keskellä poikkeusoloja, ei ole koskaan myöskään syy polkea tai unohtaa ihmisoikeuksien merkitystä. Se on sen sijaan syy pitää entistä vahvemmin huolta siitä, että arvokkaan kotimaamme, välittävän hyvinvointivaltion perusarvot pysyvät nyt voimissaan ja näkyvimmillään, sillä nyt on se hetki, kun me yhdessä rakennamme hyvinvointi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

valtion verkon aukkoja umpeen, niin ettei kukaan putoa niistä tässäkään tilanteessa läpi. Nyt on se hetki, kun me tarvitsemme sitä yhteisöllisyyttä, johon meistä suomalaisista kyllä on, sillä tällä hetkellä me rakennamme yhdessä selviytymistarinaa, kertomusta siitä, miten tässä pienessä, sinnikkäässä maassa pidettiin jokaisesta huolta tämänkin valtavan kriisin keskellä ja sen läpi. Tätä tarinaa kerrotaan vielä vuosikymmenten päästä, ja silloin meistä jokainen voi sanoa, että me teimme kaikkemme, jotta jokainen selviäisi tästä.

14.20 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Vaikka hallitusohjelmassa oli historiallisen hyvin varauduttu taloussokkeihin, ei koronakriisiä voinut budjetoida yksikään hallitus. Tämä lisätalousarvio sisältää akuuteimmat lisäykset, ja lähiaikoina on odotettavissa varmasti uusia lisätalousarvioita. Tällaisena aikana hallituksen on toimittava nopeasti, ja on hienoa, että meidän hallituksemme on niin myös pystynyt tekemään.

Epätodelliselta tuntuu lukea opposition edustajien jakamaa uutista, kuinka koronan torjunnassa rahaa riittää vain kahteen litraan maitoa kansalaista kohden. Vaikka kaikki tiedotusvälineet eivät toimisi vastuullisesti, on meidän velvollisuutemme jakaa ihmisille oikeaa tietoa. Nyt ei ole aika lietsoa perusteettomia pelkoja, vaan tehdä kaikki sen eteen, että koronan aiheuttamat seuraukset ovat mahdollisimman lieviä niin terveydellisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisestikin.

Perusteltujakin pelkoja valitettavasti on. Talous on romahtamassa ympäri maailmaa, eikä perinteisellä elvytyksellä voida kääntää kehitystä niin kauan kuin joudumme pitämään ihmisiä kotona ja työpaikkoja kiinni. Meidän on varauduttava tuntuvaan elvytykseen siinä vaiheessa, kun rajoituksia aletaan poistaa. Siihen asti pitää etsiä erilaisia tapoja auttaa erilaisissa tilanteissa olevia ihmisiä. On selvää, ettei uusien tukijärjestelmien polkaisu tyhjästä ole helppoa. Hallituksen tehtävä on kuitenkin laittaa virkakoneistoon vauhtia. Pitää etsiä ratkaisuja sen sijaan, että etsitään syitä olla auttamatta ihmisiä.

Yhteiskunnan pysäyttäminen vie monilta toimeentulon kokonaan. Vuokra-, silppu- ja pätkätyöläiset, tarvittaessa töihin kutsuttavat, pienyrittäjät, freelancerit ja muut itsensätyöllistäjät ovat jo suurelta osin pudonneet kokonaan tulottomiksi. Hyvä tilanne ei ole tuhansilla lomautetuillakaan, ja vielä useampi joutuu pelkäämään oman työpaikkansa puolesta, kun yrityksiä uhkaavat konkurssit.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös mahdollistaa yrittäjille nopea pääsy työttömyysturvan piiriin, vaikka yritystoimintaa ei kokonaan lopeteta, oli todella tärkeä. Lomautusten helpottaminen ja karenssien poistaminen taas auttavat sekä työntekijöitä että työnantajia. On hienoa, että tämä hallitus näyttää oppineen 1990-luvun virheistä. Sen sijaan, että tuetaan pankkien omistajia jälkikäteen ja jätetään ihmiset ja työpaikat oman onnensa nojaan, lähdetään tukemaan työtä ja toimeentuloa laajasti. On tärkeää, että talouden tukitoimet suunnataan kaikkein eniten apua tarvitseville, olivat he sitten leipäjonossa, pätkätyöläisiä, lomautusuhan alla olevia työntekijöitä tai yrittäjiä. Käytännössä valtio tulee antamaan myös valtavan määrän yritystukia, ettei yksikään elinkelpoinen työpaikka kaatuisi tilapäisen kysyntäongelman takia. Helpoimpia toimia ovat nyt tehdyt päätökset, maksujen ja verojen siirtäminen kauemmas tulevaisuuteen sekä vakuudettomat lainat ja lainatakaukset. Valtiohan saa itse korotonta lainaa markkinoilta ja pystyy ottamaan kriisistä pahimmat ensi-iskut.

On hyvä, että ihmisille annetaan suoraa tukea toimeentuloon. Sen sijaan pankkien ja suurten pörssiyhtiöiden, joiden omistus on ympäri maailmaa, ei pidä saada vastikkeetonta tukea, joka pahimmassa tapauksessa jaetaan osinkoina ulos jo tänä keväänä. Mikäli pörs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

siyhtiöt tarvitsevat isoja pääomia, on valtion oltava valmis tekemään sijoituksia oman pääoman ehtoisina. Silloin me kansalaiset saamme omistusta vastineeksi rahoistamme. Ei voi olla niin, että voitot ovat yksityisiä ja tappiot julkisia.

Meillä on myös paljon pieniä yrityksiä, joita päätetyt tukitoimet eivät juuri tavoita. Niitä yrittäjiä, joiden kuluista vuokrat ovat merkittävä osa, eivät hallituksen nykyiset päätökset paljon auta. Mikäli suuret kiinteistönomistajat eivät pian suostu helpottamaan vuokramaksua, on valtion säädettävä laki vuokrien tilapäisestä leikkaamisesta. Voitaisiin harkita myös vuokratukea, jolla valtio tukisi määräaikaaisesti pienyrityksiä maksamalla osan vuokrasta sillä ehdolla, että vuokranantaja pudottaisi vuokran kriisin ajaksi hyvin pieneen osaan aiemmasta. Tämä voisi hyödyttää myös vuokranantajia: Jos pienet yritykset ajetaan konkurssiin, loppuu vuokratulo kokonaan. Kun tappioiden jakajia on useita, voivat lopulta kaikki selvitä pienemmällä tappioilla yrityksistä kiinteistönomistajiin ja veronmaksajiin.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa panostetaan terveyden kannalta välttämättömiin menoihin yhteensä 200 miljoonaa. Yritysten taloustilanteen helpottamiseksi käytetään toiset 200 miljoonaa. Finnair saa nyt ison lainatakauksen ja on tyypillinen esimerkki yhtiöstä, jonka mahdollinen tuleva pääomittaminen pitäisi tehdä veronmaksajien omistusta lisäten markkinaehtoisella sijoituksella.

Suorat valtiontuet ovat vielä pieniä. Yhteensä erilaisilla takaus- ja muilla järjestelyillä tukipaketin arvo nousee jopa 15 miljardiin euroon. On tärkeää antaa tukea kaikille sitä tarvitseville ilman turhaa byrokratiaa, mutta samalla on varmistettava, että tuetaan työpaikkojen [Puhemies koputtaa] säilyttämistä, ei osinkojen maksamista.

14.25 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä ensimmäinen lisäbudjetti on nyt käsiteltyssä tähän alkuun.

Resursseja pitää laittaa mahdollisimman paljon, silti tarkoituksenmukaisesti, viruksen estämiseen, seuraamiseen, suojautumiseen ja hoitoon. Mallina Singapore, Hongkong ja Korea, joissa uusien tartuntojen määrä on saatu taistuttamaan. Viruksen ehkäisy maksaa, mutta nekin kustannukset ovat kokonaiskuvassa pikkurahoja. Mitä tehokkaammin viruksen leviämistä saa estettyä, sitä enemmän ihmishenkiä säästyy ja sitä tehokkaammin myös taloudellista vahinkoa yrityksille ja kotitalouksille saadaan rajattua. Yritysten kassavirran loppuminen ja konkurssiaalto vasta maksaakin. Koronatoimien vuoksi ongelmissa oleville yrityksille pitää harkita tukea palkkakustannuksiin — ei siis pelkkää lainaa tai lainojen takauksia vaan myös suoraa tukea. Poikkeustoimena sille löytyy perusteita.

Esimerkkiä voidaan hakea Englannista, joka päätti tilapäisesti osallistua niiden ihmisten palkkakustannuksiin, jotka muuten joutuisivat pikaisesti irtisanotuiksi. Englannin mallissa on rahallinen yläraja, ja vain tietty osuus korvataan. Sitä tarjotaan tällä hetkellä kolmen kuukauden määräajaksi, ja tilannetta tarkastellaan myöhemmin uudestaan. Kustannusarvio on karkeasti 1 000 puntaa per henkilö per kuukausi. Kokonaisbudjetti on kolme ja puoli miljardia puntaa, mutta tämä taloudessa, joka on kymmenen kertaa Suomea suurempi.

Näin siis toimitaan Englannissa, joka on kuitenkin anglosaksinen markkinatalous ja myös itselleni hyvin tuttu paikka. Samankaltaista mallia pitää harkita Suomessa meidän omiin olosuhteisiimme, ainakin yksityisen sektorin pienemmille firmoille, joihin poikkeustila erityisesti osuu. Vaikka se maksaa julkiselle taloudelle, yritysten kassavirran ehtyminen johtaisi massiiviseen konkurssien ja työttömyyden aaltoon, mikä on paljon pahempi asia. Nyt on keskityttävä yrityksiin ja työntekijöihin, jotka tilanteen takia ovat vaarassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

joutua lomautetuiksi. On paljon parempi, että nämä ihmiset jäävät yrityksiin töihin kuin että heidät äkkipäätöksellä lomautettaisiin työttömyysturvalle, joka sekin maksaa valtiolle. Kustannuksia on verrattava työttömyyskustannuksiin.

Yrityksille pitää antaa tässä tilanteessa ainakin muutama kuukausi aikaa. Moni useamman työntekijän työllistävä yrittäjä näkee lainanoton liian riskialttiina vetona, kun kassavirtaa ei yllättäen ole. Palkkakustannukset ovat pienemmässäkin yrityksessä kymmeniätuhansia euroja kuukaudessa, joten velkaa voi muutamassa kuukaudessa kertyä niin paljon, että yrittäjä ei halua tai ei voi ottaa riskiä. Siksi suoraa tukea tulisi ainakin harkita tavalla tai toisella. Sitä voidaan rajoittaa ajallisesti muutama kuukauteen, sille voidaan laittaa rahallinen henkilökohtainen ja/tai yrityskohtainen yläraja sekä omavastuu ja muuta harkintaa sekä ehtoja. Määrällisesti se voi olla maltillinen siten, että sillä tulisi ainakin hetkeksi toimeen.

Aikaa ei ole runsaasti. Pyydän ministeriltä ja hallitukselta, että ymmärrätte tämän asian vakavuuden ja selvitätte suoran tuen käyttöönoton pikimmiten poikkeustoimena.

14.29 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalan viranomaiset ovat laatineet arvioita koronaviruksen laaja-alaisista vaikutuksista operatiiviseen toimintaan. Niiden perustana ovat epidemian aiheuttama huomattava henkilöstöpoistuma ja toimenpiteet, joilla turvataan viranomaisten kriittisten ydintehtävien hoito poikkeuksellisissakin olosuhteissa. Kaikkia varautumista koskevia määrärahaesityksiä ei esitetty vielä tähän lisätalousarvioon, koska tilanteen tulevaa kehitystä ja sen vaikutuksia viranomaisten toimintaan ei vielä tiedetä, mutta niitä seurataan jatkuvasti, päivittäin. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten, alueellinen pelastustoimi mukaan lukien, operatiivisissa tehtävissä tarvittavan henkilöstön riittävä määrä turvataan ja siitä aiheutuvat menot korvataan toteutuneiden kustannusten mukaisesti myöhemmissä lisätalousarvioissa.

Poliisille ehdotetaan 5,6 miljoonaa euroa lisäystä koronavirusepidemiatilanteesta aiheutuviin lisämenoihin. Tätä määrärahaa esitetään lisätyövoiman palkkaamiseen — noin 30 henkilötyövuotta seuraavan yhdeksän kuukauden ajalle — sekä kasvaviin työterveysmenoihin, siivouksiin ja tarvikkeisiin. Lisähenkilöstöllä helpotetaan poliisiyksiköiden henkilöstöön kohdistuvaa työkuormaa erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Lisäksi varaudutaan poliisin kasvaviin työterveysmenoihin. Lisämäärärahalla hankitaan myös läsiivouspalveluita ja desinfiointitarvikkeita. Näillä toimenpiteillä mahdollistetaan poliisin ja asiakkaiden turvallisuuden säilyttäminen mahdollisimman korkealla tasolla koronavirusepidemian aikana.

Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitokselle ehdotetaan yhteensä 3 miljoonan euron lisäystä ennen kaikkea siksi, että Suomi on palauttanut EU:n sisärajoille rajavalvonnan väliaikaisesti ajalle 19.3.—13.4. Myös EU on palauttanut EU:n ulkorajavalvonnan koronaepidemian johdosta 30.4. saakka, ja kuten valtiovarainministeri viittasi, Suomi toki vastaa oman ulkorajansa valvonnasta myös tässä tilanteessa. Rajavalvonnan lisäämisen johdosta ehdotetaan Rajavartiolaitokselle 2,5 miljoonan euron lisämäärärahaa kasvaviin menoihin. Sisäraajavalvonta on toteutettava samalla henkilöstöllä, joka normaalisti vastaa vain ulkorajan valvonnasta. Tästä syystä valvonnan toteuttaminen edellyttää, että nykyisen henkilöstön työpanosta lisätään huomattavasti. Tämä toteutetaan muun muassa ylitoinä, varallaolojärjestelyin sekä palkkaamalla Rajavartiolaitokselle lisähenkilöstöä viime vuosina eläköity-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

neistä rajavartijoista. Lisäksi Rajavartiolaitokselle ehdotetaan puolen miljoonan euron määrärahalisäystä epidemiasta aiheutuviin kasvaviin työterveysmenoihin.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriölle ehdotetaan lisärahaa myös epidemiasta aiheutuviin pelastuslaitosten varautumismenoihin. Sisäministeriölle ehdotetaan pelastustoimen toimintamenoihin 0,6 miljoonan euron lisäystä aiheutuen koronaviruksen torjunnasta ja siihen liittyvästä varautumisesta aiheutuvista lisäkustannuksista alueellisissa pelastuslaitoksissa. Lisämäärärahaa tarvitaan suojausvarusteisiin ja -tarvikkeisiin, varustehankintojen työpanokseen ja varusteiden jakamiseen paloasemille, ohjeistusten ja käännösten tekemiseen ja desinfiointilaitteisiin. Lisäksi kustannukset sisältävät koronaviruksesta aiheutuvia henkilöstön testauskustannuksia. — Kiitos.

14.32 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Koronakriisi, jonka keskellä elämme, on osoittanut, miten tärkeitä hyvinvointivaltiomme rakenteet ovat. Suomen julkinen terveydenhuoltojärjestelmä on maailman huippuluokkaa, ja olemme pystyneet hyvin lyhyessä ajassa tekemään yhdessä päätöksiä ja sopeutumaan vaikeaan tilanteeseen.

Hallituksen esittämän lisätalousarvion tukitoimilla pyritään tällä hetkellä ensisijaisesti varmistamaan, että terveet yritykset eivät tilapäisen kriisin takia joudu konkurssiin ja että myös kansalaisten toimeentulo turvataan. Emme saa toistaa 1990-luvun laman virheitä. Työttömyyden annettiin silloin kasvaa ja leikkauslistat olivat pitkät. 90-luvun laman seurausten hintaa maksetaan yhä tänään sosiaalisina ja terveydellisinä ongelmina.

Koronakriisistä ei saa myöskään tulla tekosyy, jonka varjolla hyvinvointivaltion perusrakenteita kriisin jälkeen horjutetaan. Päinvastoin hyvinvointivaltiota tulee pitää jatkuvasti kehittyvänä ja vahvistaa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä on tärkeää, että talouden tukitoimet suunnataan laajasti kaikkein eniten apua tarvitseville, olivat he sitten leipäjonossa, ptkätyöläisiä, freelancereita, lomautusuhan alla olevia työntekijöitä tai toimeentulonsa menettäneitä muita pienyrittäjiä. Tämän kriisin kustannuksia ei saa kaataa tavallisten ihmisten maksettavaksi samaan aikaan, kun pankit ja suuryritykset jatkavat kuten ennenkin. Tämä kriisi pitää ratkaista yhdessä.

Ihmisten terveys on nyt ensisijaista, ja hallituksen ensimmäisellä lisätalousarviolla varmistetaan, että yhteiskunta toimii poikkeusoloista huolimatta ja että ihmisten terveydestä pidetään huolta. Tukitoimet toimeentulon turvaamiseksi ja työpaikkojen säilyttämiseksi ovat erittäin tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Koronan aiheuttama talouskriisi on iskenyt ensin yksityiselle sektorille, ja sen vaikutukset kuntatalouteen näkyvät viiveellä. Kuntien työntekijät pitävät nyt yhteiskuntaa pystyssä, ja kuntia pitää tukea tämän kriisin yli. Hallituksen ensimmäiset tukitoimet suunnataan nyt terveyden turvaamiseen sekä yritysten ja ihmisten toimeentulon tukemiseen, jotta akuuteimmasta tilanteesta päästään yli, mutta kunnille tarvitaan oma tukipaketti mahdollisimman pian, kun tilannekuva selkiytyy. Hallitus onkin ilmoittanut, että kuntia tullaan tukemaan, ja tämä on hyvä ja tärkeä tieto.

Samaan aikaan kuntien pitää nyt lopettaa hätiköidyt henkilöstöön kohdistuvat vähennykset ja lomautustoimet. Kuntien henkilöstövähennyksissä, joista on uutisoitu, ei ole mitään mieltä nyt, kun moni kansalainen tarvitsee erityistä tukea ja apua. Kunnat voisivat esimerkiksi ottaa nyt varmistaakseen koteihin karanteeninomaisiin oloihin jäävien ruoka- huoltoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Arvoisa puhemies! Tämän kevään poikkeustoimet vaativat meiltä uudenlaista ajattelua. Puhuin tästä asiasta jo viime viikolla valmiuslain käsittelyn yhteydessä. Väliaikainen perustulo olisi näissä olosuhteissa järkevä tapa turvata kaikkien suomalaisten toimeentuloa. Toistan tämän näkemykseni siksi, että olen saanut tästä asiasta, siis perustulosta, enemmän palautetta kuin kaikista muista asioista eduskuntatyössäni tähän mennessä yhteensä.

On nähtävissä, että Kela ja työttömyyskassat tulevat ruuhkautumaan todella pahasti monien eri tukien maksatusten paineessa. Perustulo puolestaan maksettaisiin jokaiselle työikäiselle riippumatta siitä, onko työtön, palkansaaja tai yrittäjä. Se tietenkin verotettaisiin progressiivisesti pois niiltä hyvätuloisilta, jotka sitä eivät tarvitse.

Suomessa vallitsee nyt poikkeustila, joka koettelee kaikkien sopeutumiskykyä. Huoli omasta toimeentulosta lisää monen taakkaa, jopa mielenterveydelle antaa paineita kohtuuttomasti. Perustulo olisi näinä poikkeusaikoina erityisen hyvä uudistus, väliaikainen sellainen, joka voisi vahvistaa hyvinvointia ja luottamusta yhteiskunnassa. Siksi toivon, että hallitus harkitsee tätä.

14.36 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies! Hallituksen lisäbudjetti tulee tarpeeseen. Panostus on erittäin suuri, mutta ongelmana on, että kaikki yritykset eivät pysty lainaamaan rahaa, koska heillä ei ole mahdollisuutta koskaan maksaa näitä lainoja takaisin. Tämä ei myöskään yksinään auta yrityksiä pääsemään kassakriiseistä ja karikoista, jotka niiden eteen ovat tulleet koronaviruksen takia. Siksi toivonkin, että hallitus tukisi suoraan yrityksiä.

Yksi tapa voisi olla esimerkiksi vuokratuki, jolla valtio sitoutuisi maksamaan yrittäjän vuokrasta kolmasosan, vuokranantaja pakotettaisiin itse maksamaan kolmasosa ja vuokralainen maksaisi kolmasosan. Keinoja kyllä löytyy, jos haluaa. Saksan hallitus ilmoitti juuri, että vuokranantaja ei saa irtisanoa yksityisiä tai yritysvoikralaisia huhtikuun alusta ke-säkuun loppuun ke-tävällä ajanjaksolla, jos he eivät ole kyenneet maksamaan vuokraan koronakriisin takia. Valtion pitäisi toimia nyt, koska muuten tulee konkurssseja. Monet muut maat ovat ottaneet käyttöön myös palkkatuen, jossa valtio maksaa lomautusuhan alla olevien työntekijöiden palkasta useita kymmeniä prosentteja, jopa ne kokonaan.

Haluan myös sanoa, että ei pidä paikkaansa, että Finnvera takaa ja pankit jakaa, kuten ministerit ilmoittivat. Minulla on käytännön esimerkki, jossa Finnvera kyllä takaa 80 prosenttia lainasta mutta yrittäjä joutuu laittamaan siihen 10 prosentin vakuuden. Lisäksi pankki vaatii vielä vakuuksia lopulle 20 prosentille, jota Finnvera ei takaa. Pankki ei suostu ottamaan edes 20 prosentin riskiä vaan ottaa senkin asiakkaalta. Pankit käyttävät tätä tilannetta härskisti hyväkseen. Siihen pitää tulla muutos. Ei voi olla niin, että yrittäjä kantaa ison riskin tästä. Yrittäjä ei ole vastuussa koronaviruksesta, ja hänellä on monessa tapauksessa aikaisemmin tulleet vastuuta, esimerkiksi yrityksen perustamisesta.

Luen nyt yhden yrittäjän viestin saamistani lukemattomista viesteistäni: ”Vaimollani on alle vuoden ikäinen liike Helsingin keskustassa. Myynnit loppuivat kuin seinään kaksi viikkoa sitten. Kun ensin helmikuussa maksoimme henkilökunnalle bonukset myyntitavoitteiden täyttymisestä, viikkoa myöhemmin lomautimme heidät. Tilanne on meidän kannalta ke-tämätön. Vaimolla on hirveät yritys-lainat, ja yhtäkkiä matto vedetään alta. Vuokra on yli 20 000 euroa kuussa, ja myynti on 300 euroa. Valtion tulisi neuvotella vuokra-isäntien kanssa. Jonkinlaista vuokratukea tulisi suunnata vuokraisännille, ja nämä voisivat sitten vapauttaa vuokralaiset velkataakasta niistä kuukausista, jolloin myynti on olematon.” Arvoisa puhemies, jotenkin tässä kuitenkin tulee väjäämättä sama asetelma mieleen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

kuin aiemmin meidän murheellisessa taloushistoriassamme. ”Hallitus tulee tukemaan suuryrityksiä ja lomautettuja työntekijöitä, mutta pienyritykset jäävät ilman ymmärrystä”, näin loppui kirje.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, näyttäkää, että olette oppineet historiasta.

14.40 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Koronaepidemia iskee nyt kovaa niihin ihmisiin, jotka ovat jo valmiiksi hauraassa yhteiskunnallisessa asemassa. Nyt testataankin suomalaisen hyvinvointivaltion toimivuutta — näyttää nimittäin siltä, että ne yhteiskuntamme toimialat, jotka jo valmiiksi kärsivät kroonisesta resurssipulasta, kärsivät nyt itse epidemiasta ja siihen liittyvistä rajoituksista kaikkein eniten. Tällaisia palveluita ovat muun muassa asunnottomien palvelut, päihde- ja mielenterveyspalvelut, lähisuhdeväkivaltaa kokevien palvelut ja lastensuojelupalvelut.

Nostan nyt kuitenkin tässä erikseen yhden ryhmän, joka näyttää olevan erityisen haavoittuvassa asemassa, nimittäin omaishoitajat. Mitä tapahtuu, jos omaishoitaja sairastuu koronakriisin aikana? Mitä tapahtuu hoidettaville, joista valtaosa ei mitenkään pärjää itsekseen? Kestääkö terveydenhuolto sekä omaishoitajien että -hoidettavien sairastumisen? Suomessa virallisia omaishoitajia on 45 000, epävirallisesti heitä on vielä enemmän. Ihan ehdoton valtaosa omaishoitajista on naisia, ja he sinnittelevät hyvin pienellä toimeentulolla. Vähän yli puolet omaishoitajista hoitaa ikääntyvää lähimmäistä, ja valtaosa näistä omaishoitajista on itse ikäryhmässä 64—84. Vähän alle puolet omaishoitajista hoitaa puolestaan vammaista läheistä.

Varsinkin ikääntyvien omaishoitajista merkittävä osa kuuluu itse riskiryhmään. Näillä ihmisillä on nyt erityisen tukalaa, kun karanteeni koskee sekä hoidettavaa että omaishoitajaa. Myös moni aikuisen omaishoitaja on joutunut jäämään pois työelämästä, koska päivätoimintakeskukset ovat kiinni. Hoidettavaa ei voi jättää yksin päiväksi kotiin. Omaishoitajat ovat itse toivoneet, että kotihoidon henkilöstön vaihtelevuutta yritettäisiin nyt rajoittaa tartuntojen välttämiseksi, mutta on selvää, että kriisitilanne vaatii myös muita toimenpiteitä koko terveydenhuollon näkökulmasta.

Toinen asia omaishoitajien kannalta on se, että nykyisellään omaishoidon tuki keskeytetään, jos omaishoidettavan sairaalahoito jatkuu yli viisi päivää. Tämä koskee myös omaishoitajia, jos he sairastuvat. Miten siis varmistetaan omaishoitajan toimeentulo tällaisessa tilanteessa, jos omaishoidettava joutuu koronan vuoksi sairaalahoitoon pidemmäksi aikaa? Tukien keskeytyksiin ja arviointeihin tarvitaan helpotusta ja poikkeustilanteen vuoksi ymmärrystä.

Omaishoitajat tekevät yhteiskunnassamme näkymätöntä työtä hyvin pienellä toimeentulolla, ja he ovat ahtaalla ihan normaalioloissakin. Emme saa unohtaa tätä ryhmää nyt kun kriisitoimenpiteitä suunnitellaan lisää hallituksen toimesta.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajien lisäksi taide- ja kulttuurikenttä on yksi tämän kriisin pahimmista kärsijöistä. Nyt koko kevään työt ja sen mukana toimeentulo ovat voineet lähteä kirjaimellisesti yhdessä yössä. Kyseessä ovat monesti ihmiset, joiden toimeentulo on ollut epävarmaa jo ennen kriisiä. Jo ennen kriisiä suurimmalla osalla taiteilijoista toimeentulo-ongelmat olivat arkipäivää. Tilanne, jossa suuri osa toimeentulosta on tullut jostain muusta kuin taiteellisesta työstä, on tuttua. Nyt tämä kriisi pahentaa tilannetta entisestään.

On hienoa, että hallitus on lähtenyt rivakasti ja määrätietoisesti tekemään toimia, jotka helpottavat myös ainakin osaa taide- ja kulttuurikentän toimijoista. Lisäksi myös luovilla aloilla voi hakea esimerkiksi Business Finlandin tukea, mutta tässä tapauksessa pitää olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

kyseessä yritys. Suurin osa alan toimijoista tekee kuitenkin töitä voittoa tavoittelemattomissa yhdistyksissä, jotka eivät ole tämän tuen piirissä.

Nyt meidän on tehtävä kaikki mahdollinen, että taide- ja kulttuurikentän toimeentulo saadaan turvattua tänä kriisiaikana, mutta tämä ei vielä riitä. Kun akuutti kriisi on ohi, tarvitaan myös luoville aloille jälkihoitoa. Muuten kriisin vaikutukset ulottuvat vuosien päähän ja ei ainoastaan taiteilijoiden vaan meidän kaikkien hyvinvoinnille oleellinen taide- ja kulttuuriala on vaarassa näivettyä. Kyseessä on myös taloudellisesti merkittävä ala, jonka näivettämiseen meillä ei ole varaa.

14.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa keskitytään koronaviruksen torjunnan ja varautumisen aiheuttamiin kustannuksiin ja muihin asiaan välittömästi liittyviin kiireellisiin talousarviotarpeisiin, kuten yritysten rahoitustilanteen helpottamiseen.

Tulemme tarvitsemaan lähiviikkoina lisää näitä lisätalousarvioita, ja erityisesti kuntatalouden tilannetta on nyt seurattava tarkkaan, sillä kuntia on tuettava valtion lisärahoituksella koronavirustilanteen aiheuttamien menojen kasvun ja verotulokehityksen äkillisen heikkenemisen takia. Monien kuntien taloudellinen tilanne oli jo ennestään heikko, ja nyt epidemian aiheuttamat lisäkustannukset heikentävät tätä tilannetta entisestään. Kunnat ovat todella tukalassa tilanteessa. Hallitus on sitoutunut korvaamaan kunnille veromaksujen lykkäyksestä johtuvat tulomenetykset. Tämä ei kuitenkaan riitä. Laajempi arvio kuntatalouden tilasta on valmistumassa huhtikuun alun kehysriihen, jossa on sitten mahdollista ajantasaisen tilannekuvan perusteella päättää kohdennetuista lisätoimista.

Mutta muutama tärkeä nosto tästä lisätalousarviosta. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin lisätalousarviossa ehdotettu lähes 13 miljoonan euron lisämääräraha on välttämätön. Lisäykset kohdistuvat muun muassa kansalaisille osoitettavaan tiedotukseen ja tietojärjestelmien toimivuuden turvaamiseen ja laboratoriokapasiteetin ylläpitoon. 6 miljoonaa on tarkoitettu kohdentaa epidemian tutkimukseen, erityisesti pikadiagnostisten menetelmien kehittämiseen ja immunitetin synnyn tutkimiseen sekä sitä koskevan kansallisen seurantajärjestelmän luomiseen. Lisäksi rahoitusta käytetään koronaviruksen leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan, ja Suomi osallistuu myös koronaviruksen rokotteen tutkimus- ja kehittämistyöhön. Ja tartuntatautien valvontaan ehdotetaan 26 miljoonan euron lisäystä.

Puhemies! Yritysten rahoitustilanteen helpottamiseksi hallitus on valmistellut mittavan tukipaketin. Lisäksi Business Finlandille on tulossa 150 lisämiljoonaa yrityksiä tukevaan toimintaan. Ely-keskusten yritysten kehittämishankkeiden myöntämisvaltuutta lisätään 50 miljoonaa euroa. Lisävaltuutus käytetään erityisesti palvelualojen mutta tarpeen mukaan myös muiden toimialojen pk-yrityksille myönnettäviin avustuksiin. Lisäksi ely-keskukset saavat rahoitusta valtakunnallisen toimintamallin toteuttamiseen talous- ja maksuvaikeuksiin joutuneille yrittäjille ja talousapupalvelun vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinajärjestöt ovat omalta osaltaan saaneet sovittua toimet, joilla turvataan etenkin niiden ihmisten toimeentuloa, jotka joutuvat lomautetuiksi tai menettävät työpaikkansa. Lisäksi toimet sujuvoittavat yritysten sopeutumista vaikeaan tilanteeseen. Näihin toimiin kuuluu muun muassa yt-neuvottelujen aikataulun nopeuttaminen, mikä vahvistaa yritysten reagointikykyä. Vastavuoroisesti työntekijöiden taloudellista turvaa parannetaan poistamalla työttömyysturvan omavastuupäivät. Lisäksi valtio varautuu tukemaan työttömyyskassojen toimintaa, jotta ne voisivat parhaalla mahdollisella tavalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

tukea työttömäksi joutuneita. Samalla kun näitä toimenpiteitä tehdään, on syytä muistaa, että nämä toimenpiteet ovat luonteeltaan määräaikaista ja työntekijöiden asemaa ei tule pysyvästi heikentää. Työmarkkinajärjestöjen esittämien toimien lisäksi hallitus turvaa yrittäjien ja freelancereiden toimeentuloa yritysmuodosta riippumatta työttömyysturvan kautta, ja tämä on todella tärkeä asia. Lisätalousarviossa esitettyjen toimien lisäksi yritysten rahoitusta turvataan useilla miljardiluokan toimilla, joista keskeisin on Finnveran yritysrahoituksen vakuutuksen nosto. Yhdessä kaikki nämä toimet rakentavat yrityksille siltaa näiden vaikeiden aikojen yli.

Meidän on tehtävä kaikkemme työmarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi, elinkelpoisten yritysten konkurssien välttämiseksi sekä palkansaajien aseman helpottamiseksi tässä vaikeassa tilanteessa. Myös poliisille, Rajavartiolaitokselle ja pelastuslaitokselle on tulossa lisää rahoitusta, ja lisäksi poikkeusoloihin liittyviin yksilöimättömiin menoihin ehdotetaan 200 miljoonaa euroa, ja kaikki nämä rahat tulevat nyt enemmän kuin tarpeeseen. Myös Finnairin toimintaedellytysten varmistaminen ja muun muassa kulttuurialan henkilöiden ja toimijoiden tukeminen on huomioitu tässä lisätalousarviossa.

Mutta, arvoisa puhemies, kansalaisten terveys on kaikkein tärkein asia tässä kriisin hoidossa, ja siihen tarvitaan nyt kaikki mukaan. Vaikka taloustilanne huononee nyt nopeastikin, niin hallituksen toimenpiteillä voidaan kuitenkin tätä iskua lieventää. Uskon myös, että mitä tehokkaammin voimme vähentää ihmisiin kohdistuvia haittoja, sitä nopeammin myös toivomme tästä kriisistä.

14.49 Juho Kautto vas: Arvoisa puhemies! Olemme saaneet kuulla tänään tässä salissa jomonia puheenvuoroja siitä, kuinka koronaepidemia on vaikuttanut aivan ennennäkemättömällä tavalla yhteiskunnan eri osa-alueisiin. Lisäksi olemme saaneet kuulla, kuinka hallitus on monin eri keinoin valmis tarttumaan tilanteen eteen tuomiin haasteisiin. Olenkin todella iloinen hallituksen esittelemästä lisätalousarviosta ja laajemmasta talouden tukipaketista. Hallitus on pääministeri Marinin johdolla tehnyt väsymätöntä työtä, jotta me yhdessä selviäisimme tästä kriisitilanteesta.

Korona on saattanut ja ennen kaikkea saattaa valtavan määrän suomalaisia suuriin taloudellisiin vaikeuksiin. Tavalliset suomalaiset joutuvat pelkäämään työpaikkojensa puolesta. Siinä ei sisu auta, kun raha ei yksinkertaisesti riitä. On selvää, että vaikeat ajat ovat käsillä ja edessä meillä kaikilla. Yli 120 000 suomalaista on jo nyt lomautusten tai sen uhan piirissä, ja määrän odotetaan vain kasvavan. On aivan keskeistä, että heidän toimeentulonsa turvataan tänä vaikeana aikana. Samalla meidän on tehtävä kaikkemme, jotta heillä on mahdollisimman pian mahdollisuus palata takaisin töihin. Meidän tulee tehdä kaikkemme, ettei terveitä yrityksiä ajaudu konkurssiin tämän toivottavasti mahdollisimman lyhyen kriisin aikana.

Mutta vaikeistakin ajoista selvitään. Hienona esimerkkinä tässä toimivat työmarkkinajärjestöt, jotka kriisin keskellä löysivät nopeasti sovun vaikeistakin asioista. Työttömyysturvan karenssipäivien poistaminen ja toisaalta taas neuvotteluajkojen lyhentäminen lomautustilanteessa ovat esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä. Kriisi on osoittanut, miten tärkeä toimiva keskusteluyhteys työmarkkinaosapuolten ja toisaalta hallituksen välillä on. Tais-telu koronan vaikutuksia vastaan on meidän kaikkien yhteinen.

Arvoisa puhemies! Kaikkein koviten tämä poikkeuksellinen tilanne osuu pienyrittäjiin ja itsensäyöllistäjiin. Heillä ei kenties ole suurempien yritysten tapaan säästöjä sukanvarressa pahan päivän varalle, vaan jokapäiväinen kassavirta vastaa päivän palkkakuittia. Kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

suomalaiset, onneksi, jäävät nyt viettämään arkea kotioloihinsa yhteisen turvallisuutemme nimissä, katoavat yrityksiltä asiakkaat. Samalla juuri mahdollisuus yrittää on keskeistä nyt ja tulevaisuudessa Suomen työllisyysasteelle. Olenkin tyytyväinen, että hallitus on tässä lisätalousarviossa kohdentamassa tukitoimia erityisesti heihin esimerkiksi lykkäämällä työnantajien lakisääteisiä maksuja ja saattamalla yrittäjät työttömyysturvan piiriin.

On meidän tehtävämme pitää huolta, että suomalaisilla on jatkossakin mahdollisuus tehdä työtä ja voida hyvin. Jokaisen lomautus- ja irtisanomispäätöksen taustalla on ihminen. Meidän on muistettava niitä perheitä, joilla leivän saaminen pöytään on palkasta kiinni.

Arvoisa puhemies! Olen ylpeä hallituksestamme, joka on jo tällä ensimmäisellä tukipaketilla ja lisätalousarviolla valmis tarttumaan näihin haasteisiin ja olemaan tässäkin kriisitilanteessa tavallisen työntekijän ja pienyrittäjän puolella. On meille kaikille selvää, että lisätoimiakin vielä tarvitaan, mutta meillä on tänään käsissämme hyvä alku, joka kohdistaa tuen juuri sitä kaikkein eniten tarvitseville, oli sitten kysymys yksittäisistä ihmisistä tai yrityksistä. Tällä lisätalousarviolla ja tukitoimilla voimme varmistaa, että yhteiskunta toimii poikkeusoloista huolimatta ja että ihmisen terveydestä pidetään huolta. Se on juuri nyt kaikkein tärkeintä.

14.53 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Emme valitettavasti vielä tiedä, kauanko koronaviruksesta johtuva poikkeustila kestää. Jo nyt on kuitenkin täysin selvää, että tarvitaan poikkeuksellisia toimia ihmisten terveyden, toimeentulon ja työpaikkojen turvaamiseksi sekä yritysten tukemiseksi. Terveydenhuollon resurssit on, totta kai, turvattava. Koronaviruksen leviämisen hidastaminen ja sen hoitaminen eivät saa jäädä rahoituksesta kiinni. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys vuoden 2020 lisätalousarvioksi on vastaa-massa juuri tähän.

Samalla on kuitenkin pyrittävä jo ennakoidaan poikkeustilan jälkeistä aikaa. Ei saa siis käydä niin, että selviämme viruksesta, mutta emme kykene enää ylläpitämään hyvinvointivaltiota poikkeustilan jälkeen. Ei siis riitä, että onnistumme minimoimaan koronaviruksen terveydelliset vaikutukset. On myös kyettävä minimoimaan talouden ja työllisyyden väistämättömän notkahduksen aiheuttamat haitat. Emme saa päästää suurtyöttömyyttä tai konkurssiaaltoa valloilleen.

Valtio on nyt ottamassa vastuuta tilanteesta, johon yksikään yrittäjä tai työntekijä ei ole syyllinen. Yrityksiä on siis tuettava tämän yli. Rahoitusta on järjestettävä ja toimintaedellytyksistä on pyrittävä huolehtimaan. Myös tähän lisätalousarvio vastaa. Tasapainoilu viruksen akuuttien terveysvaikutusten ja talouden pitkäaikaisten haasteiden välillä ei tule olemaan helppoa. Poikkeustilan mahdollisesti pitkittyessä tullaan tarvitsemaan lisää keinoja ja lisää rahaa.

Puhemies! Suomi on koronan suhteen monessa asiassa myös onnekas. Viime vuosien suotuisa talous- ja työllisyyskehitys on parantanut kriisikestävyyttämme. Soten viivästy-misestä huolimatta terveydenhuoltomme on yhä maailman huippua. Asutusta on myös Suomessa ympäri maan, ja tämä on meille hyödyksi. Olemme myös huolehtineet huoltovarmuudesta ja varmuusvarastoistamme.

Puhemies! Luotan siihen, että tästäkin selvitään. Lisätalousarviossa on voimakkaita toimenpiteitä ihmisten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä työpaikkojen, ihmisten toimeentulon ja yritysten maksukyvyn turvaamiseksi. Ja kuten valtiovarainministeri Katri Kulmuni totesi, Suomi pystyy yhteisvastuuseen, kun tilanne on paha. Koronatilanne on synnyttänyt myös valtavasti huolenpitoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

14.57 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Yhdyn ehdottomasti niihin puheenvuoroihin, joissa täällä on kannettu huolta suomalaisen yrittäjän ja yritysten toimintakyvystä tämän kriisin aikana ja erityisesti sen jälkeen. On eittämätön totuus, että tämä kriisi lyö nyt ensivaiheessa erityisesti pieniä yrityksiä, yksinyrittäjiä erittäin voimakkaasti. Yksinyrittäjällähän se yhtiön tase on yhtä kuin se pankkiautomaatista saatava tilin saldo, ja kun kassavirta pysähtyy kokonaan, jokainen ymmärtää, että silloin yritys on kriisissä. Näitä yhteydenottoja, voin sanoa, minulla on satoja tällä hetkellä.

Se, mitä on täällä peräänkuulutettu useassa puheenvuorossa: me haemme koko ajan maljeja, joilla voidaan tehdä suoraa avustusta yrityksille. Me emme voi eritellä mitään tiettyä alaa sieltä, koska kaikki alat tällä hetkellä kärsivät. Ehkä voi sanoa, että alkuun mentiin tietyllä tavalla vähän matkailu edellä, mutta nyt tämä tulee kaikille aloille, joten meidän on harjoitettava sellaisia keinoja, joilla pystytään suoraan kohdentamaan näille pienille yrityksille sitä apua.

Tässä esityksessä esitetään nyt korotusta Business Finlandin suorille avustuksille eli myöntövaltuuksien nostamista 150 miljoonalla, eli se nousisi kaikkiaan 477,5 miljoonaan. Se, mikä ehkä kuvastaa tätä vauhtia, jolla näitä avustuksia haetaan, on se, että kun kehitysrahoitushaku avattiin 19.3., niin tänä päivänä niitä on haettu kaikkiaan 255 miljoonan edestä — eli montakos päivää tässä nyt tulee, kuutisen päivää, viitisen päivää. Eli tämä kertoo siitä vauhdista, millä haetaan yrityksistä nyt suoria avustuksia. Business Finlandin puolelta on tietysti muistettava, että ne ovat sitten osakeyhtiöedellytyksellä olevia.

Toinen elementti, joka varmasti tulee olemaan — ja tiedän, että on jo — erittäin paljon käytössä, on ely-keskusten kautta tuleva suora yritysten avustus. Me teemme koko ajan töitä siinä, että, sanotaanko, tähän vallitsevaan tilanteeseen verrattain kapealla resurssilla toimivat ely-keskukset voisivat tehdä sitä tehtävää eli kohdennettua avustamista näille yrityksille. Yrityksillä kulut tulevat ilman muuta olemaan nyt keskeiset — vuokratulot, energia, vesi, tällaiset — ja niissä kyllä vetoan kaikkiin osapuoliin, jotka pystyvät joustavuutta osoittamaan, pari kertaa harkitsemaan, kannattaako esimerkiksi hyvä vuokralainen ajaa konkurssitilaan vuokrilla vai kannattaako tulla hiukan vuokrassa vastaan. Pelkkä lykkäminen on tietysti hyvä asia ensinnä, mutta jos kolme kuukautta lykätään ja sitten tulevatkin neljän kuukauden vuokrat seuraavana vastaan, niin ei se tietysti ratkaisu ole.

Rahoitusta on lisätty Finnveran kautta, mutta tässäkin pitää muistaa se, että tämä rahoitus on nimenomaan tarkoitettu yrityksille, jotka ovat terveessä kunnossa, jotka tarvitsevat lisärahoitusta tämän koronaviruksen aiheuttaman tilanteen takia. Tulee yllättävän paljon palautetta siitä, että korot ovat erittäin korkeat ja epäedulliset. Pääsääntöisesti yritysten talous on ollut siinä vaiheessa pitempään niin huonossa kunnossa, että ei se vastaa tästä epidemiasta tullutta tilannetta. Tärkeintä on oikeastaan se, että meillä on se likvidipuoli siellä olemassa.

Itse en ollenkaan panisi pahitteeksi, vaikka eduskunta käyttäisi tässä kohti budjettivaltaa, ja meillä on näitä nimenomaan suoran avustuksen kohtia, joissa me tulemme kyllä varmasti tarvitsemaan vielä lisää apuja, mutta koko ajan tehdään töitä siinä, että me pystymme kohdentamaan ja auttamaan niitä yrityksiä, jotka ovat kovimmassa hädässä.

15.02 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Koronavirus on saattanut Suomen, Euroopan ja koko maailman vain muutamien viikkojen sisään sellaiseen tilaan, että käsityksemme arjesta on muuttunut lähes silmänräpäyksessä. Talouttamme koetellaan ennennäkemättömällä tavalla, ja kaikki me kannamme suurta huolta siitä, miten tästä selviydymme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Tänään käsittelemme hallituksen esitystä lisätalousarviosta, joka antaa vahvan viestin suomalaisille tämän kriisin keskeltä: nyt on kaikin mahdollisin tavoin turvattava työmarkkinoiden toiminta, vältettävä kotimaisten yritysten konkurssiaallot sekä helpotettava työntekijöiden asemaa tässä vaikeassa tilanteessa. Korona ei kohtelee kaikkia tasapuolisesti, ja moni suomalainen joutuu tälläkin hetkellä miettimään sitä, miten tulla toimeen yllättävien lomautusten tai irtisanomisten seurauksena tai joutuvatko he pistämään lapun oman yrityksensä luukulle ilman pienintäkään tietoa siitä, milloin tilanne on normalisoitumassa.

Meidän on huolehdittava siitä, että apua on tarjolla oikea-aikaisesti ja helposti. Ihmisten voimavaroja ei saa kuluttaa siihen, että he joutuvat taistelemaan oman toimeentulonsa turvaamiseksi, ja siksi myös järjestelmämme on nyt joustettava. Lomautetuksi tai työttömäksi joutuvien toimeentuloa turvataan muun muassa siten, että työttömyysturvan omavastuupäivät poistetaan ja työntekijällä olisi oikeus työttömyyspäivärahaan myös silloin, kun lomautuksesta on sovittu. Valtio on varautunut myös tukemaan vuoden 2020 aikana 20 miljoonalla eurolla työttömyyskassojen toimintaa, joiden periaatteesta sovitaan vielä erikseen. Yrittäjien ja freelancereiden toimeentulon turvaamiseksi hallitus esittää, että yritystoiminnan edellytysten heikentyminen koronan vuoksi olisi peruste arvioida yritystoimintaa sivutoimiseksi yritystoimeksi, minkä perusteella henkilöllä olisi oikeus työttömyysetuuteen. Yrittäjän työttömyysetuuden saaminen ei myöskään edellyttäisi yritystoiminnan lopettamista. Muun muassa näillä keinoin hallitus pyrkii helpottamaan yrittäjien ahdinkoa. Toimia tullaan vielä varmasti tarvitsemaan lisää, mutta tänään olemme täällä keskustelemassa akuuteimmista tarpeista, joihin on vastattava nyt.

Arvoisa puhemies! Finanssivalvonnan päätös laskea suomalaisten luottolaitosten pääomavaatimuksia tulee lisäämään suomalaisten pankkien kykyä myöntää luottoja yrityksille tässä vaikeassa tilanteessa. Samalla kuitenkin on seurattava tarkasti, että pankkien kohdistamat kevennykset kohdistuvat talouskriisin vaikutusten lieventämiseen, eivät siis osinkojen tai tulospalkkioiden maksuun, joiden osalta olisi nyt syytä miettiä, mikä on vastuullista toimintaa tässä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Koronan lopullisia vaikutuksia emme vielä edes tiedä emmekä pysty kokonaisuudessaan arvioimaan, mutta selvää on, että myöskään kunnat eivät tule pääsemään tästä helpolla. Kuntien tilanne on ollut kaiken kaikkiaan hyvin haastava jo ennen pandemian puhkeamista, mutta kunnilla on juuri nyt elintärkeä tehtävänsä siinä, että suomalainen yhteiskunta pysyy tolpillaan tämänkin kriisin yli. Kuntaliitto on arvioinut, että koronavirusepidemian vaikutukset heikentävät kuntien taloutta, ja hallitus tulee arvioimaan kuntien taloutta kokonaisuutena, ja huhtikuun kehysriihessä tuodaan esitykset laajemmista tukitoimista kunnille. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kohdennettua tukea tai valtionosuuksien määräaikaista kasvattamista.

Hallitus on sitoutunut tukemaan kuntia, ja siksi toivottavaa olisi myös, että kunnat pidättäytyisivät nyt laajoista lomautuksista tai irtisanomisista. Vaikeita päätöksiä joudutaan varmasti tekemään, mutta ennen niitä on tarkistettava kaikki mahdolliset keinot. Esimerkiksi lomautusten minimoimiseksi on kysyttävä avoimin mielin itseltämme, voitaisiinko tehdä jotakin toisin. Yksi vaihtoehto olisi siirtää lomautusuhan edessä olevat työntekijät uusiin tehtäviin, jos tarvetta käsipareille on toisaalla. Joissakin kunnissa on jo perustettu resurssipankkeja tai muilla tavoin lisätty henkilöstön joustavaa käyttöä.

Arvoisa puhemies! Minulla on kyllä vahva luotto siihen, että me pärjäämme. Nyt on vain pidettävä pää kylmänä, autettava ja tuettava niitä, jotka ovat avun tarpeessa, ja kuunneltava viranomaisten ohjeita. Yhdessä olemme kansakuntana selvinneet pahemmastakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

15.06 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tämän ennennäkemättömän kriisin keskellä on keskeistä varmistaa, että kaikki voitava tehdään ihmisten terveyden, turvallisuuden ja toimeentulon turvaamiseksi, ja tähän tarpeeseen hallitus nyt vastaa — tai pikemminkin alkaa vastata. Nythän tiedossa on, että edes tämä 15 miljardin historiallinen paketti ei jää ai-noaksi toimeksi vaan lisätalousarvioita tullaan tuomaan pitkin kevättä.

On nimittäin niin, että kukaan ei saa pudota tyhjän päälle keskellä pandemiaa, joka on jo valmiiksi rankka, etenkin monelle heikoimmassa asemassa olevalle. Siksi onkin hyvä, että nyt sosiaaliturvaan on tulossa monia helpotuksia. Esimerkiksi työttömyysturvan omavastuupäivien poisto, työssäoloehdon lyhentäminen ja yrittäjille tuotavat laajennukset ovat todella tarpeen, varsinkin niiden kannalta, jotka ovat olleet aiemmin sosiaaliturvan väliinpu-toajia. Moni freelancer ja yksinyrittäjä on aiemmin ollut tilanteessa, jossa sosiaaliturvaa ei ole vaikealla hetkellä ollut saatavilla lainkaan, ja siksi on tärkeää, että tämän kriisin jäl-keen arvioidaan myös mahdollisuuksia tehdä näistä kehitysaskelista pysyviä.

Yleisesti ottaen on ehdottomasti toimittava niin, että sosiaaliturvan ehtoja tulkitaan tä-män kriisin aikana mahdollisimman joustavasti, ja siksi olikin hyvä kuulla Kelalta jo viime viikolla, että he ovat varautuneet nimenomaan toimimaan joustavasti. On nimittäin niin, että keskellä tällaista kriisiä ihmiset eivät pysty välttämättä toimittamaan kaikkia aiemmin vaadittuja selvityksiä, esimerkiksi töiden hakeminen keskellä tällaista tilannetta käy vai-keaksi tai jopa mahdottomaksi, ja samalla ihmisten välttämättömän toimeentulon ja huo-lenpidon turvaaminen on perustuslakiin kirjattu perusoikeus, jonka on mentävä kaikissa ti-lanteissa byrokratian edelle. Siksi onkin viisasta viedä järjestelmää kohti yhä perustu-lomaisempaa suuntaa, jossa nimenomaan nostetaan se jokaisen välttämättömän toimeentu-lon takaaminen järjestelmän keskiöön, ja jos tämä vaatii lakimuutoksia, niin niihin on mei-dän oltava valmiita. On varmistettava, että etenkin kaikista köyhimpien suomalaisten välttämätön toimeentulo ei jää kiinni pitkistä jonoista tai budjettirajoitteista.

Samalla on, totta kai, keskeistä huolehtia siitä, että kenenkään hoito ei jää rahapulasta kiinni. On vaikea keksiä tärkeämpää käyttökohdetta veroeuroille kuin ihmishenkien tur-vaaminen. Terveysturva on nyt kovien haasteiden edessä, kun vaarallinen pandemia le-viää varotoimista huolimatta. Hoitajia ja lääkäreitä uudelleen koulutetaan kovan paineen alla, jotta etenkin tehohoidon kapasiteetti voidaan moninkertaistaa. Nyt moni tekee vielä tavallistakin pidempiä päiviä entistä vaikeammin ennakoitavissa olosuhteissa, eikä näkö-piirissä ole, että tämä kriisi olisi ohi pian. THL:n ajantasainen arvio lienee, että epidemia-huippu koittaa touko—kesäkuussa, eli vielä monta kuukautta hoitoalalla on painettava ko-vaa työtä, ja siksi on tärkeää varmistaa hoitotyölle ensinnäkin riittävät resurssit mutta myös ihmisille tuki jaksamiseen, jotta selviämme tästä kaikki yhdessä parhain päin.

Poikkeusolot tuovat mukanaan myös muita kuin fyysisen terveyden ongelmia. Elintär-keiksi nousevat esimerkiksi auttavat puhelinpalvelut, jotka tarjoavat turvaa ja neuvontaa niin yksinäisyydestä kuin vaikkapa lähisuhdeväkivallasta ja mielenterveysongelmista kär-siville. Meidän on varmistettava, että kukaan ei jää yksin keskellä tätä todella ahdistavaa ja vaikeaa tilannetta. Ihmisten terveyden ja turvallisuuden kannalta välttämättömät palvelut on pidettävä pyörimässä myös keskellä kriisiä. Tähän myös perustuslakivaliokunta kiinnit-ti viime viikolla huomiota mietinnöissään valmiuslain käyttöön otosta ja soveltamisesta. Esimerkiksi sosiaalipalveluista suuri osa on sellaisia, että ne ovat välttämättömiä ihmisille myös keskellä tätä kriisiä, oikeastaan pikemminkin tämän kriisin tähden. Moni lapsi jää nyt koulun turvaverkon ulkopuolelle, moni vanhus jää kokonaan yksin kotiin, jos ei ole lähei-siä pitämässä huolta edes puhelinsoitoin, ja nämä poikkeusolot haastavatkin kehittämään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

kokonaan uudennlaisia toimintamalleja kovan paineen alla. Tätä työtä tehdään nyt kovan paineen alla yötä päivää kunnissa ympäri Suomen, ja tahdon jo tässä vaiheessa kiittää Suomen kuntia siitä kovasta työstä. Nyt niille kunnille on taattava tuki, taattava ne resurssit, joilla tästä kriisistä päästään yhdessä eteenpäin. Ei nimittäin voi olla niin, että jätämme ihmiset yksin.

Samalla on pidettävä huolta, että kun tästä kriisistä selviämme, niin näitä tänä aikana syntyneitä kustannuksia ei makseta kaikista heikoimmassa asemassa olevilla. Tiedämme, että myös lamasta toipumiseen tarvitaan hyvinvointivaltion turvaverkkoja. Monella lapsella, nuorella, vanhuksella, kaikista vaikeimmassa asemassa olevalla tulee kestämaan pitkään, jotta he pääsevät elämässään eteenpäin tämän jälkeen. Yritykset kaipaavat ostovoimaisia kansalaisia. Sen takia on tärkeää, että malttia riittää vielä moneksi vuodeksi eteenpäin, jotta näitä nyt tehtäviä toimia ei makseta myöhemmin liian kovalla tai hätiköidyllä talouskurilla. Meidän on otettava opiksi 90-luvun lamasta, [Puhemies koputtaa] josta viimeisen 30 vuoden aikana tehdyn tutkimuksen perusteella tiedämme, että silloin sysättiin monia suomalaisia pitkäaikaiseen köyhyyteen ja syrjäytymiseen. Näin ei saa käydä — ei nyt keskellä kriisiä, ei ensi vuonna eikä tulevaisuudessa — vaan kaikista on pidettävä huolta, niin nyt kuin vielä [Puhemies koputtaa] kymmenen vuotta tästä eteenpäin. — Kiitos.

15.12 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Me olemme kaikki nyt todellisen kriisin keskellä. Tämä tilanne on todella muuttunut erittäin nopeasti, ja tässä salissa ollaan oikeutetusti huolissaan ihmisten toimeentulosta ja sosiaaliturvasta.

Täällä on muutamassa puheenvuorossa noussut keskustelussa esiin perustulo. Haluan nyt todeta, että me hallituksessa pyrimme varmistamaan nyt kaikin keinoin nykyisten etuuksien sujuvan ja joustavan maksatuksen ja kohdistamme myöskin näitä uusia toimia niille, joiden tilanne muuttuu nyt erityisesti tai jotka ovat kaikista huono-osaisimpia. Tämä kriisi on tässä ja nyt, ja me tarvitsemme nopeita ratkaisuja, enkä ole aivan vakuuttunut siitä, että tässä tilanteessa täysin uusien järjestelmien rakentaminen olisi edes mahdollista tai että se olisi edes järkevää näiden ihmisten kannalta, jotka ovat nyt tosiasiallisesti avun tarpeessa. Mutta toisaalta ymmärrän myöskin sen, että kun tähän etuusjärjestelmään kohdistuu nyt poikkeuksellisia haasteita, niin on myöskin tarkasteltava tätä järjestelmää ja luovia ratkaisuja ja niiden mahdollisuutta. Ja toivon, että me kaikki muistamme nämä myöskin sillä hetkellä, kun pääsemme uudistamaan meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme kokonaisuudessaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän kiinnittämään huomiota tähän 5 minuutin aikasuositukseen. Meillä on 56 puheenvuoroa jäljellä, eli tunti-, tuntikausiksi, ja lisäksi on tuo tärkeä asetus. Tässä on nyt kyse meillä vasta lähete keskustelusta.

15.14 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kaiken muun huolen ja murheen ohella edesämme on valtava taloudellinen kriisi, joka joidenkin arvioiden mukaan tulee ylittämään niin 90-luvun kuin ehkä 30-luvunkin lamat. Viimeiset reilut 10 vuotta käytössämme olleet finanssikriisin jälkitimet eivät oikein sovellu koronakriisiin. Nyt sekä osa viennistämme että yksityinen kulutus ovat jäissä. Tuotanto putoaa monilla aloilla hetkessä puoleen. Monet sektorit ovat käytännössä pysähtyneet. Kasvua on ehkä päivittäistavarakaupassa ja ap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

teekeissa ja hengityssuojien myynissä. Ne työvoimavaltaiset pk-yritykset, joiden liikevaihto on alle 5 miljoonaa euroa, ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Ne tarvitsevat välittömästi suoraa tukea kassa- ja rahoituskriisiin ja toiminnan jatkamiseksi. Samaten ne tarvitsevat tukea jälleenrakentamiseen, kun akuutit ja nopeat keinot ovat päättyneet.

Hallitus tekee hyviä toimia, mutta niitä tarvitaan lisää. Voimavaroja on kohdistettava laman syvyyden torjumiseen ja jälleenrakentamiseen. Taloudenkin tärkein suure on tällä hetkellä virus ja se, miten sen aiheuttama epidemia saadaan pysäytettyä. Seuraavaksi tärkein on raha, ja se on rajallista edelleen, vaikka ei näin suuressa kriisissä ehkä niin rajallista kuin yleensä. Budjettivaroja on merkittävästi siirrettävä pk-yrityksille ja ennen kaikkea talouden jälleenrakentamiseen. Yhtä tärkeää on, että valtion menoihin vaaditaan realistinen, pragmaattinen ja kansallismielinen läpivalaisu. Kaikkien toimien pitää hyödyttää Suomea ja suomalaisia ja viedä maattamme kohti parempia aikoja, turvallisuutta, terveyttä ja uutta hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden käsitettä on merkittävästi laajennettava globaaleihin häiriötiloihin. Teollisuuden ja rakentamisen huoltovarmuutta on syytä parantaa, mutta sitä tarvitaan erityisesti kriittisiin tuotteisiin terveydenhuoltoalalle. Kriisin jälkeen omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen on suhtauduttava vakavammin kuin ennen sitä. Kriittisiä tuotteita ei voi enää kilpailuttaa koko unionin alueelle. Varmuusvarastoja tulee merkittävästi nostaa. Konkreettinen huoltovarmuussuunnittelu alojen ja valtion yhteistoimin on aloitettava, jotta toimitusketjujen huoltovarmuus saadaan turvattua myös poikkeuksellisissa kriisioloissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi sama toive hallitukselle kuin ennenkin: Pitäkää oppositio informoituna ja mukana. Tämä on juuri sitä yhtenäisyyttä, mitä nytkin tarvitaan.

15.17 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen ensimmäistä lisätalousarviota, jolla vastataan koronaepidemian aiheuttamaan inhimilliseen ja taloudelliseen kriisiin. Tilanne elää koko ajan, ja hallitus tekee jatkuvasti töitä, jotta saamme käyttöön tarvittavat keinot selvitäksemme tästä kriisistä mahdollisimman vähin vaurioin.

Hallituksen tärkein tehtävä on nyt turvata ihmisten terveys, turvallisuus ja toimeentulo näissä poikkeusoloissa. Kenenkään hoito ei saa olla kiinni rahanpuutteesta, yhdenkään suomalaisen ei pidä jäädä yksin vailla tukea. Myös kriisin aikana ja erityisesti juuri silloin on pidettävä huolta jokaisesta.

Yksi hallituksen ja sairaanhoitopiirien kriittisimmistä tehtävistä on turvata terveydenhuollon toimivuus. On ensiarvoisen tärkeää, että jokainen vakavasti koronaan sairastuva saa tarvitsemansa hoidon, ja samalla on pystyttävä hoitamaan muutkin akuutit toimenpiteet, kuten synnytykset, syöpähoidot ja kiireelliset leikkaukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö päätti eilen avata Suomen huoltovarmuusvarastot, jotta voidaan turvata muun muassa suojavarusteiden riittävyys. Tämäkin osoittaa, miten poikkeuksellisessa tilanteessa olemme.

Arvoisa puhemies! Terveystoimihenkilökunnan jaksaminen on nyt kovilla. He joutuvat tekemään työtä raskaissa olosuhteissa meidän kaikkien suomalaisten hyväksi. Heille on nyt turvattava työrauha, ja heidän työkykynsä ja jaksamisensa tukemiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen. Kiitos ja voimia tässä poikkeustilanteessa.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa tehdään merkittäviä panostuksia tutkimus- ja kehitystyöhön. Suomi panostaa 6 miljoonaa euroa laaja-alaiseen tutkimuskonsortioon, joka muun muassa seuraa viruksen leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuutta, tutkii

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

immunitetin syntyä ja kehittää pikadiagnostiikan menetelmiä. Lisäksi Suomi osallistuu 5 miljoonalla eurolla kansainväliseen rokotteenkehittämistyöhön. On tärkeää, että valjastamme suomalaisen korkean osaamisen tämän viheliäisen viruksen taltuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Terveystieteiden ammattilaisten lisäksi on monia muita ammattiryhmiä, jotka pitävät yhteiskuntamme pyöriä pyörimässä näissä poikkeusoloissa. Kiitos myyjille, siivojille, jätehuollosta vastaaville, ruoantuotannossa työskenteleville ja monille muille arvokkaasta työpanoksesta. Kiitos myös opettajille, sosiaalityöntekijöille, lastensuojelulle ja kaikille muille, jotka pidätte huolta heistä, joiden omat voimat eivät riitä. On tärkeää, että muistamme näiden ammattiryhmien merkityksen myös tämän kriisin jälkeen.

Arvoisa puhemies! Maassamme on tällä hetkellä valtava määrä ihmisiä ja perheitä, joiden talous on romahtanut. Hallitus julkisti viime perjantaina toimia, joilla tuetaan yrittäjiä ja freelancereita, joiden työn ja toimeentulon edellytykset korona on vienyt. On tärkeää, että yrittäjät on päätetty ottaa työttömyysturvan piiriin ilman, että oma yritys tarvitsee ajaa alas. Kuten tässä salissa on todettu, lisää toimia tarvitaan yrittäjien ja yritysten ahdingon helpottamiseen, ja niitä hallitus jatkuvasti selvittää.

Arvoisa puhemies! Myös kunnissa on nyt suuri huoli talouden kestävydestä. Monen kunnan talous oli heikossa jamassa jo ennen koronavirusta, ja nyt tilanne on paikoin todella synkkä. Kunnat ovat hyvin erilaisissa tilanteissa, ja niiden edellytykset vastata kriisin tuomiin muutoksiin ovat myös erilaisia. On tärkeää, että pystymme tukemaan erilaisia kuntia tässä vaikeassa tilanteessa. Kunnat ovat aivan keskeisessä roolissa siinä, että asukkaille tärkeät palvelut pyörivät myös kriisin aikana.

Kuten tässäkin salissa on useampaan kertaan todettu, kuntien toivotaan nyt pidättäytyvän lomautuksista. Monissa kunnissa onkin siirretty työntekijöitä toisiin, nyt koronan kannalta akuutteihin työtehtäviin. Kunnat järjestävät moninaisin keinoin etäopetusta, kouluruokajakeluita, auttavia puhelimia, järjestävät uudelleen poikkeusolojen hallintoa ja kuntajohtamista.

Samalla kunnat toivovat valtiolta selkeitä ja tasapuolisia ohjeita siihen, mitä palveluita ja miten niitä nyt kannattaa tuottaa ja miten niiden rahoitus järjestyy. Tähän pyyntöön meidän on pystyttävä vastaamaan ja ennen kaikkea pystyttävä hyvään yhteistyöhön kuntien kanssa ja varmistamaan se, että kunnat myös keskenään pystyvät näitä hyviä käytäntöjä jakamaan.

Arvoisa puhemies! Tällä lisätalousarviolla hallitus vastaa akuutteihin koronaviruksen aiheuttamiin lisärahoitustarpeisiin, ja se tulee todella tarpeeseen. Työ ei jää tähän, vaan uusia toimia on valmisteltava ja otettava käyttöön mieluiten etupainotteisesti tarpeen mukaan.

15.22 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Kaikki poikkeusoloissa työskentelevät paineisissa olosuhteissa, ja siitä syystä haluan ministerille lausua kiitoksen lisätalousarvion nopeasta tuomisesta tänne eduskunnalle käsiteltäväksi. Rehellistä lienee kuitenkin sanoa, että esitys on näiden päivien aikana jo vanhentunut ja mittakaava jäänyt liian vaatimattomaksi, mistä syystä kokoomus on jättänyt lisätalousarvioon omat esityksensä ja aloitteensa, joita nyt lyhyesti käyn läpi siinä toivossa, että ne myöskin hallituksessa herättäisivät vastakaikua ja että näihin voitaisiin ryhtyä.

Meidän lisätalousarvioesityksessämme kokoomus esittää yritysten tukipakettia, sitä 200 miljoonan euron määrärahaa korotettavaksi 500 miljoonaan euroon, jotta pystymme vastaamaan nopeasti yritysten tarpeisiin ja jotta tässä ei tule pienintäkään viivettä. Sen lisäksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

esitämme lisäresursseja testaus- ja suojavaarustekapasiteetin varmistamiseen sekä poliiseille, Rajavartiolaitokselle lisäresurssia, kuten myöskin kulttuuri- ja taidealalle enemmän resursseja kuin valitettavasti tässä lisätalousarviossa vielä oli.

Haluan sanoa muutaman sanan tästä testaus- ja suojavaarustekapasiteetin varmistamisen tarpeesta. Meille kantautuu nyt paljon tietoa ja huolta siitä, että kentällä, erityisesti kotihoidossa, suojavaarusteet ovat jo paikoin olleet puutteellisia. Tiedän, että huoltovarmuusvaraston avaamisen myötä näihin tarpeisiin pystytään vastaamaan nyt paremmin, mutta pidämme ihan välttämättömänä sitä, että tässä toimitaan erittäin ripeästi ja varmistetaan se, että niiden, jotka työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollossa aivan siellä etulinjassa ihmishenkien pelastamiseksi ja esimerkiksi vanhusten — ikääntyneiden vanhusten, jotka nyt ovat kodeissansa erityksissä — auttamiseksi, suojavaarusteiden riittävyys pystytään varmistamaan. Tähän toivon kiinnitettävän erityistä huomiota, ja pyydän myöskin, että eduskunta huomioi asian lisäbudjetin hyväksymisen yhteydessä.

Samoin pidän välttämättömänä sitä, että varmistetaan etuuskäsittelijöiden resurssit Kellalle, koska nyt on tulossa uusia tehtäviä ja tarve ja paine kasvavat, jolloin on ihan välttämätöntä, että tähän päästään nopeasti kiinni ja että ihmisten toimeentulon kannalta välttämättömät etuudet pystytään myöntämään ajoissa.

Ministeri Kulmuni, täsmäkysymys teille — kiitos siitä, että olette paikalla. Haluaisin kysyä: kun hallitus valmistelee parhaillaan esitystä, niin koskevatko lomautusten helpotukset tasapuolisesti kaikkia yrityksiä? Tähän olisi nyt tärkeä saada selkeä vastaus.

Ja vielä tästä isosta kuvasta. Pk-yritysten hätä on suuri, ja se näkyy niissä kaikissa yhteydenotoissa, joita meistä jokainen täällä varmasti saa. Kyseessä ovat nimenomaan sellaiset hyvin konkreettiset arjen asiat, kuten vuokranmaksu ja laskujen maksaminen tässä tilanteessa, jossa kysyntä ja tarjonta yhtähetkisesti romahtavat. Meidän on pystyttävä tekemään nopeasti uusia esityksiä, jotka auttavat yrityksiä hädässä. Eli tämä paketti, joka lisätalousarviossa nyt on ja jota nopeasti on pystytty toimeenpanemaan jo muun muassa Business Finlandin kautta, ei kuitenkaan suurta pk-yritysten kokonaisuutta maassamme vielä riittävästi auta. Siitä syystä kokoomus on valmistellut ja tulee jatkossakin valmistelevaan esityksiä, joilla toivottavasti voimme osaltamme rohkaista hallitusta nopeisiin toimiin.

Sen kysymyksen vielä esittäisin teille, että kun nyt on tehty jo päätöksiä esimerkiksi siitä, että pienyritykset pääsisivät työttömyysturvan piiriin, niin miten nopeasti näitä esityksiä, joista on jo kerrottu, pystytään saamaan voimaan? Se on se kysymys, joka sieltä kentältä nyt välittömästi nousee.

Kiitan myöskin niitä puheenvuoroja, joissa on kuntataloudesta kannettu huolta. Siellä se hätä on erittäin suuri. Tiedämme jokainen — niin kuin eduskuntasalissa on käsitelty jo monta kertaa tänäkin vuonna, jo ennen poikkeusoloja — miten kuntataloudessa menee huonosti ja miten vaikea kunnissa on ollut pärjätä ennenkin tätä koronavirusta. Nyt koetaan kunnissa laajalti — myös Kuntaliitto on tähän kiinnittänyt huomiota — että vielä eilisessä infossa, jonka hallitus piti kuntataloudesta, ei riittävällä tavalla vastattu kuntien hätään. Ja sen takia olisin kysynyt, kun ministeri on paikalla, minkälaista apua ja helpotusta valmistelette tällä hetkellä kuntatalouden tilanteeseen liittyen. Koska tosiasia on se, että kunnat siellä kentällä toimeenpanevat ja tekevät asioita nyt tämän kriisin ratkaisemiseksi ja ihmisten [Puhemies koputtaa] suojelemiseksi ihan oma-aloitteisella toimivallalla hyvin niin kuin kenttärajapinnassa ihmisten lähellä, niin täytyy olla voimassa sellainen viesti, että autetaan kuntia myöskin tässä tilanteessa ja nopeasti vastataan sieltä kantautuviin huoliin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Tämä kriisi osoittaa, mitä kukaan meistä ei tietenkään ole toivonut eikä odottanut, miten tärkeää Suomessa on huolehtia taloudesta hyvän sään ja hyvän päivän hetkellä, jotta tämäntyyppisistä kriiseistä voitaisiin selvitä ja päästä myöskin ylös. Sen takia on aivan välttämätöntä, että kun hallitus kokoontuu käsittelemään näissä hyvin epävarmoissa oloissa kehysriihessään julkisen talouden suunnitelmaa tuleville vuosille, niin hallitus siinä yhteydessä kirjoittaa käytännössä hallitusohjelman uusiksi ja [Puhemies koputtaa] huomioi siinä kokonaisuudessa, että esimerkiksi pelkkä talouden elvyttäminen ei tule riittämään, vaan tarvitaan isoja rakenteellisia uudistuksia.

15.28 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio tulee todella tarpeeseen, mutta minäkin, kuten edustaja Grahn-Laasonen, olen huolissani siitä, että se on liian pieni jo tässä vaiheessa. Lomautuksia on tällä hetkellä jo 124 000 henkilöä johtuen koronasta.

Rahaa on jaettu, ja sitä on voinut hakea lähinnä kolmea kautta: Finnveran takaukset ovat menneet pankkien kautta yrityksille lainoina, ja Business Finlandin ja ely-keskusten avustusten kautta on pystynyt hakemaan rahaa. Tämä raha on mennyt tarpeeseen, ja siitä todella kertoo muun muassa hakemusvyöry, joka sinne Business Finlandiin on nyt tullut. Sinne on tähän mennessä saapunut jo 5 000 hakemusta, kun yleensä vuosittain näitä hakemuksia tulee 7 000 kappaletta. Suurin osa näistä hakemuksista, kolme neljäsosaa, on tullut pieniltä mikroyrityksiltä, joissa työskentelee alle kymmenen henkilöä. 10 000 euroa on voinut hakea toiminnan uudelleensuuntautumisen suunnitteluun ja 100 000 sitten sen toimeenpäänoon. Raha sinänsä on erittäin tarpeeseen, mutta ongelma on todella se, että — aivan kuten edustaja Grahn-Laasonen tässä aiemmin totesi — määräraha on aivan liian pieni, ja kokoomus onkin esittänyt sitä, että sekä Business Finlandin että ely-keskusten kautta jaettava raha kaksinkertaistettaisiin, tai itse asiassa vähän enemmänkin, 200 miljoonasta 500 miljoonaan euroon. Me kannamme huolta myöskin pienistä toiminimiyrityksistä, siitä, millä tavalla heitä pystytään tukemaan.

Tässä tilanteessa, arvoisa puhemies, on hyvä katsoa myöskin, mitä muissa maissa tehdään samaan aikaan, koska siellä painitaan samanlaisten ongelmien kanssa. Esimerkiksi Ranskassa muutama päivä sitten julkistettiin yhdeksän kohdan ohjelma, jossa oli yhtenä kohtana 1 500 euron suora tuki mikroyrittäjille. Kysyisinkin teiltä, ministeri Kulmuni: onko meidän myöskin mahdollista antaa aivan suoraa tukea näille kaikkein pienimmille yrittäjille? Toisena kohtana siellä oli myöskin palkkatuki sillä tavalla, että niitä henkilöitä, joita muuten lomautettaisiin tai irtisanottaisiin, voitaisiin pitää ainakin osa-aikaisesti töissä.

Yksi asia, arvoisa puhemies, mikä tässä tulee mieleen myöskin, kun me tuemme yrityksiä, on se, että sen tarkoitushan on tietysti pitää yritys pystyssä mutta myöskin pitää työntekijät siellä, ettemme me joudu sitä kautta talousvaikeuksiin. Yleensä muutosten edellä ihmisiä eniten huolestaa kysymys siitä, miten minulle käy tässä tilanteessa, ja itse mietin tässä kohtaa sitä, että meidän täytyy nyt olla tarkkana, että ne rahat menevät todella sinne tarkoitukseensa. Meillähän on yrittäjiä, jotka ottavat itselleen lähes kaiken tai jopa kaiken palkan osingon muodossa, ja silloin on tietysti ymmärrettävää, että osinkojen maksu pitää sallia, mutta on myöskin yrityksiä, jotka saattavat hyödyntää tätä tilannetta myös sillä tavoin, että kun he saavat tukea, niin he sitten edelleen ottavat niitä osinkomääriä, mitä aikaisemminkin olivat ajatelleet, ja silloinhan se tuki ei vastaa tarkoitustaan, vaan tämä on tarkoitettu näiden yritysten toiminnan ylläpitämiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kun mietin myöskin, miten tuemme yksilöä, joka miettii, kuinka minä selviän, niin täytyy miettiä myöskin niitä päivittäisiä elinkustannuksia, jotka hän joutuu kohtaamaan, ja tietysti arvonlisävero on yksi asia, jota silloin tulee pohtia, erityisesti välttämättömyyshyödykkeiden osalta, kuten ruoka ja esimerkiksi sähkönsiirto ja sähköenergia. Voisimmeko me esimerkiksi tilapäisesti alentaa arvonlisäveroa tai jopa poistaa sen näillä alueilla, joita kaikki ihmiset aivan välttämättömyyshyödykkeinä tarvitsevat?

Sitten lopuksi, arvoisa puhemies, minäkin nostaisin vielä huolen sairaaloiden työntekijöistä ja myöskin heidän tarvikkeistaan, suojatarvikkeista, kuten maskeista ja suojatakeista ja tämäntyyppisestä välineistöstä, ja tietysti myöskin testausvälineistä. Jollain tavalla tuntuu vähän kummalliselta, että meillä Suomessa hyvinvointivaltiossa joudumme miettimään, onko meillä tarpeeksi näitä tarpeellisia tarvikkeita sairaaloissa, jotta ihmiset voivat tehdä turvallisesti ja terveellisesti työtä meidän kaikkien hyväksi.

15.33 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska maassa eletään poikkeusoloja ja joka ikinen päivä tilanne muuttuu, miten epidemia etenee, minkälaisia seurauksia sillä on yhteiskunnassa laajasti tai taloudellemme, niin toki pitää paikkansa, että kun viime viikolla olemme tämän lisätalousarvion toimittaneet eduskunnalle, niin senkin jälkeen on jo ehtinyt tapahtua paljon. Eli totta kai hallitus lähtee siitä, että valtiovarainvaliokunta niiden päivittäin täsmentyvien tietojen perusteella, kun eletään poikkeusoloja, totta kai käyttää sitä budjettivaltaa, mikä sillä on, koska meillä ei ollut viikko sitten vielä kaikkia niitä tietoja, mitä meillä tänä päivänä on siitä, kuinka paljon vaikkapa Business Finlandille ja ely-keskuksille on tullut hakemuksia tähän suoraan yrityskoh- taiseen rahoitukseen. Ja kyllä etenkin näiden ely-keskusten kautta kanavoitava raha on nimenomaan pienille yrityksille, toiminimiyrityksille, yksinyrittäjille — ei tarvitse olla osakeyhtiötä, että sen piiriin pääsee. Ja kyllä tällaisessa kriisitilanteessa tietenkin korostuu suomalaisen sosiaaliturvan ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan vahvuus, se, että meillä on vahva sosiaaliturvajärjestelmä, ihmiset eivät putoa täydelliseen työttömyyteen, vaan me voimme edetä nyt ensiksi lomautusten kautta ja koetamme minimoida sillä, kuinka tätä kriisiä pystytään myös taloudellisesti mahdollisimman hyvin hoitamaan, että ei ajauduta konkurssiaaltoon tai massatyöttömyyteen.

Arvoisa puhemies! Tässä tuli myös kysymyksiä siitä, koskeeko tämä kaikkia yrityksiä. Kyllä, on tarkoitus niin. Työehtosopimuksiinhan ovat jo monet työnantaja- ja työntekijä- järjestöt vieneet näitä työmarkkinaosapuolten yhdessä sopimia asioita, ja toivon mukaan ensi viikolla eduskunnassa on myös lainsäädäntö, jolla se saadaan koskemaan myös järjestäytymätöntä kenttää. Ajattelen, että tällaisella kriisin hetkellä varmastikaan niitä poliittisia kiistoja ei kannata niinkään esiin nostaa, vaan nyt kaikki haluavat yhdessä hoitaa isänmaan puolesta tätä asiaa mahdollisimman hyvin, että pystytään minimoimaan kaikki ne haitat, mitä tästä kriisistä joka tapauksessa tulee.

15.35 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kiitän ministeri Kulmuniä näistä vastauksista, joita toitte esille. On erinomaista, että myöskin pienyrittäjien tilanne huomioidaan. Aivan erityisesti heiltä on tullut viime päivinä itsellenikin viestiä. He elävät monesti hyvin tiukoilla, ja tilanteet ovat hyvin moninaiset. Juuri näin, niin kuin ministeri totesi, että meidän sosiaaliturvajärjestelmämme on hyvin kattava ja myöskin joustava, ja nyt tietysti näinä aikoina on aivan erityisen tärkeää, että käytämme joustavuutta ja arvioimme tilanteita aina niiden paikallisten olojenkin ja yrittäjän oman tilanteen mukaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Tällä hetkellä, arvoisa puhemies, eduskunnan työtakin rytmittää se, ja myöskin monella tavalla täällä näkyy se, että elämme näitä poikkeusaikoja, ja se, että me suojaamme täällä toisiamme, tarkoittaa sitä, että suojaamme samalla myös itseämme. Tuolla talon ulkopuolella myös kaikin tavoin näkyy se, että me olemme yhdessä nyt suomalaiset kaikki liikkeellä ja haluamme hoitaa tämän tilanteen mahdollisimman vähin vahingoin.

Siksi on hyvä, että nyt saimme tämän lisätalousarvion näin pikaisella käsittelyllä tänne eduskuntaan, mutta aivan kuten tässä on nyt monissa puheenvuoroissa tullut esille, ja myöskin valtiovarainministeri totesi sen: tilanne on jo tuosta viime viikostakin muuttunut, ja siksi tarvitsemme lisää toimia. Pidän erittäin tärkeänä sitä, minkä myös ministeri Lintilä kertoi, että lisää toimia yrityselämän tukemiseksi on valmisteilla, ja niitä odotamme. Luotan kyllä itse täysin hallituksen luovuuteen myös tässä asiassa, että yrityselämän erilaiset tilanteet tulevat huomioitua.

On erittäin hyvä, että tässä lisätalousarviossa helpotetaan myös työntekijöiden tilannetta työttömyysturvan omavastuuajaksi poistamalla ja työssäoloa lyhentämällä. Ihmisillä on nyt huoli toimeentulosta. Moni miettii sitä, miten jatkan yritystoimintaa tässä tilanteessa, miten elätän perheeni, miten järjestän lasteni kotikoulun samalla, kun teen vaativaa etätyötä, miten varjelen monisairasta lastani tai omaishoidettavaa puolisoani tässä tilanteessa, miten käy maatilalla, kun kausityöntekijöitä ei näy. Kysymyksiä on paljon, ja meiltä, eduskunnalta, odotetaan näihin vastauksia ja aivan erityisesti maamme hallitukselta. On hyvä, että nyt ollaan liikkeellä ja kuumeisesti mietitään keinoja eri tilanteiden helpottamiseksi.

Lisätalousarvion keskeisiä asioita on myös se, että näillä lisämäärärahoilla varmistetaan se, mistä kaikesta tässä on pohjimmiltaan kysymys: ihmisten terveydenhoidosta. Tässä nyt olemme kuulleet myös siitä, miten ministeriön johdolla selvitetään sitäkin, mistä tässä keskustelussa tänään on puhuttu, että miten me voisimme Suomessa käynnistää terveydenhuollon suojavarusteiden ja myös hengityslaitteiden tuotantoa. Uskon, että me suomalaiset, jos jotkut, löydämme näihin usein aika teknisiin ja myöskin taloudellisiin asioihin ratkaisut. Jonain päivänä me kaikki voimme taas olla yhdessä tässä salissa ilman, että kukaan joutuu miettimään sitä, oliko hengityssuojaimen poisjättäminen sittenkin virhe.

15.40 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hallitus on juuri päättänyt 15 miljardin euron tukipaketista. Tänään meillä täällä täysistunnossa on lähetekeskustelussa hallituksen esitys vuoden 2020 lisätalousarviosta, 400 miljoonasta eurosta. Tämän esityksen keskiössä on ihminen. Hallitus turvaa ihmisten terveyttä ja toimeentuloa. Se turvaa myös työpaikkoja ja yritysten rahoituksen. Olemme maailmanlaajuisesti erittäin haasteellisessa tilanteessa myös täällä Suomessa. Marinin hallitus toimii määrätietoisesti kantaen vastuun tilanteesta, johon yksikään suomalainen ei ole syyllinen.

Tämä poikkeava tilanne vaikuttaa nyt ja tulee vaikuttamaan vielä senkin jälkeen, kun akuutista vaiheesta päästään ylitse. Tällä hetkellä kuitenkin on keskityttävä siihen, kuinka nyt toimitaan ja kuinka nyt tässä akuutissa vaiheessa autetaan suomalaista yhteiskuntaa, yrityksiä ja työntekijöitä tehokkaimmalla ja parhaimmalla mahdollisella tavalla. Hallitus tekee kaikkensa työmarkkinoiden turvaamiseksi, elinkelpoisten yritysten konkurssien välttämiseksi sekä palkansaajien aseman helpottamiseksi tässä vaikeassa tilanteessa. Tällä 400 miljoonan euron lisätalousarviolla turvataan viranomaisten resurssit ja lisätään yritysten avustuksiin käytettäviä määrärahoja.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla työmarkkinajärjestöt toivat oman esityksensä hallituksen tietoon. Nyt on syytä kiittää työmarkkinajärjestöjä nopeasta kyvystä sopia asioita

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

yhdessä. Suomessa on ollut tapana toimia kolmikantaisesti, ja myös tämän kriisin keskellä kolmikannassa sopiminen osoitti voimansa. Työmarkkinajärjestöjen esitysten pohjalta hallitus tulee turvaamaan etenkin niiden ihmisten toimeentuloa, jotka joutuvat lomautetuksi tai menettävät työpaikkansa.

Hallitus tekee myös voitavansa sujuvoitukseksi yritysten sopeutumista vaikeaan tilanteeseen. Yksi hyvin merkittävä toimenpide on mielestäni se, että hallitus tulee turvaamaan yrittäjien ja freelancereiden toimeentuloa yritysmuodosta riippumatta työttömyysturvan kautta. Mainittavaa on myös se, että kaikilla toimialoilla yritysten rahoitusta turvataan useilla miljardiluokan toimilla ja lisäksi tullaan ottamaan käyttöön uusia suoria tukia. Hallitus tulee turvaamaan yritysten maksuvalmiuden kriisin yli ja näin estämään konkurssseja.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää nyt tätä 400 miljoonan euron lisätalousarviota. Tässä jatkuvasti muuttuvassa tilanteessa on hyvä muistaa, että hallitus on valmis antamaan lisätalousarvioesityksiä tarpeen mukaan hyvin nopealla aikataululla. Hallitus tulee arvioimaan julkisen talouden suunnitelmaa sitä koskevassa neuvottelussa kehysriihessä huhtikuussa ja arvioi vuoden 2020 myöhemmässä lisätalousarviossa tarvetta myös muihin koronaviruksesta välittömästi aiheutuviin määrärahalisäyksiin sekä laajemmin taloutta tukeviin toimenpiteisiin. Myös kuntatalouden tilannetta seurataan herkeämättä, ja hallitus tulee tarvittaessa tukemaan kuntia koronavirustilanteen aiheuttamien menojen kasvun tai verokehityksen äkillisen heikentymisen tilanteessa.

Totean nyt erittäin mielelläni, että hallitus on reagoinut tähän poikkeavaan tilanteeseen hyvin nopeasti ja osoittanut toimillaan voimakasta välittämistä jokaisesta suomalaisesta ja jokaisen suomalaisen toimeentulosta. Akuutti kriisityö tehdään nyt. Jälkityö tehdään myöhemmin, kun sen aika on.

15.44 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Jokainen päivä, kun ihmiset ja valtiot ovat tai eivät ole eristyksissä, vaikuttaa siihen, millä nopeudella tämä epidemia pääsee leviämään. Joka ikinen päivä maksaa taloudellisesti ja inhimillisesti todella paljon. Sen takia yhä enemmän on ryhdytty pohtimaan, voidaanko aktiivisella testaamisella ja tiedon keräämisellä helpottaa tilannetta siihen asti, kun lääke tai rokote on valmistettu.

Tänään kuulumme, että Helsingin yliopiston tutkijat ovat kehittäneet testin, joka pystyy ainakin alustavien tietojen mukaan tunnistamaan koronatartunnan ja siitä selvinneet, jopa lievin oirein tai oireetta sen poteneet. Näistä testeistä voi olla korvaamaton apu pandemian aikana, koska niillä voidaan seuloa niitä, jotka ovat jo muodostaneet immuniteetin tautiin. Jo nyt olemme saaneet viestejä myös yrityksiltä, jotka kertovat, että myös heille olisi erittäin houkuttelevaa, mikäli tällaista tietoa olisi saatavilla, jolloin voitaisiin tietää, ketkä ihmiset voivat ilman eristystä tehdä töitä ja liikkua vapaasti. Myös terveydenhuollon kannalta tämä on todella rahanarvoista tietoa, koska silloin ei tarvitse terveydenhuollon henkilökuntaa pitää ainakaan varmuuden vuoksi karanteenissa, jos nämä testit toimivat, kuten nyt on saatu kuulla. Joka tapauksessa, tosiaanakin meidän pitää sinnitellä siihen asti, että saadaan rokote, lääke tai erittäin kehittynyt testaus, mutta nyt kehitystyö on todella vikkellä.

On huomioitava, että myös tällaisen globaalin kriisin aikana on kasvualoja, ja nyt kun Suomessa vaikuttaisi olevan tällaisia globaaleja ja yhteiskunnallisia merkittäviä ratkaisuja kehitteillä, on tärkeää pitää huolta, että niistä pidetään kiinni ja niihin satsataan riittävästi. On hyvä, että lisätalousarviossa on huomioitu tutkimus ja teknologia ja testaaminen. Täytyy arvioida, millä intensiteetillä siihen kannattaa satsata. Jo nyt vaikuttaa siltä, että koska maailman kiinni pitäminen maksaa ihan joka päivä aivan valtavia summia, niin tällaisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

terveysteknologiaratkaisuiden arvo on aivan toisenlainen kuin normaalitilanteessa. On kilpajuoksu sekä terveydellisten ratkaisuiden osalta että talouden osalta. On yleensä myös huomattavasti edullisempaa ennaltaehkäistä ja johtaa tiedolla ja testata kuin hoitaa ihmisiä tehohoidossa. Tämä on myös huomioitava tässä yhtälössä.

On myös arvioitava, voiko nopea hallinta, perusteellinen karanteeni olla myös talouden kannalta edullisempi ratkaisu. On väitetty, että se antaa aikaa sille, että meillä on parempi testaus ja teknologia käytössä. Nyt on selvää, että näitä ratkaisuja joka puolella tosiaankin tulee olemaan lisää.

On huomioitava myös, että sekä lyhyellä, keskipitkällä että pitkällä aikavälillä me tarvitsemme näkyvyyttä ja positiivista visiota tämän kriisin yli. On mahdollistettava nyt jos koskaan se, että kun ihmiset joutuvat työttömyysturvalla olemaan kotona, heillä on mahdollisuus opiskella, jos se heidän elämäntilanteeseensa sopii. Nyt ei ole aika estää opintoja. Jotta me todella luomme siltaa tämän kriisin jälkeiseen aikaan, niin me tarvitsemme satsauksia koulutukseen. Meidän elvyttävien toimenpiteidemme pitää olla uutta luovaa pitkällä tähtäimellä. On selvää, että koronakriisistä johtuvien tekijöiden seurauksena on jo nyt työvoimapulaa tietyillä aloilla, ja on selvää, että myös tämän kriisin jälkeen on työvoimapulaa tietyillä aloilla. Me tiedämme, että on aloja, joilla on vallinnut täysi työllisyys, ja nyt olisi tärkeätä lisätä aloituspaikkoja ja koulutuspaikkoja, jotta ihmisillä on mahdollisuus osallistua yhteiskunnan rakentamiseen täysivoimaisesti tämän kriisin jälkeen, joka saattaa valitettavasti vielä jonkun aikaa kestää. Useat korkeakoulut ja yliopistot ovat avanneet verkko-opetuksen nyt epidemian aikana. Opinnot tulisi aloittaa etänä verkossa, ja niitä voisi jatkaa epidemian jälkeen lähiopetuksena, esimerkiksi. Tämä on tärkeätä myös ihmisten mielen-terveyden kannalta, toivon kannalta, että me annamme niitä mahdollisuuksia eikä jouduta siihen tilanteeseen, että ollaan toimeettomana kotona.

Lyhyellä aikavälillä on tosi tärkeätä, kuten täällä on moni tuonut hyvin esiin, että pienyrittäjiltä ja järjestöiltä ei vedetä mattoa alta, kuten tämä virus uhkaa tehdä. Jos hyvät aiheet ja joustoajatukset eivät toteudu esimerkiksi vuokramarkkinoilla, on pohdittava lainsäädännöllisiä keinoja, kuten joissain maissa on tehty, jotta voidaan turvata tämä [Puhemies koputtaa] yliveno-aika. Ja samalla on todellakin muistettava, että kun ajatellaan, että yhteiskuntaa tuemme joka tapauksessa monin suurin tulonsiirtein, niin yritysten tukemisen osalta meidän täytyy myös pohtia vaikuttavuutta, oikeudenmukaisuutta ja sitä, mikä on tästä kriisistä selviytymisen kannalta kaikkein paras ratkaisu.

15.49 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Kun valmiuslaki otettiin viime viikolla käyttöön, todettiin tässä salissa monessa puheenvuorossa, että poikkeuksellinen tilanne vaatii poikkeuksellisia toimia. Nyt käsittelyssä oleva lisätalousarvio on yhdessä aiemmin julkistettujen koronatoimien kanssa yksi Suomen historian suurimmista talouspaketeista, jonka myötä koronakriisin hoitamiseen panostetaan yhteensä 15 miljardin euron edestä. Voidaan siis todeta, että nyt myös talouden osalta on otettu poikkeukselliset toimet käyttöön meillä Suomessa.

Täällä on tänään nostettu monia näkökulmia, jotka on syytä pitää päätöksenteon keskiössä myös poikkeusoloissa, sillä juuri poikkeusoloissa yhteiskunnan toimintakyky punnitaan. Koronakriisi nostaa hyvinvointivaltion perusarvot suurempaan arvoon kuin ehkä koskaan aiemmin. Kukaan ei saa pudota tyhjän päälle keskellä pandemiaa, ja siksi onkin tärkeää, että lisätalousarvio sisältää panostuksia erityisesti heikoimmassa asemassa olevil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

le. Erityisryhmät ja heikoimmassa asemassa olevat on huomioitava myös, kun kunnissa toteutetaan poikkeusolojen palveluja.

Arvoisa puhemies! On selvää, että kenenkään hoito ei saa jäädä rahapulasta kiinni. Kiireellisimmät toimet kohdistuvat nyt suojarusteiden riittävyyden turvaamiseen ja testauskapasiteetin lisäämiseen. Lisätalousarvio sisältää 400 miljoonan euron edestä suoria panostuksia niin sosiaaliturvaan ja terveydenhuoltoon kuin työpaikkojen säilyttämiseen. Nämä toimet ovat välttämättömiä, jotta kaikki saadaan pidettyä mukana myös kriisin aikana. Sosiaaliturvaan on tulossa seuraavaksi kolmeksi kuukaudeksi lukuisia helpotuksia: byrokratiaa puretaan ja sosiaaliturvan ehtoja tulkitaan mahdollisimman joustavasti.

Arvoisa puhemies! Suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä toimii nyt poikkeuksellisen kovan paineen alla, ja terveydenhuollon ammattilaiset ympäri maata venyvät uskomattomiin suorituksiin. Haluan tässä kiittää kaikkia eturintaman puurtajia niin sotien kuin opeustöiden puolella. Nyt jos koskaan on ensiarvoisen tärkeää varmistaa sote-puolelle kaikki sen tarvitsemat resurssit. Hoitajia ja lääkäreitä perehdytetään uusiin tehtäviin parhaillaan, jotta etenkin tehohoitopaikkojen määrää voidaan tarvittaessa lisätä. Muut sairaudet eivät katoa mihinkään. Samaan aikaan kaikki kiireellinen avuntarve, sairastumiset ja onnettomuudet hoidetaan koronatoimien rinnalla.

Hyvä uutinen on se, että meistä ihan jokainen pystyy omalta osaltaan vaikuttamaan tehohoitopaikkojen ja terveydenhuollon resurssien riittävyyteen noudattamalla nyt määräyksiä ja ohjeita tiukasti. Mitä vähemmän uusia tartuntoja syntyy, sitä vähemmän myös vakavia sairastumisia ilmenee. Tämä vaatii nyt ihan jokaiselta yhteisen vastuun kantamista. Pidetään siis huoli omasta ja toisten hyvinvoinnista noudattamalla annettuja ohjeita.

Arvoisa puhemies! Meidän on hyvä muistaa, että akuuttien toimien lisäksi on koko ajan varauduttava myös kriisin jälkeiseen aikaan. Sekin aika koittaa vielä. Koronaviruksen jättämiä jälkiä hoidetaan pitkään. Tämä lisätalousarvio on hyvä alku, mutta lisää talouspaketteja tarvitaan esimerkiksi kuntien taloustilanteen paikkaamiseen.

15.53 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Käsillä on nyt lisätalousarvio, joka yhdesä muiden hallituksen linjausten kanssa on osa historiallista talouspakettia, ja historiallinen on tilannekin. On syytä kiittää hallitusta päättävistä toimista tiukassa ja vakavassa paikassa, vaikka tämä on vasta alkua.

Koronan laukaisemassa vaikeassa tilanteessa voi tunnistaa kolme osaa: Ensinnäkin meillä on käsillä akuutti terveyskriisi. Toisekseen talouteemme on iskenyt äkillinen šokkistoppi. Kolmanneksi on syytä ymmärtää, että tällä taudilla ja sen talousvaikutuksilla on pitkä häntä ja meillä on edessämme laajempi pohdinnan paikka taloutemme kestävydestä ja häiriönsietokyvystä eli resilienssistä kaikissa mittakaavoissa yksilöistä globaaliin talouteen. Näitä kolmea näkökulmaa seuraten voi laatia tilanteen vaatimaan päätöksentekoon kolme periaatetta, jotka on syytä huomioida, oli kyse sitten tämän lisätalousarvion toimeenpanosta tai seuraavan laatimisesta:

1) Suojellaan ihmisiä ja terveyttä. On huolehdittava siitä, että taudin etenemistä rajoitetaan tehokkaasti eivätkä terveydenhuollon resurssit lopu kesken. Leviämisen rajoittaminen ja hoidon toimivuus on nyt kriittisin asia, mutta koronan taltuttaminen vaatii lisäksi varsin kattavaa testausta, jotta rajoituksia päästään aikanaan ajoissa tehokkaasti purkamaan. Suomen on myös syytä kantaa vastuunsa rokotteen kehittämisestä. Näihin toimiin lisätalousarviossa esitetään lisärahoitusta, ja hyvä niin. Testauslaitteisiin ja muihin lääkinällisiin hankintoihin varataan 26 miljoonaa euroa, 4 miljoonaa on tarkoitus käyttää koro-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

naviruksen leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan, ja rokotteen kansainväliseen tutkimus- ja kehittämistyöhön on kaavailtu 5 miljoonaa. Näiden summien ohella on syytä varautua vieläkin merkittävämpään taloudellisten ja teollisten resurssien mobilisointiin epidemian taltuttamiseksi.

2) Sillataan talous ja toimeentulo kriisin yli. Tilanne, jossa iso osa yhteiskunnasta päätetään — perustellusti — laittaa säppiin, on monelle yritykselle, järjestölle ja julkiselle toimijalle taloudellinen katastrofi, ja se tietää työpaikan menettämisen uhkaa valtavaa monelle. Erityisen vaikea tilanne on tietysti pienille palveluyrityksille, joilla vuokra juoksee mutta tulovirratt hyytyvät. Kaikki jo linjatut talouden ja toimeentulon siltaamistoimet eivät suoraan ole tässä lisätalousarviossa, mutta tässäkin on ihan merkittäviä panostuksia yritysten rahoitustilanteen helpottamiseen esimerkiksi Business Finlandin kautta. Suorien rahoituspäätösten ohella koko julkisen sektorin tulee työnantajana, tulonsiirtojen ja tukien maksajana ja merkittävänä hankintojen tekijänä etsiä kaikki keinot lievittää ihmisten ja yritysten talouskurimusta.

3) Opitaan tästä kriisistä ja rakennetaan entistä resiliientimpää ja kestävämpää yhteiskuntaa. Suomen ja globaalin talouden sitkeydestä koronan kaltaisen pandemian suhteen on tietysti vielä ennenaikaista tehdä lopullista tuomiota. Se saattaa vielä yllättää ihmisten luovuudesta kumpuavalla ponnahduskyvyllään. Siitä ei kuitenkaan pääse mihinkään, että järjestelmä on ollut jo pitkään törmäyskurssilla ilmastopäästöjen, maankäytön ja biodiversiteetin kapenemisen asettamiin fysikaalisiin rajoihin eikä siten ole kestävällä pohjalla. Karnean pandemian hopeareunus onkin se, että se ostaa meille aikaa ja mahdollisuuden oppia. Ilmastonmuutos, lajikato ja taloudellinen epätasa-arvo ovat kaikki valtavia uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja terveydelle. Nyt koronan edessä suojelemme erityisesti vanhimpia ikäpolvia. Samalla kun teemme sen ja aikanaan kun toivomme kriisistä, tulee meidän muistaa myös nuoret ja tulevat sukupolvet, joiden tulevaisuuden hyvinvoinnin edellytykset meidän on turvattava. Talouden stoppi ei saa olla syy hidastaa välttämättömiä investointeja vähähiiliseen ja kestäväan infraan, jota edelleen tarvitaan nopeasti. Kun ihmiset saadaan taas kodeistaan liikkeelle, aika monen työpanoksen soisi menevän esimerkiksi uusien raiteiden, kestäväan ja huoltovarman maatalouden ja kaikenlaisen vähähiilisen energiantuotannon ja teollisuuden suunnitteluun ja rakentamiseen. Kaikkia meneillään tai pohdinnassa olevia yhteiskunnallisia uudistuksia sote-mallista sosiaaliturvaan ja valtion omistajapolitiikkaan on syytä arvioida myös tämän kriisin näkökulmasta. Tämä ei ole ensimmäinen eikä viimeinen šokki, jonka kohtaamme. Onkin tärkeä arvioida, millaiset rakenteet parantavat yhteiskuntamme kriisinsietokykyä ja mitkä sitä heikentävät. Tätä tarkastelua ei kuitenkaan pidä tehdä vain kansallisesta näkökulmasta vaan pohtia, miten kansainvälinen yhteisö ja EU voivat yhdessä vastata ja varautua erilaisiin uhkiin entistä paremmin. Tästä kriisistä on tarjolla myös oppitunteja eksponentiaalisesta kasvusta meille päättäjille. Eksponentiaalinen kasvu yhdistettynä päätösten ja vaikutusten väliseen viiveeseen luo tilanteen, jossa on pakko toimia ennakoivasti epävarman tiedon perusteella.

Se, että noin puolet tästä lisätalousarviosta, 200 miljoonaa, on jyvitetty poikkeusoloihin liittyviin ennalta määrältään yksilöimättömiin menoihin, kertoo osaltaan, kuinka epävarmassa tilanteessa me nyt koronan kanssa elämme. Tällaisesta tilanteesta voidaan selvitä vain yhteistyöllä ja yhteisvastuulla. Onneksi suomalaiset ovat jo monin tavoin osoittaneet, että kykyä ja halua auttaa ja osallistua on. Huolehditään siitä, että kaikki tämä osaaminen ja auttamisen halu saadaan kanavoitua kriisin selättämiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Joka tapauksessa: voimaa, viisautta ja kaikki tuki hallitukselle ja viranomaisille tämän haasteen edessä!

15.58 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Ely-keskuksille on osoitettu tukea, ja toivotaan, että pienet yritykset siitä pääsevät joustavasti osaksi. Tärkeätä on huomata se, että pelkkä maksujen viivästyminen ja siirtäminen eteenpäin ei auta, koska niin kuin ministeri Lintiläkin tuossa aikaisemmin sanoi, jos maksut siirtyvät eteenpäin, niin ne tulevat sitten vastaan joka tapauksessa.

Toinen näkökulma liittyy vuokriin: Paljon on tullut viestejä yrittäjiltä, jotka ovat myös julkisten yhteisöjen, esimerkiksi kuntien, vuokralaisena. Kannustan kyllä kuntia suhtautumaan joustavasti tässä tilanteessa kuntansa alueella oleviin yrittäjiin ja kunnan omissa tiloissa oleviin yrittäjiin, että yritystoiminta jatkuu vielä tämän kriisin jälkeen.

Varmuusvarastot ja huoltovarmuus ovat asioita, jotka ovat tärkeitä. Niiden tärkeys ehkä on tässä hieman päässyt välillä hämärtymään. Itse kun olin maanpuolustuskurssilla 2012, niin valmiuslaki ja huoltovarmuus tuntuivat tärkeiltä asioilta, mutta ne tuntuivat siitä huolimatta hyvin etäisiltä asioilta, asioilta, joita ei uskonut itse kohtaavansa tässä työssä tai oman elämänsä aikana ylipäätään.

Sitten varsinainen pääasiani, hallitus — täällä on yksi ministerikin paikalla, hienoa, että on yksi ministeri ehtinyt mukaan, voimia vain: Tiedotus on kansalaisille erittäin tärkeää. Meistä jokainen edustaja on varmasti viikonloppuna ja nyt lähipäivinä ja -viikkoina vastannut kansalaisten hätäntyneisiin kysymyksiin, ja niitä kysymyksiä tulee myös jatkossa. Oikea-aikainen, nopea, selkeä, ymmärrettävä, selkokielineen tiedottaminen on äärimmäisen tärkeää. Se vähentää ongelmia, se vähentää käytöstä, joka on meille kaikille haitallista, ja lieventää niitä oireita, joita tammöisistä tilanteista syntyy, ahdistusta ja hermostuneisuutta.

Hallitus osoittaa 600 000 euroa viestintäkampanjoille ja 3 miljoonaa euroa kansalaiskirjeen toteutukseen. Sinänsä näitä asioita, hyviä asioita, vastaan minulla ei ole yhtään mitään, päinvastoin hyvä, että tiedotetaan. Esitän kuitenkin vielä ajatuksen, että kun 3 miljoonaa euroa menee näihin kansalaiskirjeisiin, niin onko se tässä akuutin kriisin aikana kuinka toimiva tapa lähestyä kansalaisia. Se kirje laaditaan, oikoluetaan, asiantuntijoita kuullaan, mietitään tarkkaan, minkä sisältöinen se on, se menee taittoon, se menee painoon, se lähetetään maakuntiin, ja ennen kuin se on sitten postilaatikossa, niin siinä on mennyt monta monituista päivää ja voi olla, että se viesti on pahasti vanhentunut, kun se kansalaisille tulee, ja vanhentunut viesti tässä tilanteessa saattaa olla jopa turvallisuusriski.

Sen takia tällaista ajankohtaista tiedottamista pitäisi tehdä toimivissa tiedotusvälineissä entistä enemmän, ja kannustan sentyyppiseen ajatteluun, että ministeriöiden tiedotteita olisi ikään kuin mainostyyppisinä ja sisällöltään yhdenmukaisina päätiedotusvälineissä useita kertoja viikossa, ja varmasti mediatalot mielellään näitä ”mainoksia” ottavat vastaan. Hinnasta uskoakseni päästään kyllä tässä tilanteessa aika joustavasti sopimaan. Mediatalotkin ovat lisäksi taloudellisissa vaikeuksissa tässä tilanteessa. Lisäksi valmiuslain 126 § antaa mahdollisuuden julkaisuvelvollisuuteen, eli jos tilanne pitkittyy ja kriisi pahenee, valmiuslain mukaan tiedotusvälineillä on julkaisuvelvollisuus, eli niiden on julkaistava valtioneuvoston ja ministeriöiden tiedotteita nopeasti, koko väestöä kattavasti ja viivytyksettä sellaisenaan, ja tätä korttia kannattaa kyllä pitää mukana. Yhdenmukaisesta tiedosta on kova kysyntä. Esimerkiksi kouluasioista koko viikonloppu tuli kysymyksiä, miten toimitaan, miten tehdään oppilaiden kanssa ja näin poispäin. Että tietoa kaivataan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

16.03 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomen hallitus on osoittanut toimiltaan merkittävää johtajuutta näiden vaikeiden viikkojen aikana. Haluan kiittää hallitusta siitä valtavasta työstä, jota he ovat tehneet kansalaistemme hyväksi. Olen tyytyväinen myös siihen, että olemme täällä eduskunnassa kyenneet puhaltamaan yhteen hiileen tässä vaikeassa tilanteessa. Myönteistä on myös se, että myös työmarkkinajärjestöt ovat toimineet ansiokkaasti ja tuoneet omat esityksensä nopealla aikataululla hallitukselle ja auttaaneet osaltaan ratkaisemaan tätä erittäin poikkeuksellista tilannetta Suomessa. Kansa tarvitsee meidän yhtenäisyyttämme ja näin myös luottamusta tulevaisuuteen.

Me emme vielä tiedä, mitä meillä on edessämme. Selvää kuitenkin on, että koronavirus on keskuudessamme ja se tulee leviämään vielä edelleen. Meidän tehtävämme päättäjinä on varmistaa, että leviäminen tapahtuu mahdollisimman hallitusti ja niin hitaasti kuin mahdollista, jotta terveyspalveluiden kantokyky säilyy kaikkialla Suomessa.

Nyt on myös aika tehdä merkittäviä taloutta elvyttäviä toimia, joilla taloudet, kunnat, yritykset, autetaan selviämään tämän vaikean kriisin yli. Tänäkin käsiteltävässä vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa nämä vastuulliset ja nopeat toimet näkyvät. Lisätalousarvio on suuruudeltaan lähes 400 miljoonaa euroa. On tärkeää muistaa, että se kulkee käsi kädessä työmarkkinajärjestöjen kanssa sovittujen toimien kanssa. Näiden toimien mittaluokan arvioidaan olevan yhteensä jopa 15 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! On selvää, että kansalaisten terveys ja elämä on nyt kaikkein tärkeintä. Samalla on kuitenkin tärkeää myös se, että huolehdimme maamme taloudesta, yhteiskunnan toimivuudesta, yritysten toimintaedellytyksistä, työpaikoista, työllisyydestä ja ihmisten toimeentulosta. Kansallisen pelastuspaketin avulla pyritään minimoimaan suomalaisten yritysten konkurssit, torjutaan kassakriisiä sekä tuetaan yksittäisten ihmisten toimeentuloa kriisitilanteessa. Näiden lisäksi terveydenhuollon toimintaedellytyksiä vahvistetaan entisestään. Nämä tukitoimet ovat mittavia ja elintärkeitä.

Tukitoimet tulevat auttamaan kaikkia yrityksiä, pk-yrityksiä, freelancereita sekä itsensätyöllistäjiä. Yrittäjällä tulee olemaan oikeus työttömyysturvaan, mikäli yrityksen toimintaedellytykset ovat heikentyneet merkittävästi koronan vuoksi. Lisäksi työntekijöiden tilannetta helpotetaan muun muassa parantamalla työttömyysturvan tasoa väliaikaisesti poistamalla työttömyyden alun viisi omavastuupäivää.

Sosiaali- ja terveysministeriön osalta nyt käsiteltävän lisätalousarvion myötä panostetaan kansalaisiin kohdistuvaan tiedotukseen, koronaviruksen tutkimukseen niin täällä Suomessa kuin kansainvälisesti sekä sairaanhoitopiirien testauslaitteiden ja muiden lääkinnällisten laitteiden hankintaan. Lääkinnälliset laitteet ja hoitoon liittyvät tarvikkeet ovat erittäin keskeisiä hoidossa, jotta terveyspalveluiden valmiustila voidaan pitää hyvällä tasolla. Tarviketarve herättää suurta huolta tällä hetkellä ympäri Suomen, näin myös meillä Etelä-Karjalassa Eksotessa. Myönteistä on, että valmiusvaraston tarvikevarasto on ilmeisesti avattu — näin ainakin eilen televisiosta kuulin. Nyt on ehdottoman tärkeää, että valtio turvaa ja huolehtii jokaisen sairaanhoitopiirin tarvitsemat tarvikkeet ja laitteet. Tässä me emme saa epäonnistua, sillä epidemian hoito edellyttää erilaisia suojatarvikkeita ja hoito- ja hoitotarvikkeita, jotta potilaita voidaan hoitaa sairaaloissa tai kotihoidossa voidaan hoitaa hoidon ja hoitoa tarvitsevia ihmisiä.

Kuten hallitus on todennut, me tulemme saamaan useita lisätalousarvioita lähiaikoina ja näin tukemaan eri tahoja koronaepidemian yli. Kuntien tilanne on ollut vaikea jo pitkään. Viime vuosi oli historian huonoimpia, ja nyt koronavirus uhkaa kriisiyttää monen kunnan toiminnan ilman lisätukia. Kunnat harkitsevat parasta aikaa yt-neuvotteluja, lomautuksia ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

jopa irtisanomisia. Kunnat odottavat nyt hallitukselta ja eduskunnalta toimia tai linjauksia, miten niitä tullaan auttamaan tässä vaikeassa tilanteessa. Poikkeava tilanne on syntynyt nopeasti, kunnissa toimiin on ryhdytty ripeästi ja kiitettävästi. Tulevaisuus on kuitenkin epävarma, ja kuntien on selvittävä tästä niin terveydenhuollon kuin talouden osalta. Toivoisin, että hallitus pystyisi antamaan mahdollisimman nopeasti jonkinlaisia suuntaviivoja, miten ja minkälaisessa aikataulussa se tulee auttamaan kuntia tämän vaikean ajan yli ja mahdollisesti siitä vielä eteenpäin. Eilen saimme informaatiota, [Puhemies koputtaa] mutta siltä osin jäi moni asia vielä epävarmaksi.

16.08 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tässä poikkeuksellisessa tilanteessa saadaan myös valtiolta lisärahoitusta kriisin akuuttiin hoitamiseen. Kuten todettua, tässä tällä kertaa esitettävät varat eivät tule olemaan vielä riittäviä, ja sen vuoksi toki olisi toivonut, että nyt jo olisi ehkä voitu varautua vielä suuremmin panostuksin tiettyiltä osin. Esimerkiksi pienten ja keskisuurten yritysten — toki myös joidenkin isojen, mutta erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten — tilanne on erittäin tukala. Kassakriisi alkoi käytännössä jo kaksi viikkoa sitten: kysyntä loppui, ja nyt on lomautettu todella, todella suuri määrä henkilöstöä. Sen vuoksi niin valtion kuin kuntien ja kaikkien muidenkin siihen kykenevien toimijoiden on pyrittävä kaikin mahdollisin keinoin auttamaan näitä yrityksiä, jotta nämä nyt lomautetut henkilöt eivät päädy työttömiksi. Se ei ole kenenkään etu.

Huoli toimeentulosta on todellinen paitsi näillä työntekijöillä myös tietysti yrittäjillä. Monella on kyseessä koko elämäntyö, ja siinä on kiinni koko omaisuus omaa kotia myöden. Siksi toivon myös niitä lakimuutoksia, jotka mahdollistavat sen, että pienet yrittäjät, esimerkiksi freelancerit ja myös toiminimiyritykset, y-tunnuksella toimivat yrittäjät, pystyisivät niin toimimaan yrittäjinä kuin sitten saamaan työttömyysturvaa mahdollisimman nopeasti.

Poikkeuksellisinakin aikoina tarvitaan poikkeuksellisen selkeää viestintää, ja ihmisten on koettava, että rajoitukset ovat oikeudenmukaisia, kun niitä tehdään. Se, missä tällä hetkellä on ollut erilaisuutta ja puutettakin, on ollut testauksen määrä, ja on hyvä, että tässä lisätalousarviossa nyt osoitetaan siihen lisämäärärahoja. Kun testausta tehdään nyt tällä hetkellä kuitenkin vain hyvin rajatusti, on erittäin tärkeää, että samanaikaisesti viestitään — kun meillä on paljon sellaisia tapauksia, joilla on varmasti oireiden perusteella tai hyvin todennäköisesti koronavirus — ja annetaan riittävät ohjeet siitä, kuinka tulee välttää kontakteja ja kuinka tulee pysytellä kotiloissa, kunnes kaikki tartuntariski on poistunut. Nyt tässä on aika paljon erilaisuutta joidenkin osalta. Niiden osalta, jotka ovat saaneet diagnoosin ja testauksen, ohjeistukset ovat tiukat ja hyvät, mutta niiden osalta, jotka eivät, saatetaan menettellä valitettavan toisin. Tähän toivon selkeyttä.

Huoli on erityisesti niistä lapsista ja nuorista, ja tietysti myös aikuisista, jotka tarvitsisivat paljon tukea myös näinä poikkeuksellisinakin aikoina. Tulevassa täysistunnossa, seuraavissa asiakohdissa keskustelemme enemmän siitä, mitä koulu- ja varhaiskasvatuspuolella tapahtuu valmiuslain sovellusasetuksen myötä.

Kunnissa kuitenkin tehdään, ja on jo tehty, paljon päätöksiä, mitä tulee esimerkiksi kouluruokailuun tai varhaiskasvatusmaksujen hyvityksiin, ja haluankin kiittää kuntia nopeasta toiminnasta. Haluan myös kiittää niitä kaikkia opettajia ja varhaiskasvattajia, jotka tämmöisessä epävarmassa tilanteessa hoitavat sitä työtään, ja myös totta kai niitä vanhempia, jotka ovat toimineet suositusten mukaan ja pitäneet lapsensa kotona, kun siihen on ollut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

mahdollisuus. Tiedän, että aivan varmasti ei ole helppoa etätyön tekeminen samanaikaisesti, kun lapsia kotona hoitaa tai jopa sitten siinä vieressä auttaa etäkoulun käynnissä.

Haluan myös kiittää hoitohenkilökuntaa, joka näissä poikkeuksellisissa oloissa tekee työtä todella paljon, ja moni muukin sellainen kriittisillä aloilla oleva ammattikunta, jotka pitävät tämän yhteiskunnan pyörimässä. Työt eivät jakaudu nyt tasaisesti, ja se aiheuttaa varmasti myös epäoikeudenmukaisuuden tunnetta. Se, mitä me voimme täällä päättäjinä tehdä, on huolehtia, että sille työlle on riittävät resurssit ja myös esimerkiksi suojautuminen, mitä tulee sellaisten henkilöiden työhön, jossa suojautumista tarvitaan.

Yksi asia, jota en ole vielä kuullut täällä nostettavan esiin, on urheilijoiden toimeentulo. Tässä lisätalousarviossa esitetään nyt lisäresurssia Taiteen edistämiskeskukselle, mutta lisäresurssia ei ole tullut vielä tässä yhteydessä liikuntaan ja urheiluun, ja toivon, että seuraavassa lisätalousarviossa ja siihen mennessä saamme tänne eduskuntaan käsiteltäväksi myös sellaiset lakimuutokset, jotka mahdollistavat urheilijoiden sosiaaliturvan parantamisen ja siihen lisärahoituksen. — Kiitos.

16.13 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomea on kohdannut todella kova kansallinen kriisi, ja tämä kriisi on, totta kai, myös Euroopan laajuinen. Meidän yhteiskuntamme kriisinsietokyky ja selviämiskyky on monella tapaa koetuksella.

Hallitus on nyt antanut ensimmäisen lisätalousarvion, jossa tähän kriisiin liittyviin toimenpiteisiin osoitetaan määrärahoja ja valtuuksia. Hyvä näin, että se näin nopeasti tänne eduskunnan käsittelyyn saatiin, ja siitä tänään valtiovarainvaliokunnassa meillä oli ensimmäinen kuuleminen, ja uskon, että se hyvin myös etenee.

Täytyy sanoa, että kun tämä kriisi on ennen kaikkea tietysti terveydellinen kriisi, ihmisten henkeä uhkaava kriisi, niin tämä on toki myös taloudellinen kriisi. Täytyy sanoa, että siinä mielessä tämä asettaa meidän yhteiskuntamme kahdellakin tavalla kovan paineen alaiseksi. Ennen kaikkea henkinen kriisinsietokyky, mutta myöskin taloudellinen kriisinsietokyky on todella koetuksella. Sen lisäksi, että tämä tietysti on nyt kovimmin iskenyt niihin ihmisiin, joiden terveys on uhattuna ja jotka ovat jo sairastuneet, niin myös sitten siellä taloudellisella puolella yritykset ja yrittäjät, suomalaiset yrittäjät, jotka pitävät tätä hyvinvointiyhteiskuntaa pystyssä, ovat ensimmäisinä kohdanneet tämän kriisin vaikutukset.

Tämä näkyy tietysti kaikista eniten ja ensimmäisenä palvelualoilla ja palvelusektorilla, matkailu- ja ravitsemusalalla, kaupanalalla. Olen — niin kuin varmasti kaikki tässä salissa olevat kollegat ovat saaneet — saanut todella paljon pieniltä mikroyrittäjiltä ja isommiltakin yrityksiltä huolestunutta palautetta, hätähuutoja siitä, kuinka nyt asiakkaat ovat hävinneet ja työntekijät on jouduttu lomauttamaan ja kassavirtaa ei kerta kaikkiaan tule. Sitä varten hallitus on nyt osoittanut näitä erilaisia tukimekanismeja, joista tietysti tämä Business Finlandin 150 miljoonaa ja ely-keskuksille osoitettu yritysten kehittämisavustus, 50 miljoonaa, ovat niitä suoria rahallisia tukia.

Aivan kuten tänään valtiovarainvaliokunnassa jo kuulimme, tässä viikonlopun aikana hakemuksia on tullut niin paljon, että varmasti lisää rahaa vielä tarvitaan ja tämä ei ollenkaan ole ensimmäinen lisäbudjetti ja lisätalousarvio, jota tältä osin tulemme tässä salissa lähiviikkoina ja lähipäivinä käsittelemään. Meidän on yhdessä toimittava, ja uskon, että meillä on myös hyvin vahva kansallinen yksimielisyys siitä, että meidän on pelastettava ja autettava yrittäjät tämän kovimman kriisin yli, ettei sitten mennä siihen pisteeseen, että se yritystoiminta kokonaan loppuu ja näistä yrittäjistä ja heidän työntekijöistään tulee loppu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

jen lopuksi työttömiä, sitten kun tämä kaikki on ohi ja ollaan päästy väljemmille vesille. Tähän tilannetta ei todellakaan saa päästää, ja sen takia on hyvä, että nämä tukielementit näin nopeasti saatiin, mutta tarvitaan vielä, totta kai, uusia. Uskon, että se on päivänselvää kaikille.

Yksi ongelma tietysti on se, miten meillä riittää riittävästi henkilöstöä ensinnäkin Business Finlandin osalta, ely-keskuksissa, työttömyyskassoissa, Kelassa, miten meillä riittää tarpeeksi osaavaa henkilökuntaa ja kuinka nopeasti sitä pystytään perehdyttämään, jotta nämä kaikki hakemukset, mitä nyt tulee niin yrittäjiltä kuin lomautetuilta tai irtisanotuilta työntekijöiltäkin, saadaan nopeasti käsitellyksi. Tämä on varmasti iso haaste, ja se on lähi- viikkoina monen viranomaisen osalta eskaloitumassa, ja siinä mielessä on hyvä, että tässä lisätalousarviossa siihenkin osoitetaan tiettyjä määrärahoja.

Totta kai tässä tarvitaan paljon yhteisvastuuta, ja kyllähän se on näin, että lähes kaikissa näissä toimenpiteissä, mitä nyt on tehty, kunnat ovat eturintamassa näitä olleet toteuttamassa. Kuntien taloudellinen tilanne oli jo valmiiksi melko heikko, mutta täytyy myös sellainen positiivinen sana sanoa, että kyllä minä olen ilahtunut siitä, kuinka hyvää suomalaisissa kunnissa tämä kriisiosaaminen on, kuinka hyvällä tasolla se on ja kuinka nopeasti siellä on polkaistu isojakin toimenpiteitä käyntiin ja pystytty sitten valmistautumaan tähän koronaviruksen mahdolliseen ja todennäköiseenkin leviämiseen sen oman kunnan alueelle.

On selvää, että kunnissa on samaan aikaan iso huoli tästä kuntien talouden kestävydestä, riittämättömistä määrärahoista, ja on selvää, että nyt sitten hallitus joutuu tätäkin pohtimaan ja varmasti myös kehysriihessä joudutaan pohtimaan tätä, kuinka me voimme kunnat auttaa tämän pahimman tilanteen ja kriisin yli. On aivan selvää, että niin valtion kuin koko julkisen talouden kulut tässä merkittävästi tulevat lähiaikoina kasvamaan, ja sen takia niihin on ratkaisuja jatkossa [Puhemies koputtaa] löydyttävä. Ja uusia lisäbudjetteja varmasti tarvitaan.

16.19 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! On ihan ymmärrettävää, että tässä ensimmäisessä lisätalousarviossa pyritään tekemään niitä ensimmäisiä lisäyksiä, joilla turvataan yritystoiminnan maksuvalmiutta ja vahvistetaan terveydenhuollon resursseja. Olin kuitenkin toivonut, että jo tässä lisätalousarviossa olisi huomioitu Kelan tilanne. Onneksi Kela on vihdoinkin tänään saanut vahvistuksen siitä, että heidän tarpeensa lisäbudjettiin ovat menneet perille, ja ne ehkä huomioidaan seuraavissa lisätalousarvioissa.

Kela on hyvin herkästi se taho, joka ottaa iskut vastaan, vaikka syytösten haastaviin tilanteisiin löytyisi muualta: milloin lainsäädäntöhankkeissa ei noteerata Kelan antamia lausuntoja, milloin Kelalle annetaan kiireisillä aikatauluilla lisää tehtäviä, joiden vaikutuksista tai kustannuksista ei ole etukäteen mitään tietoa, tai annettuun arvioon ei suhtauduta sen vaatimalla vakavuudella. On ymmärrettävää, että Kelalla on huoli siitä, noteerataanko heidän tilanteensa tämän kriisitilanteen hoitamiseksi. Kelahan on normaalioloissakin toiminut tiukan budjetin kanssa.

Nyt tiedämme jo, että käsillä oleva kriisi tulee vaikuttamaan Kelan myöntämiin tukiin. Tartuntapäivärahat, sairauspäivärahat, työttömyysturva, yleinen asumistuki, toimeentulotuki — nämä kaikki ovat sellaisia palveluja, joiden tarpeen tiedämme nousevan huomattavasti. Jo pelkästään näiden tehtävien lisääntyvä työmäärä tuo merkittävän lisätarpeen Kelan asiakas- ja puhelinpalvelun työmääriin, jotta asiakkaat oikeasti saavat päätökset ja tuen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

ajoiissa. Vaikka kuinka Kelan työntekijät yrittäisivät suojata itsensä epidemialta, eivät etuuskäsittelijät ja asiakaspalvelussa olevat työntekijät voi välttyä sairastumisilta.

Näiden Kelan perustoimintojen lisäksi on jo linjattu täysin uusia tehtäviä, kuten yrittäjille laajennettu työttömyysturva. Tämä on päätöksenä erittäin hyvä asia, ja sen soisi jatkuvan jossain muodossa myös kriisin jälkeen. Tämän mahdollisen lainmuutoksen maksatuksesta tulevat nähtävästi huolehtimaan Kela ja työttömyyskassat. Yrittäjistä hyvin harva on työttömyyskassojen jäsenenä, joten paine päätöksistä tulee Kelalle. Kokonaisuudessaan tämän projektin vaikutuksia Kelan toimintakuluihin on vaikea vielä arvioida, mutta jo tämänhetkisten tietojen mukaan vaikutukset olisivat vähintään noin 12 miljoonaa euroa.

Olisin nyt pyytänyt arvoisaa hallitusta ymmärtämään Kelan tilanteen, mutta hallitukselta opetusministeriä huolimatta kukaan ei ole paikalla. Toivon, että hallituspuolueiden edustajat vievät sitä terveistä, että älkää unohtako Kelaa. Pitäkää huoli siitä, että Kela ei unohdu, kun suunnitellaan uusia toimintoja ja Kelan palveluvalikoimia, saati sitten lisärahoitusta. — Kiitoksia. [Antti Kurvinen: Tärkeä asia, hyvä puheenvuoro!]

16.22 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olemme kohdanneet kansakuntana yhteisen koettelemuksen.

Pieni lapsenlapseni oli juuri ennen koronakriisiä tehohoidossa. Hänessä jylläsi yhtä aikaa kaksi virusta, joista kumpikaan ei ollut koronavirus. Lääkäri sanoi jälkeinpäin, että vielä 10 vuotta sitten lapsi olisi menetetty. Entä jos lapsi olisikin sairastanut pahimman koronapiikin aikana, olisiko hän päässyt ajoissa tai edes mahtunut tehohoitoon? Tarvitsemme riittävän määrän tehohoitopaikkoja eri puolilla maata. Lapsenlapseni on toipunut, emme menettäneet häntä.

Tunnen suurta kiitollisuutta lääkäreitä ja hoitajia kohtaan, jotka tekevät sydämellään työtä elämän puolesta. Koronakriisi on herättänyt meitä kaikkia auttamaan, jakamaan, joustamaan, antamaan toiselle omastaan. Korona jättää meihin ja kansaamme jäljen, eikä tuo jälki ole kaikilta osin kaunis. Tästä tulee myös rumaa jälkeä, jota meidän tulee minimoida ja ehkäistä. Meidän tulee päättäjinä suojella koronan aiheuttamassa poikkeustilassa ainutlaatuista, arvokasta elämää. Meidän tulee suojella ja tukea myös työntekijöitä. Haluan kiittää hallitusta ja viranomaisia vastuun kantamisesta, suunnitelmallisesta ja oikea-aikaisesta toiminnasta.

Tämä ensimmäinen lisätalousarvio tulee todella tarpeeseen. Se varmistaa terveydenhuollossa tarvittavia resursseja. Koronaviruksen hidastaminen ja hoitaminen eivät jää rahoituksesta kiinni. On pidettävä sydän lämpimänä ja pää kylmänä, että pystymme hoitamaan samalla myös muut sairaudet, kuten oli lapsenlapseni kohdalla.

Kiitan hallitusta siitä, että se tekee kaikkensa, etteivät terveet yritykset ajaudu koronan vuoksi konkurssiin ja suomalaiset massatyöttömyyteen. Erityisen iloinen olen pienille ja mikroyrityksille kohdistetusta tuesta. Hallitus kantaa vastuuta tilanteesta, johon yksikään yrittäjä tai työntekijä ei ole syyllinen. Lomautuksia on nyt jo paljon, monella on huoli toimeentulosta. Akuuteinta on turvata yritysten rahoitus ja turvata työpaikkoja, rakentaa siltaa kriisin yli. Olen iloinen ja vakuuttunut hallituksen ripeistä toimista poikkeusolojen valitessa. Nämä toimet saavat minulta täyden tuen. On ilo huomata, että myös toimeenpano on lähtenyt ripeästi liikkeelle esimerkiksi Business Finlandin osalta, jolle on tullut valtavasti hakemuksia. Hakemuksien käsittelijöitä tulee olla riittävästi. Tässä hakemusten määrässä näkyy monen uuden alun mahdollisuus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

On oikein aloittaa myös selvitystyö mahdollisuuksista tuottaa itse kansakuntana tarvittavia suojarusteita. Tämä auttaa niin tässä vallitsevassa tilanteessa kuin vastaavissa tulevaisuuden terveysuhkissa. Tämä ei tule olemaan viimeinen terveysuhka tässä kovin pieneksi käyneessä, globaalisti verkottuneessa maailmassa.

Arvoisa puhemies! Tämän yhteisen koettelemuksen aikana suomalainen yhteiskunta voi näyttää yhteistyön voiman. Julkinen ja yksityinen puoli puhaltavat samaan hiileen. On tärkeää, että kun huoltovarmuusvarasto nyt avataan, sitä aletaan myös täydentää mieluiten suomalaisella tuotannolla. Usea meistä tulee menettämään läheisensä tämän kriisin aikana. [Puhemies koputtaa] Pidetään se mielessä, kun teemme kipeitä päätöksiä tämän kriisin ratkaisemisessa ja sen jälkeen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Marttinen, jonka jälkeen tämän asian käsittely keskeytetään.

16.27 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Oma ja läheisten terveys on varmasti tällä hetkellä meidän kaikkien mielessä päällimmäisenä. Koronavirusepidemia on ennen kaikkea terveydellinen mutta myös laajasti taloudellinen kriisi globaalisti, Euroopan laajuisesti sekä meillä täällä Suomessa. Hyvin tämän osoittaa myös se, että tämän päivän tietojen mukaan valtakunnallisesti lähes 160 000 työntekijää on jo yt-neuvotteluitten piirissä. Puhutaan siis erittäin merkittävistä määristä. Valitettavasti kaikki ennusmerkit näyttävät siltä osin, että Suomessakin ollaan menossa huonompaan suuntaan ja virus tulee iskemään myös meihin erittäin rajusti, kuten se tulee iskemään myös muualle Eurooppaan ja myös globaalisti.

Herra puhemies! Tämä lisätalousarvio on tärkeä ensiaskel, jolla ensinnäkin turvataan meidän terveydenhuollon työntekijöille riittävät resurssit, turvataan mahdollisuudet torjua tätä virusta, suojarusteet ynnä muuta. Se on kaikkein tärkeintä, että tällä hetkellä resursseista ja rahasta ei jää kiinni se, millä tapaa me voimme virusta torjua.

Mutta, herra puhemies, toiseksi haluan todeta sen, että tässä kohtaa on erittäin tärkeätä kiinnittää huomio myös siihen toiseen asiaan, johon virus vaikuttaa, eli yrityksiin ja työpaikkoihin. Kyse ei ole pelkästään siitä, että ilman apua tuhannet yrittäjät tulevat tekemään konkurssin, vaan kyse on ennen kaikkea myös siitä, että meidän täytyy pystyä pelastamaan ne kymmenien- tai satojentuhansien suomalaisten työpaikat, niiden tavallisten suomalaisten perheenisien ja -äitien työpaikat ja se tulevaisuudenusko, sillä on selvää, että tällaisen akuutin kriisin myötä yksikään terve yritys ei saa ajautua konkurssiin, ja siihen niitä toimia tarvitaan.

On hienoa ja tärkeää, että hallitus toimillaan on ensinnäkin helpottamassa yritysten rahoituksen saantia, on helpottamassa sitä, että yritykset pystyvät neuvottelemaan pankkien kanssa siitä, että lainoja voidaan pitkittää, voidaan hakea lisää maksuaikaa. Minusta oli myös hienoa, että Finanssivalvonta, joka valvoo meidän pankkejamme, viime viikolla teki päätöksen siitä, että suomalaisten liikepankkien vakavaraisuussääntöjä höllennetään, jolloin myös tämä osaltaan auttaa siinä, että pankit pystyvät taas vastaavasti yrittäjien kanssa neuvottelemaan lainaehdoista.

Oikeastaan tässä kohtaa haluan todeta myös sen, että kun nyt viranomaiset ovat tulleet näin vahvasti jo vastaan pankkeja, niin täytyy odottaa myös meidän pankeilta, että ne todella käyttävät nyt sen liikkumavaran, mikä niille on annettu siihen, että kun se tavallinen raumalainen pk-yrittäjä tulee sinne pankin tiskille ja sanoo, että hänen täytyy saada apua tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

män lainansa hoitamiseen, niin sitä apua ja ymmärrystä todella myös löytyy, koska sitä varten näitä toimia on tehty.

Herra puhemies! Totean vielä toiseksi sen, että nämä toimet, mitä hallitus on nyt laittanut jo tässä kohtaa liikkeelle, ovat pääsääntöisesti sellaisia, joilla tätä rahoituksen saantia helpotetaan, mutta meillä on kuitenkin aika paljon myös yksinyrittäjiä, kuten vaikka parturi-kampaajia tai pieniä ravintola- ja hotellialan toimijoita tai sitten ihan tällaisia pk-yrityksiä, joihin tämä kriisi on iskenyt niin, että heille on syntynyt vakava kassakriisi, ja on tietysti selvää ja minusta aika kohtuutonta, että jos vaikka perheyrittäjä on laittanut koko omaisuutensa kiinni yrityksen kehittämiseen, niin heille tarjotaan sitten lisälainanottoa tällaisessa tilanteessa, johon käytännössä kukaan tässä maassa eikä myöskään maailmassa ole pystynyt varautumaan. Sen takia haluan myös nostaa esille sen, että tässä tilanteessa hallituksen täytyy valmistella myös pikaisesti lisätoimia. Tämä lisäbudjetti on siis hyvä alku, mutta tarvitaan lisätoimia, suoria tukimuotoja pk-yrittäjille, ja haluaisin nähdä, että myös verotuksen puolella tehdään toimia. Me olemme myös esittäneet esimerkiksi omassa paketissamme, että työnantajamaksut voitaisiin väliaikaisesti vapauttaa yrittäjien osalta.

Totean vielä loppuun myös sen, herra puhemies, että on hienoa, että VM:ssä on valmisteltu nyt helpotusta yrittäjille näihin maksujärjestelyihin verotuksen osalta, mutta olisi kyllä minusta aika kohtuullista, että samassa yhteydessä, kun näitä muutoksia tehdään, tätä veronmaksua pystyisi lykkäämään eteenpäin korotta eikä neljän prosentin korolla, mitä esitys taas esittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, tätä asiakohtaa tässä vaiheessa varten varatut 2,5 tuntia ovat kuluneet. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.53.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä samassa istunnossa keskeytetyn asiakohdan 3. käsittelyä.

17.53 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelemme todella äärettömän tärkeää asiaa. Lisätalousarvion suuruus on 389 miljoonaa euroa, mutta se liittyy tavattoman tärkeään kokonaisuuteen, jonka hintalappu tulee olemaan moninkertainen. Kolmasosa kaikista edustajista on pyytänyt puheenvuoron tähän asiaan, ja täytyy tietysti kysyä itseltään, että mitä erityistä aion nyt tässä sanoa. Kunnianhimoinen tavoitteeni on yrittää nivoa yhteen kaksi asiaa: tämän meneillään olevan koronaepidemiakriisin taloudelliset seuraukset ja terveydelliset seuraukset. Nyt ei ole valtioneuvoston edustajia paikalla, mutta viitataan siihen, että me emme ottaneet käyttöön viime viikolla valmiuslain 89 §:ää, jossa todetaan, että ”poikkeusoloissa eduskunnalle annettua hallituksen esitystä lisätalousarvioksi sovelletaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

jo ennen kuin eduskunta on päättänyt lisätalousarviosta, jos eduskunta antaa tähän suostumuksensa”. Me siis etenemme tässä lisätalousarviossa perinteisellä eli normaalilla tavalla.

No, itse tästä tilanteesta, johon nyt tämä lisätalousarvio asettuu, ja käytän nyt tietoisesti vähän räväkkää ilmaisua: me olemme ottaneet käyttöön tämän koronaepidemian torjunnassa poltetun maan taktiikan. Tarkoitan tällä sitä, että meillä on vihollinen, johon ei ole täsmäasetta. Täsmäase olisi esimerkiksi sellainen, kun vuonna 85 Suomessa me viidessä viikossa saimme 95 prosentille meidän väestöstämme niin sanotun sokeripalarokotteen silloin uhkaavan polioinfektion uhatessa, mutta sellaista meillä ei nyt ole käytössä. Toinen lähes täsmäase olisi se, jos meillä olisi testejä, jotka olisivat nopeita, varmoja ja halpoja ja joita voitaisiin tehdä sadointuhansin määrin hyvin nopeasti. Tällöinhän me pääsisimme tilanteeseen, jossa me löytäisimme taudinkantajat, voisimme eristää heidät, ja silloin meidän ei tarvitsisi muun yhteiskunnan osalta mennä niin rajuihin rajoittamistoimenpiteisiin kuin me olemme nyt menneet. Mutta kun meillä ei ole tällaista tilannetta, niin me olemme, niin kuin muutkin maat, valinneet mallin, jossa me lähdemme hyvin voimakkaasti rajoittamaan ihmisten kontakteja. Itse tuen tätä mallia — olen siitä viimeksi tänään ollut radiokeskustelussa, jossa olen asettunut sille kannalle, mitä tänään on tulossakin, että tulee vielä voimakkaampia rajoituksia — mutta meidän tällä teemme mittavat vauriot meidän talouselämälle. Tosin tämä on tietenkin harkittu ratkaisu tässä tilanteessa. Lääkärिताustastani huolimatta olen yhtä huolestunut tästä taloudesta kuin tästä terveysvaikutuksesta, vaikka tietysti tässä mennään terveys ja terveydenhuolto edellä.

Mikä tämä hintalappu tulee näistä taloudellisista vaikutuksista olemaan? Esitän hyvin tällaisen yleisen makrotason arvion. Meidän kansantaloutemme on 240 miljardia euroa. Jos me nyt kolmen kuukauden ajan siitä päivittäisestä keskiarvosta, 700 miljoonasta, leikkaamme tai joudumme leikkaamaan pois neljänneksen tai kolmasosan, niin käytännössä hintalappu on 15—20 miljardia euroa. USA on tekemässä pakettia, jonka hintalappu on 2 000 miljardia dollaria. Asukasluvut ja valuuttakurssit huomioiden se vastaisi Suomessa 30:tä miljardia. Me olemme suunnittelemassa 15:tä miljardia, joka tietysti — esimerkiksi ottaen huomioon sen, että USA:n terveydenhuolto on neljä kertaa kalliimpaa kuin Suomessa — saattaa olla riittävä ja vastata tuota samaa kokonaisuutta. Tietysti tärkein taso — puhuin äsken yleisestä tasosta — on se ihminen, se yrittäjä, se ammatinharjoittaja, perheenjäsenet siellä. Nyt kysymys on siitä, millä tavalla meidän hallintomme pystyy sen mittavan avun, jota suunnittelemme, kohdentamaan sinne yritystasolle ja ihmistasolle niin, että sen vaikuttavuus, sen hyöty on mahdollisimman suuri ja oikeudenmukainen. Tämä tulee olemaan tämä suuri, suuri haaste tässä koko asiassa.

Mutta niin kuin sanottu, tällä kertaa meillä on 389 miljoonan euron lisätalousarviopaketti, jossa kohdennamme rahoja sekä näihin poikkeusolosuhteisiin että muun muassa THL:lle ja eräisiin tärkeisiin talouselämän kohtiin, muun muassa luoville aloille ja majointuselinkeinoon, mutta kokonaisuutena kysymys tulee olemaan miljardeista euroista.

On arvioitu myös tämän vaikutuksia kuntatalouteen. En rohkene nyt itse mitään tarkkaa sanoa. Kysyimme sitä tänään hallintovaliokunnassa kuntaministeri Paaterolta, mutta itse luulen — käytän tietoisesti sanaa ”luulen” — että kysymys on siitä, että menetämme varmasti miljardin verotuloja ja kulumme ovat miljardin verran suuremmat kuin olisivat muuten, jolloin vaje kasvaa 2 miljardilla. Tämä on jopa vähän rohkeampi tai suurempi arvio kuin minkä Kuntaliitto on esittänyt.

Mutta kannatan voimakkaasti tietenkin tätä lisätalousarviota.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

17.59 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio on nyt käsittelyssä. Resursseja pitää laittaa paljon ja aggressiivisesti mutta, totta kai, myös tarkoituksenmukaisesti viruksen leviämisen estämiseen, seuraamiseen, siltä suojautumiseen ja hoitoon. Mallia voi hakea jo monista maista, jotka ovat kovilla toimillaan saaneet uusien tartuntojen määrän laskemaan. Tämä maksaa, mutta vain tasurahoja verrattuna siihen skenaarioon, ettemme saa epidemiaa taltutettua nopeasti.

Ministerien pitäisi myös välittömästi selvittää ja toimeenpanna suorat yritystuet etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille ja näin ollen estää muuten väistämättömiä edessä olevia konkurssseja. Business Finlandille on tullut yrityksiltä tukihakemuksia alle viikossa saman verran kuin normaalisti vuodessa, ja lomautettuja on jo pelkästään Uudellamaalla lähes 100 000. Satsaukset yrityksiin ja niiden työntekijöihin on myös suora sijoitus terveyteen ja tulevaisuuteen, koska kukaan ei halua 90-luvun laman kaltaista itsemurhien aaltoa sekä kaikkia muita laman mukana tulleita inhimillisiä ongelmia.

Myöskään tällaisina poikkeuksellisina aikoina emme saa karsia Suomelle välttämättömistä toimista, kuten laadukkaasta koulutuksesta sekä tutkimustyöstä, sillä ne ovat Suomelle elintärkeitä asioita tulevaisuuden kannalta. Samalla meidän on karsittava ei-välttämättömiä, täysin toissijaisia menoja.

18.00 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Elämme kriisin keskellä, jonka vakavuus kirkastuu meille päivä päivältä paremmin. Vasta reilu viikko sitten — haluan korostaa, vasta reilu viikko sitten maanantaina — hallitus ilmoitti Suomen olevan poikkeusoloissa. Jo seuraavana päivänä eduskunnalle annettiin valmiuslain käyttöönottoasetukset, ja jo saman viikon perjantaina hallitus ilmoitti yrityksille ja työmarkkinoille suunnatusta tukipaketista sekä lisätalousarvioesityksestä. Lisätalousarvion turvin hallitus haluaa turvata niin ihmisten terveyttä, toimeentuloa ja työpaikkoja kuin yritysten rahoitusta. Yksikään työntekijä tai yritys ei ole syyllinen olemassa olevaan tilanteeseen, siksi tuki on näissä olosuhteissa välttämätöntä.

Tässä hetkessä hallituksella ja meillä täällä eduskunnassa ei ole mitään tärkeämpää tehtävää kuin tukea yhteiskuntamme läpi tämän kovan koettelemuksen. Siihen tarvitaan tietysti rahoitusta mutta myös yhteistyötä, aivan jokaisella sektorilla. On ollut ilo nähdä, millaiseen yhteistyöhön nyt jo monissa asioissa on ympäri Suomea ryhdytty. Korona on meidän yhteinen haaste.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala on tällä hetkellä erittäin kovassa paineessa koronaepidemian vuoksi, erityisesti ne henkilöt, jotka työskentelevät terveydenhuollossa, meidän eturintamassa. Heille tässä kohtaa jo suuret kiitokset ja tsemppin toivotukset. Nyt tälle hallinnonalalle esitetään 43,8 miljoonan määrärahalisäystä. Tällä rahoituksella turvataan se, että pärjäämme parhaalla mahdollisella tavalla tämän epidemia-tilanteen kanssa nyt ja mahdollisesti myös tulevaisuudessa. Myös määrärahalisäys Terveystien ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin on tärkeä. Näin pystytään lisäämään laboratoriokapasiteettia, ja se puolestaan edellyttää erilaisten tarvikkeiden ja reagenssien hankintaa. On myös huomioitava, että tällaisessa tilanteessa hintataso on valitettavasti kasvussa.

Jatkuva viestintä on poikkeusolosuhteissa keskeistä ajankohtaisen tilannekuvan välittämiseksi kansalaisille. Kansalaisten tulee saada oikeaa ja luotettavaa tietoa, ja tässä kohtaa korostan sanaa ”luotettava”. Siksi viestintään osoitettu määrärahalisäys on tärkeä. Tällä toteutetaan sekä kaikkiin kotitalouksiin jaettava kansalaiskirje että jatkuva viestintä ajan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

kohtaisesta koronaepidemiaan liittyvästä tilannekuvasta kansalaisille. Tähänastisesta viestinnästä ja hyvästä ja selkeästä sellaisesta haluan hallitusta myös kiittää.

On tärkeää, että jatkossa sairaanhoitopiirimme ovat nykyistä paremmin varautuneita vastaavankaltaisiin tilanteisiin. Testauslaitteisiin ja muiden lääkinnällisten laitteiden hankintaan on nyt panostettava. Sekä näihin että Huoltovarmuuskeskuksen menoihin osoitettava 26 miljoonan euron lisäys on tärkeä. Erityisesti suojaruusteet ovat tässä tilanteessa kriittinen hankintakohde. Myös osallistuminen 5 miljoonan euron panoksella rokotteen tutkimus- ja kehittämistyöhön on tärkeää — kuvaa sitä, että tahtotila koronaepidemian kuskittamiseksi on selvä.

Arvoisa puhemies! Yritysten tukeminen, työmarkkinoiden turvaaminen ja pikaiset määrärahat sosiaali- ja terveysministeriölle ovat ensimmäisiä ja välittömiä toimia tässä tilanteessa. Lisäbudjetit tulevat tarvittamaan kuitenkin lisää. Tiedämme kuntatalouden jo ennestään haastavan tilanteen, ja koronaepidemian vaikutukset kuntien tilanteeseen tulevat olemaan mittavia — kuinka mittavia, sitä me emme tiedä kukaan. Tilannetta kunnissa onkin arvioitava jatkuvasti. On myös oletettavaa, että lähitulevaisuudessa joudumme tekemään rakenteellisia uudistuksia julkisen talouden kestävyys turvaamiseksi.

Yhtä kaikki, tämä lisätalousarvio pitää sisällään ne ensisijaiset toimet, jotka tässä vaiheessa tarvitsemme luomaan turvaa ja toimintaedellytyksiä haastavassa ja uudessa tilanteessa. Edelleen on paljon kysymyksiä ja epävarmuutta, koskivatpa ne yksittäisiä ihmisiä, yrityksiä tai kuntia. Kysymyksiä tulee joka päivä lisää. Haluan kuitenkin tässä yhteydessä kiittää hallitusta nopeasta toiminnasta ja korostaa sitä, että kriisissäkin toimenpiteiden tulee olla harkittuja eikä hätiköityjä.

18.05 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi står inför en alldeles unik situation då vi i dag tar ställning till en tilläggsbudget som har kommit till på grund av endast en fråga: coronaviruset och dess följder. De nästan 400 miljonerna som nu föreslås är viktiga tilläggsresurser för att stävja både den ekonomiska och hälsomässiga osäkerhet och oro som nu råder. Jag är speciellt glad över tilläggsanslagen till social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd, som föreslås få 43,8 miljoner euro.

Att ge tillförlitligt information och upplysning till medborgarna ska stå högt upp på prioritetslistan i rådande situation. Vi ska också satsa på datasystemets funktion och att upprätthålla laboratoriekapaciteten.

Av tilläggsanslaget anvisas 6 miljoner euro för ett omfattande konsortium för forskning som gäller coronavirusepidemin. Anslaget riktas särskilt till utveckling av snabba diagnosmetoder och undersökning av uppkomsten av immunitet. Det är viktigt att anslagen för forskning används till att uppfölja effekten av åtgärderna som görs för att bromsa spridningen av coronaviruset.

Som ordförande för riksdagens vaccingrupp ser jag nu med tillförsikt fram emot att ett vaccin mot coronaviruset snabbt kan tas i bruk.

Arvoisa puhemies! Koronavirusta vastaan kehitetään parhaillaan kuumeisesti myös rokotetta. Hallituksen lisätalousarviossa ehdotetaan, että Suomi tukee rokotetutkimustyötä 4 miljoonalla eurolla epidemiavalmiusinnovaatiokoalitio CEPIn kautta sekä miljoonalla eurolla kansainvälisen rokoteinstituutin IVIn kautta. On tärkeää, että Suomi osallistuu rokotteen kehitystyöhön ja että rokote saadaan kehitettyä mahdollisimman nopeasti. Rokotteen avulla tauti saataneen taltutettua, varsinkin jos ja kun tartuntakierroksia tulee lisää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Tutkimukseen ja kehitystyöhön kohdistuvat panostukset ovat välttämättömiä. Vain tukemalla tätä työtä voimme olla mukana ennaltaehkäisemässä tautien leviämistä ja olla paremmin varautuneita samankaltaisiin tilanteisiin tulevaisuudessa. Tuen vahvasti hallituksen lisätalousarviota.

18.08 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Regeringen har presenterat en viktig och nödvändig tilläggsbudget och stödpaket. Tack för det — som från många andra här i dag. Det absolut viktigaste är att trygga sjukvårdens tillgång på resurser. Det är sjukvården och dess personal som står i fronten i vår kamp mot coronaviruset, och här behövs alla insatser som bara kan fås.

Den andra stora utmaningen som följer i den medicinska krisens spår är de ekonomiska effekterna. Likviditetssituationen blir avgörande för många företag, och vi måste på alla sätt se till att företagen får hjälp för att överleva. Samtidigt måste vi också se till att alla medborgares minimiinkomst är tryggad i detta undantagstillstånd. Här ger jag regeringen en stor eloge för att man både reagerar och agerar.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa on liian aikaista harkita elvytystoimia. Meidän on ensisijaisesti varmistettava, ettei likviditeettikriisi pahene. Vasta kun olemme päässeet pahimman kriisin yli myrskyn laannuttua, voimme arvioida tilanteen vakavuuden. Voimme kuitenkin varmasti jo tässä vaiheessa todeta, että kansalliset taloudelliset haasteemme tulevat olemaan paljon laajemmat kuin mitä ne olivat ennen pandemiaa. On varmaa, että poikkeustilanne menee ohi jonakin päivänä, ja silloin meillä koittaa paluu uuteen normaaliin. Toivon, että hallitus jo tässä vaiheessa miettii, millä tavoin taloutta ja työllisyyttä lähdetään parantamaan, kun se päivä koittaa.

18.09 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Me elämme tällä hetkellä tilanteessa, joka vaatii kaikilta yhteiskunnan toimijoilta aivan valtavia ponnistuksia, ja tässä salissa on tämän päivän aikana kuultu jo useita hyviä ja hyvin rakentavia puheenvuoroja. Lämpimät kiitokset siitä kaikille kollegoille.

Hallitus on osaltaan toiminut vastuullisesti ja päämäärätietoisesti hyvin nopeastikin muuttuvassa toimintaympäristössä, ja siksi on paikallaan myös kiittää hallitusta jo tähän mennessä tehdystä työstä meidän kaikkien suomalaisten hyväksi. Tämä hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio on saatu käsittelyyn nyt ennätysnopeasti, ja siihen sisältyvä talouden tukipaketti on mittaluokaltaan merkittävä ja vastaa tällä hetkellä välittömiin ja akuutteihin tarpeisiin. Samalla siinä ennakoitaan tulevia haasteita, jotka kohdistuvat kansalaisten terveyteen, toimeentuloon, turvallisuuteen, elinkeinoelämän ja yritysten toimintaedellytyksiin.

Hallituksen päämääränä on suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän toimivuuden, viranomaisten voimavarojen sekä suomalaisen työn turvaaminen. Tärkein tavoitteemme on varmistaa hoito kaikille sitä tarvitseville ja toisaalta estää siirtymä lomautusaalloista masatyöttömyyteen. Vaikka monissa perheissä ja kotitalouksissa eletään nyt poikkeuksellisissa oloissa, on arjen sujuvuutta tuettava kaikin mahdollisin keinoin. Kuten aina ennenkin kriisien keskellä, kansalaisyhteiskunnan ja vapaaehtoistyön merkitys on suuri. Antakaamme siis täysi tuki myös sille.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että terveydenhuollon rahoitusta lisätään, sillä sen toimintakyky on varmistettava kaikissa olosuhteissa. Haluan myös itse korostaa terveyden-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

huollon henkilöstön turvallisuutta. He toimivat tällä hetkellä hyvin vaativissa olosuhteissa raskasta työtä tehden. Oli hienoa kuulla, että Huoltovarmuuskeskuksen varastoja aletaan purkaa ja että sosiaali- ja terveysministeriö ja Huoltovarmuuskeskus yhdessä toteuttavat myös lisähankintoja, jotta tarvittavat hoitotarvikkeet ja suojavälineet riittävät kaikkialla maassa.

Yritysten maksuvalmiuden varmistaminen on nyt välttämätöntä konkurssiaallon välttämiseksi, ja tähän hallituksen mittava paketti vastaa hyvin. Sen lisäksi toimenpiteet yrittäjien toimeentulon turvaamiseksi ovat aivanlaatuisia. Eläke- ja veromaksuihin tehtävien joustojen ohella erityisesti työttömyysturvan ulottaminen yrittäjiin tuo välittömän avun toimeentulonsa täysin menettäville ihmisille. Kiitosta on osoitettu myös talousapupalvelun avaamisesta. Kentällä on valtava hätä ja tiedontarve loputon. Yrittäjien henkinen jaksaminen on nyt todella koetuksella, ja myös siihen tulee suhtautua vakavasti.

Arvoisa puhemies! Kuten me kaikki nyt jo tiedämme, vain viime viikolla valmisteltu lisätalousarvioesitys ei tule riittämään. On erinomaista, että hallitus on selkeästi viestinyt, että jatkotoimia valmistellaan päätöksentekoon. Hallitus on sitoutunut tukemaan kuntia kriisin keskellä. Kunnat vastaavat nyt toiminnallaan siitä, että yhteiskuntamme pyörii ja ihmisistä pidetään huolta. Laajempi arvio kuntatalouden tilasta ja vaadittavista toimenpiteistä on valmisteltava mahdollisimman pian. Pelkkä yhteisöverotuoton kompensointi ei riitä, sillä sen suhteen kunnat ovat jo lähtökohtaisesti hyvin eriarvoisessa asemassa. Siksi kuntakohtainen tarkastelu on tarpeen. Joudumme varmasti puuttumaan myös valtionosuuksiin, jotta kunnissa puolestaan olisi mahdollisuus välttää mittavat lomautukset, irtisanomisista puhumattakaan. Ilman valtion tukea suomalainen kuntakenttä ei kuitenkaan nyt pärjää. Elämä jatkuu tämän kriisin jälkeenkin, ja siksi kunnissa on kyettävä pitämään osaavasta henkilöstöstä huolta.

Ihmisten oikeus toimeentuloon ja sosiaaliturvaan on perustuslaillinen oikeus, josta on pidettävä kiinni myös poikkeusolosuhteissa. Siksi Kelan resursseihin on seuraavan lisätalousarvion yhteydessä kiinnitettävä erityistä huomiota. On odotettavissa, että työttömyysturvan ja toimeentulotuen, sairaus- ja tartuntapäivärahan sekä yleisen asumistuen tarve tulee kasvamaan. Näihin menoihin on varauduttava ja varmistettava hakemusten käsittely. Tämä edellyttää joustoa myös jatkossa omalta järjestelmältämme.

Haluan lopuksi vielä todeta, että tämä kriisi iskee kaikkein kovimmin jo ennestään heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Olen huolissani syrjäytyneistä nuorista, yksinäisistä vanhuksista, köyhistä, lastensuojelua tarvitsevista perheistä sekä päihde- ja mielenterveyspotilaista. Kun poikkeusoloissa palveluja joudutaan supistamaan ja resursseja priorisoimaan, meillä on iso vastuu huolehtia, että erityistä tukea ja apua tarvitsevat eivät jää yksin. Me tarvitsemme nyt todella paljon yhteistyötä viranomaisten, valtion ja kuntien ja meidän päättäjien välillä yli puoluerajojen.

Arvoisa puhemies! Oli vaikuttavaa, kuinka nopeasti työmarkkinajärjestöt löysivät yhteisymmärryksen keinoista, joita nyt hallitus panee laajalti toimeen. Aika, jossa elämme, koettelee kansantalouttamme, [Puhemies koputtaa] mutta erityisesti se haastaa kansalaisten henkistä kriisikestävyyttä. Tuota kestävyyttä vaaditaan myös meiltä. Pidetään pää kylmänä ja vedetään yhtä köyttä, sillä tästä selviää.

18.15 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tilanne on nyt korutonta kertomaa sekä terveyden että talouden näkökulmasta. Nyt hallituksen pitää antaa selkokiekkelisiä ohjeita ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

määräyksiä ja kansalaisten noudattaa niitä tinkimättömästi. Sillä pelastetaan nyt ihmishenkiä.

Lisätalousarviossa kiinnitetään huomiota oikeisiin asioihin, mutta nyt on huolehdittava, että panoksia, joita voidaan irrottaa, suunnataan niin, että vaikutukset ovat mahdollisimman tehokkaita. Tämä kriisi on nyt tullut hoidettavaksi, ja se pitää tehdä.

Hallitus on kertonut 15 miljardin paketista yritysten tukemiseksi. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Tästä ollaan ymmällä yrittäjäkentässä. Mika Lintilä totesi äsken, että nyt haetaan uusia malleja tukea pieniä yrityksiä. Nyt sille on tarvetta. Tässä esimerkkiviesti Pohjanmaalta: ”Nyt ihmetyttää tämä tuki, mitä yrittäjille on luvattu. Ely-keskus saamassa rahaa, eikä ole muuta tarjota kuin jotain Business Finland -rahoitusta, millä ei ole mitään merkitystä palvelualoille. Huoltoasemayrittäjänä 20 vuotta ja täysin eturintamassa tässä sopassa. Tilanne on se, että kaikki on lomautettu ja aukioloaikoja supistettu. Ei täällä mitään kehitystyötä tehdä, että Business Finland -tukea saisi. Täällä karsitaan kuluja ja ollaan hallitsemattomassa syöksykierteessä. Olisi oletanut puheiden perusteella, että jotain rahallista tukea saisi. Olemme ahdingossa meistä riippumattomista syistä, ja lääkkeeksi tarjotaan velanottoa. Ely-keskus myös luuli viime viikolla, että heillä on jotain tarjottavaa. Tänään” — siis eilen, kun asianomainen yrittäjä on asiaa selvittänyt — ”tiedustelun tuloksena: ei siellä mitään ole.” Tällaisia viestejä tulee nyt kaikkialta. En syytä ketään, vaan haen ratkaisuja. Tätä määrärahaa pitää korottaa, ja aivan ensimmäiseksi kehotan vakavasti miettimään perusteita Business Finland -tuelle: jos kriteerinä on kehityshankkeet, niin sitten yrityksen toiminnan sopeuttamisen sillä perusteella, että yritys voi jatkaa toimintaansa äkkipysähdyksen jälkeen, pitää olla nyt yksi kriteerit täyttävä hanke. Toinen viesti puolestaan kertoo, että Finnveran takaaman rahoituksen saaminen vakavaraiselle yritykselle tyssäsi siihen, että yksi pankkiryhmä sanoi, että heillä on vaikeuksia saada Finnveran takauksia. Onko tässä pankkiryhmien välillä nyt eroavaisuuksia ja pankit eri asemassa Suomessa? Tähän olisi hyvä saada vastaus.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on tekemässä lisätalousarvioon täydennysesityksiä siitä syystä, että tilanne muuttuu koko ajan, niin kuin tässäkin salissa on todettu.

Valtiovarainministeriön esityksessä mainittiin, että lisätalousarvioita tulee pian lisää. Tulevissa esityksissä tuleekin huomioida huoltovarmuuteen liittyviä kysymyksiä. Elintarvikkeiden saatavuus on tärkeä osa huoltovarmuutta ja kansalaisten kannalta ykkösasioita. On siis huolehdittava työvoiman liikkuvuudesta tilanteessa, jossa yleistä liikkumista rajoitetaan. Elintarviketuotanto tarvitsee myös ensi kesänä kausityöntekijänsä. Samoin on huolehdittava vielä tiukemmin energiaomavaraisuudestamme, kun kriisin talousvaikutukset ovat pitkät ja talvi tulee, arvoisa puhemies, tulevaisuudessakin säännöllisin väliajoin.

18.19 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat poikkeuksellisen kriisin edessä, ja silloin tarvitaan poikkeuksellista tukea. On todella välttämätöntä, että lisätalousarvio on saatu eduskuntaan. Kiitos sitä hallitukselle, mutta kuten edellinenkin puhuja totesi, niin tilanne elää koko ajan, ja tämä esitys on jo mittakaavaltaan liian pieni. Siksi kokoomus jättää lisätalousarvion vastalauseessa seitsemän muutosta, jotka toivomme hallituspuolueiden huomioivan. Meidän on tästä kriisistä selvittävä, ja se tehdään vain yhteistyössä.

Valtava määrä yrittäjiä on ajautunut kriisiin kassavirran tyrehtyttyä. Ongelmia on kaiken kokoisilla yrityksillä, mutta eritoten pienillä yksinyrittäjillä ja toiminimiyrityksillä. Siellä tilanne on todella kestävä, eikä varmasti siellä kestä enää monta päivää. Sen ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

kia suoraa tukea on saatava pian. Yrittäjät roikkuvat löysässä hirressä, ja nyt apua tarvitaan. Siksi kokoomus esittääkin vastalauseessaan suoran tuen nostamista 500 miljoonaan euroon. Konkurssiaalto on taltutettava kaikin tavoin, ja lisätoimia hallitukselta toivotaan yrittäjyyden ja työpaikkojen pelastamiseksi ja sitten tulevaisuudessa uusien syntymiseksi. Eli tukea kokoomuksen eduskuntaryhmältä varmasti tulee.

Kaikkein olennaisinta tässä akuutissa kriisissä on terveydenhuollon toimintakyvystä huolehtiminen, se on olennaista. Todella vakavia viestejä olen saanut entisiltä kollegoilta, terveydenhuollon ammattilaisilta, että henkilöstöä kehoitetaan säästämään suojaamia ja käyttämään niitä vastoin normaalikäytäntöä tai käyttöohjeita. Hätä on todellinen.

Jos haluamme terveydenhuollon toimintakyvyn ylläpitää ja siitä huolehtia, niin silloin meidän on huolehdittava siitä, että suojavarusteita on riittävästi. Se on ainut keino pitää terveydenhuollon henkilöstö terveenä ja hengissä. Terveydenhuoltohenkilöstö tarvitsee kaiken tuen, riittävät suojavarusteet ja myöskin ohjeet, miten suojavarusteita käytetään. On tietenkin hyvä sanoa, että tukea tarvitsevat kaikki kriittisillä aloilla toimivat, ja suojaamia-kin tarvitaan muualla, mutta nostan tässä nyt terveydenhuoltohenkilöstön.

Haluan tässä sanoa, kun täällä on iloittu siitä, että varmuusvarastot avataan: se on toki välttämätöntä, mutta on sanottava, että on erittäin vakavaa, että varmuusvarastot on jouduttu avaamaan suojavarusteiden ehtymisen takia jo nyt. On hälyttävää, että suojavarusteista on pula jo tässä vaiheessa, kun koronaviruksen arvioitu kuormitus terveydenhuollolle on vasta alkumetreillä, eli tuo epidemian piikki on vasta tulossa, eli tuohon sairastuneiden ja tehohoitoa tarvitsevien ihmisten huippulukemaan on vielä hyvin pitkä matka.

Se, mikä tästä tilanteesta tekee vakavan, arvoisa puhemies, on se, että sosiaali- ja terveysministeriö ei ole vielä tähän päivään mennessä antanut ohjeita suojavarusteiden käytämisestä. Tämän kertoi sosiaali- ja terveysministeriö viime viikonloppuna, eli ollaan askelia jäljessä. Eli nopeasti ohjeet tarvitaan, ministeriön pitää kiireellisesti ohjeistaa suojainten käyttö. Tämä aika, kun varmuusvarastoja käytetään, täytyy käyttää hyödyksi niin, että hankinnat tehdään ja myöskin katsotaan, voidaanko suojainten ja erilaisten laitteiden valmistusta käynnistää Suomessa, jotta me pääsemme vaikeiden aikojen yli. Nuo vaikeat ajat ovat tässä vasta tulossa. Olikin todella erinomaista, että lääkintätarvikkeita koskevat eurooppalaiset standardit asetetaan komission pyynnöstä vapaasti saataville, ja näin myöskin valmistusta on hyvä kiirehtiä. Viime kädessä sitä valmistusta on käynnistettävä valtion määräyksillä.

Sitten hallituksen asiakirjoihin näistä suojaamista, niin täytyy sanoa, että niitä ei tarvita vain sairaanhoitopiireissä, vaan niitä tarvitaan perusterveydenhuollossa, siellä on pulaa, korona-asemilla, niitä tarvitaan kotihoidossa. Pidän aika vakavana, että kotihoitoon tuli ohje käyttää suusuojaamia vasta 20.3., kun siellä ovat juuri ne kaikkein vaativimmassa tilanteessa olevat. Eli muistutan tässä, että poikkeustilassa sosiaali- ja terveysministeriö, valtioneuvosto johtaa terveydenhuoltoa, ja ohjeet on pikaisesti saatava kuntoon.

On myöskin huolehdittava siitä, että muu terveydenhuolto toimii, koska jos nyt ihmiset eivät pääse hoitoon ja heidän tilansa heikkenee, niin he sitten kuormittavat päivystystä ja muuta erikoissairaanhoitoa. Sen takia on tärkeää, että perusterveydenhuolto toimii, ja esitänkin, että hallitus kannustaisi ja varmistaisi sen, että kunnat käyttävät esimerkiksi palveluteleitä, että varmasti perusterveydenhuoltoon pääsee.

Ihan lopuksi ilmaisen huoleni siitä, että tässä lisätalousarviossa ei ole voimavaroja Kansaneläkelaitoksen [Puhemies koputtaa] toimintamäärärahoihin. Siellä on nyt jo isot hakemussumat, ja on vaarassa, että etuuksien maksatus viivästyy. Eli vetoan hallituspuoluei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

siin siitä, että seuraava lisätalousarvio [Puhemies: Aika!] saadaan mahdollisimman pian ja sitten myöskin Kelan toimintamahdollisuudet turvataan.

18.24 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Katsoin tänään Facebook-feediäni matkalla valtiovarainvaliokuntaan. Suru iskee päivittyksiä lukiessa. Yksi kirjoittaa: ”Eilen se tehtiin, päätös, joka oli oikea, ainoa mahdollinen mutta äärimmäisen raskas. Yrittäjäpuoliso sulki yksityisyrittäjänä pyörittämänsä ruokalaravintolat. Molemmat ovat kiinni tästä päivästä alkaen toistaiseksi.” Toinen ystävä päivittää parturi-kampaamon näkökulmasta: ”Jos et vielä ymmärrä, mitä vallitsevatkin rajoitukset tarkoittavat yrittäjäperheelle, voin avata sen verran, että mikäli puolisoni ei voi harjoittaa yritystoimintaansa, pelkkä kolmen kuukauden sulkua aiheuttaa jo 10 000 euron velan, eikä tässä puhuta menetetyistä ansiosta vaan ihan puhtaasti niiden yrityksen juoksevien kulujen maksuista. Liiketoimintasuunnitelmassa kävimme läpi uhkakuvia, tätä emme osanneet ennustaa.” Kolmas yrittäjäystävä perustaa kosmetiikka-alan yrittäjänä verkkokauppaa, myy kurseja ja lahjakortteja tulevaan, koettaa keksiä keinoja, joilla selvitä korona-ajan yli. Neljäs on esittävä taiteilija, joka on vetäytynyt mökille odottamaan aikaa, jolloin voisi palata töiden ja palkan piiriin, viides matkailualan freelancer, jonka kaikki työt lähitulevaisuudessa on peruttu.

Arvoisa puhemies! Tämä kriisi kohtaa aiempia kriisejä enemmän omaa sisämarkkinaamme ja sen palvelualoja. Tämä ei valitettavasti poista sitä tosiasiaa, että talouskriisi on käsillä myös kansainvälisillä markkinoilla. Toimia yrittäjien tueksi on hallitus päättänyt jo monta. Tämä lisätalousarvioesitys sisältää niitä, samoin kuin kokonaisuudessaan 15 miljardin euron talouspaketti. Business Finlandin yritysten kehittämishankkeiden ja ely-keskusten kautta jaetaan erilaisille yrityksille tukea kriisistä selviytymiseksi. Ely-keskusten tuki on nimenomaan talous- ja maksuvaikeuksissa oleville yrittäjille, mitä edustaja Sankelo kysyi. Samoin Business Finlandin 127,5 miljoonaa euroa on tuotantoketjujen häiriöiden paikkaamiseen. Myös sosiaaliturvan muutoksien ja yrittäjien työttömyysturvan kautta on tarkoitus helpottaa freelancereiden, taiteilijoiden ja pienyrittäjien arjen toimeentuloa.

Monen palveluyrityksen kulueristä vuokra on suurin. Toivon todella, että tässä vuokranantajat suuresta pieneen katsovat yhteistä etua ja ovat valmiita vuokrahelpotuksiin. Monen yrityksen kassavirta on myös vähissä, jolloin tärkeäksi voi nousta se, että voi laskuttaa tähän mennessä tehdyn työn, vaikka laskutuspäivä olisi sovittu kauemmaksi tai urakan loppuun. Näissä pienissä toimissa toivon isojen toimijoiden kulkevan edellä.

Seuraava lisätalousarvio tarvittaneen myös pian, sillä tähän valmisteluun ei Kelan ja kuntien taloustilanteen helpottaminen ole vielä ehtinyt mukaan. Kunnilla on tärkeä rooli pitää yllä palveluita myös poikkeusaikana, tukea alueen yrittäjiä ja toimia vastuullisena työnantajana. Kunnat ovat toki keskenään erilaisessa asemassa vastaamaan koronan tuomiin haasteisiin, mutta toivon hallituksen tavoin, ettei lomautuksia tarvitsisi tässä kohtaa käynnistää. Henkilöstöltä varmasti löytyy joustoa siirtyä tukemaan toimialoja tai tehtäviä, joissa työntekijöitä puuttuu kasvaneesta paineesta johtuen, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhoidon tehtävissä.

Lisätalousarvion ydinasioita ovat lisäykset sosiaali- ja terveysministeriön alaisiin koronaviruksesta aiheutuneisiin kiireellisiin menotarpeisiin: Terveys- ja hyvinvoinnin laitokselle 12,8 miljoonaa euroa muun muassa tiedotukseen ja tutkimukseen koronan leviämistä ehkäisevien toimien vaikuttavuudesta, kansainväliseen rokotetutkimukseen 5 miljoonaa euroa, tartuntatautien valvontaan 26 miljoonaa euroa sairaanhoitopiireille sekä Huoltovar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

muuskeskukselle, jonka rahoitustarve hintojen noustessa valitettavasti vain kasvaa. Esitettyä lisätalousarviota tarvitaan kipeästi ja kiireesti.

18.29 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ensinnäkin kiitos hallitukselle erinomaisesta lisätalousarviosta. Näitä tulee varmasti lisää lähiaikoina.

Ett varmt tack till regeringen för en utmärkt tilläggsbudget.

Siitä täytyy sanoa, että harvoin mikään hallitus on näin lyhyessä ajassa tehnyt näin paljon isoja päätöksiä. Tässä kun peräänkuulutetaan päätöksiä, niin niitä kyllä on tehty ja lisää niitä tulee. Kiitos kaikille, myös oppositiolle, siitä hyvästä yhteistyöstä ja yhteishengestä, mikä tässä talossa on ollut.

Halusin sen verran ottaa koppia tuosta, kun kollega Sankelo puhui hyvin Business Finlandista. Siitä olen pitkälti samaa mieltä, että nyt olisi tärkeää, kun Business Finland käsittelee näitä hakemuksia, että katsotaan myös sitä, minkätyyppisiä investointeja nämä yritykset ovat viime vuosien aikana tehneet, koska nyt on kyse selviytymisestä. Ei voi vaatia, että nyt hirveästi innovoidaan keskellä tätä kriisiä, juuri niin kuin sanoi kollega Sankelo, joka myös hyvin tuntee pohjalaisen ja vientirannikon yrityskentän — nyt täytyy oikeasti selvittää, tarvitaan rahaa sinne yritystilille.

Det är viktigt att man också från Business Finlands synvinkel tar i beaktande sådana investeringar som har gjorts under de senaste åren och inte kräver att man nu mitt i krisen, när det handlar om att överleva, innoverar så hemskt mycket.

Sen aika tulee kyllä myöhemmin sitten, kunhan tästä akuutista kriisistä selvitään, mutta sen takia onkin hienoa, että tässä on nyt pitkälti toistasataa miljoonaa myös Business Finlandille.

Vi har stora satsningar på Business Finland i denna tilläggsbudget och mera kommer det säkert i framtiden.

Lisää tulee myös jatkossa.

18.30 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset hallitukselle tästä todella tarpeellisesta lisätalousarviosta, ja aivan kuten edustaja Strand tässä edellä totesi, tuskin mikään hallitus sotien jälkeen on näin lyhyessä ajassa tehnyt näin merkittäviä päätöksiä kuin mitä Marinin—Kulmunin punamultahallitus nyt. Ja kiitos näistä päätöksistä myös oppositiolle ja siitä opposition antamasta tuesta. Tässä kriisissä tarvitaan nyt kansallista yhtenäisyyttä.

”Tukinainen” tuolta Lapista laittoi tänään viestiä ja toivotti voimia kaikille päättäjille, ja hän totesi, että olette kohtuuttomassa tilanteessa: joudutte pohtimaan sitä, kuollaanko tässä koronaan vai kuollaanko tässä konkurssiin. Mielestäni hallitus on valinnut yhdessä opposition kanssa aivan oikean tien: tässä mennään nyt kansanterveys edellä, mutta myös nämä konkurssit on nyt pyrittävä välttämään kaikilla mahdollisilla tukitoimilla tuonne yrityksille, ja olen vakuuttunut, että tämän lisätalousarvion ja myös muiden tulevien tukitoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

mien avulla tästäkin tilanteesta selvittää. Meidän täytyy nyt varmistaa yritysten toiminta-edellytykset ja niitten rahoitus tässä akuutissa kriisissä. Kaikki on tehtävä sen eteen.

Olen huolissani siitä, että niin kuin tämä koronakriisi ei riittäisi, niin samaan aikaan meidän valtioon, meihin päättäjiin pyritään vaikuttamaan netin, sosiaalisen median kautta myös disinformaatiolla. Olen valittaen lukenut esimerkiksi nyt tuolta Twitteristä ja muista somen kanavista, kuinka siellä esiintyy väitteitä, että vaikka rajat on laitettu kiinni, niin ne vuotaisivat tällä hetkellä kuten seula ja Suomeen saapuisi turvapaikanhakijoita valtavia määriä tälläkin hetkellä. Tällaiset väitteet eivät yksiselitteisesti pidä paikkaansa, ja jokaisen vastuullisen poliitikon tehtävänä on torjua tällainen disinformaatio. Sen jälkeen, kun hallituksen rajoittamistoimet astuivat 19.3. voimaan, meille on saapunut tähän maahan yksi turvapaikanhakija, joka on mahdollisesti jostain valtakunnan rajan ylittänyt. Ja toivon todella tässä koko tältä salilta sitä yhtenäisyyttä, että me puhumme faktoilla, koska faktat, avoin tiedonvälitys ja totuudessa pysyminen ovat niitä asioita, jotka varmistavat sen kansakunnan yhtenäisyyden ja sen, että tästäkin vaativasta kriisistä yhdessä selvittää.

18.33 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! On vastuullista varata rahaa pahojen päivien varalle. Nuo pahat päivät ovat täällä tänään. On oikea hetki tehdä riittäviä kohdennettuja lisäyksiä, jotta Suomi ja suomalaiset selviävät tästä kriisistä. Nyt tarvitaan hyvää, avointa viestintää, rajoituksia ihmisten suojaksi ja turvaksi, toimivaa terveydenhuoltoa ja pelastuspakettia yrityksille, jotta terveet yritykset eivät kaadu ja ihmiset menetä työpaikkojaan ja toimeentuloaan.

Lähden ensin liikkeelle sotesta. THL:n riittävä resursointi on olennaista, jotta meillä on jatkuvasti riittävä ja oikea tilannekuva ja tietopohja. Taudin etenemisen hallintaan tarvitaan niin ammattilaisten kuin kansalaistenkin käyttöön jatkuvasti ajantasaista tietoa epidemian ehkäisystä, taudin leviämistilanteesta ja sen hoidosta. Ihmisiä on myös osattava ohjata oikean lisätiedon ääreen. Voisiko nyt ajatella valtakunnallista kampanjaa neuvontanumeroista, jotta hätänumero 112 ei tukkeudu?

Rahoitusta tarvitaan terveydenhuollossa myös riittävään testauskapasiteettiin, suojava-rusteiden hankintaan, hoitoon ja erityisesti tehohoidon turvaamiseen. Varsinkin sairaala-hoitoa tarvitsevien potilaiden sekä terveydenhuollon ja vanhustenhoidon ammattilaisten testaaminen kaikissa tilanteissa on varmistettava. Samoin suojava-rusteita on hankittava niin, että ne riittävät sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon tarpeisiin sekä esimerkiksi kotihoidossa olevien ikäihmisten ja muiden riskiryhmään kuuluvien parissa työskenteleville. Myös niiden oikea käyttö on ohjeistettava.

Kriisi on osoittanut, että yhteiskuntamme on riippuvainen monista kaukanakin tuotettavista tarvikkeista ja varaosista ja kriisin aikana niiden saatavuus heikkenee ja hinta nousee. Toivon, että tässä tilanteessa kyettäisiin nostamaan suomalaisten yritysten tuotantoa ylös, jotta turvaamme riittävän omavaraisuuden ja huoltovarmuuden myös tällä puolella. Suojautumiseen liittyen pidän myös hyvänä, että rokotteen tutkimus- ja kehittämistyöhön on tässä lisätalousarvioesityksessä varattuna rahoitusta.

Kokoomus esittää myöskin poikkeusolojen liikkumavaraksi poikkeusoloihin liittyvien ennalta yksilöimättömien menojen lisäyksen tuplaamista, jotta kriisiä kyetään hoitamaan joustavasti. Toki tällainen lisäys edellyttää eduskunnan informoimista rahojen käytöstä, mutta se tuo tarvittavaa liikkumavaraa ja joustavuutta nopeaan tilannetarpeeseen.

Haluamme myös muistuttaa palvelusetelien tarjoamista mahdollisuuksista. Taudilta suojautuvia, kotiinsa jääviä ikäihmisiä ja muita riskiryhmiin kuuluvia tulisi tukea palvelu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

setelillä, jolla on mahdollisuus hankkia esimerkiksi kotiinkuljetuspalveluita lääkkeille ja ruualle. Kuntien tulisi myöntää seteleitä heille, joilla ei muuten ole edellytyksiä saada apua kotiin.

Tämän sotien lisäksi kuntakentässä tulisi varautua myöskin opetuksen puolen tarpeisiin. Käytän toisessa pykälässä siitä erikseen puheenvuoron, joten en syvenny siihen tässä yhteydessä enempää, mutta otan esiin ihan laajemminkin kuntien selviytymisen tehtävistään. Se on nimittäin kriittisessä tilanteessa tällä hetkellä. Kuntaliitto arvioi, että kuntien taloustilanne tulee heikkenemään jopa 1,5 miljardilla eurolla menojen kasvaessa ja tulojen romahtaessa tässä kriisitilanteessa. Jos kuntakenttä oli jo valmiiksi poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa, niin nyt näkymät vasta ovatkin vaikeat. Kuntien velvoitteita on arvioitava uutta tilannetta vasten, ja kaikkiaan selvää on, että kunnat tarvitsevat nopeasti kriisipaketin.

Lisäresursseja tarvitaan myös turvallisuuteen, koska poliisin tehtävät voivat poikkeusoloissa lisääntyä nopeasti. Samoin pelastuslaitoksille tulee todennäköisesti aiheutumaan lisämenoja, ja niihin tulee varautua, ja siksi nämä tulee ottaa tulevaisuuden talousarvion tarpeissa huomioon. Myös taide- ja kulttuuriala ja urheilu- ja liikunta-ala on muistettava. Tilanne heijastuu niihinkin voimakkaasti. Eli oikeastaan tämä ulottuu hyvin laajasti kaikille yhteiskunnan sektoreille.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeiseksi haluan nostaa esiin yhden kaikkein kriittisimmistä kysymyksistä terveyden ohella, nimittäin kysymyksen yrityksistä. Kokoomus esittää merkittäviä korotuksia eli hallituksen esittämää 200 miljoonan euron lisämäärärahaa korotettavaksi 500 miljoonan euroon yritysten tukemiseksi. Nyt tarvitaan riittävän vahvoja ja merkittäviä tukitoimia, jotta niillä on vaikutusta. Ongelmia on kaikenkokoisilla yrityksillä, ja siksi on tunnistettava eri kokoisten ja eri alojen yritysten erilaiset tilanteet ja tarpeet unohtamatta myöskään yksinyrittäjiä ja toiminimiyrityksiä. Terveitä yrityksiä ei saa päästää kaatumaan. Ihmisten työpaikat ja toimeentulo on pyrittävä turvaamaan ja auttamaan yritykset vaikean ajan yli.

18.38 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ikoselta viisaita sanoja ajatellen sitä, miten pystymme tukemaan yrityksiä, mutta tämä on niin poikkeava tilanne ja erilainen kriisi kuin mitä meillä on ollut, että emme ole tietyllä tapaa voineet varautua. Meidän pitää pystyä tässä huomaamaan yrittäjät, meidän pitää pystyä huomaamaan palkansaajat, sitten meillä on tämä kuntasektori, josta Ikonen myös mainitsi, eli tämä koko suuri paketti on toisaalta ehkä täysin semmoinen tuntematon kuitenkin, mihin ei olla pystytty varautumaan, niin kuin sanoin, ja tilanteet vaihtelevat päivittäin.

Lisäksi kun seurataan, mitä tapahtuu naapurimaissa, mitä tapahtuu Euroopassa, Kiinassa, Yhdysvalloissa, minkälaisia toimia kukin tekee tai mitä näissä kaikissa maissa tapahtuu ja mihin suuntaan he menevät, niin niitä pitää tietysti tarkalla silmällä myöskin arvioida.

Uskon, että tähän saliin tulee vielä monta — valitettavasti monen monta — lisätalousarviota, ja varmasti hallitus joutuu myös tarkkaan miettimään, missä vaiheessa niitä antaa, ja valmistautumaan siihen ja sillä tavalla miettimään myös seuraavia askeleita.

Tarkemmin ottaen en tietysti tiedä, mitä kaikkea kokoomus tulee nyt esittämään — tuossa osa tulikin — mutta varmasti nekin ovat sellaisia, jotka hallitus sitten tulee osaltaan arvioimaan ja miettimään, onko siellä sellaisia esityksiä, joiden avulla pystyttäisiin jo varautumaan tulevaan entistä paremmin.

Se, mistä olen huolissani tietysti näiden yritysten ohella, on tämä kuntien tilanne. Me aina vetoamme ja hallitus vetoaa kuntiin, että mitä siellä tehdään ja miten siellä toimitaan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

mutta se pelkkä vetoaminen ei tietysti riitä, kun siellä päätöksentekoon tulee asioita, joihin on myöskin kunnissa reagoitava. Koska me monet kuntapäätäjänä tiedämme, että niihin on reagoitava sitten nopeasti, niin tässä talossa yritämme tietysti kaikilla tavoin huomioida myöskin kunnat.

Tämä on varmasti vuosikymmeniin pahin kriisi, mitä on ollut. Siksi meiltä edustajilta toivotaan, että pystyisimme valmistautumaan mahdollisimman hyvin ja antamaan vastauksia kansalaisille, mutta ainakin itse on todettava, että tällaista palauteryöppyä ja tällaisia kysymyksiä ja esityksiä kansalaisilta ei ole minkään asian puolesta tällä kaudella vielä tullut kuin nyt tulee. Niitä tulee somen kautta, niitä tulee sähköpostissa, tulee soittoja, ja kaikkiin emme pysty osaltamme vastaamaan vaan yritämme kaivaa tietoa ministeriöiltä ja hallitukselta ja kaikista mahdollisista lähteistä. Ihmisillä on todella kova tiedontarve. Se koskee niin yrittäjiä kuin se koskee henkilöitä, jotka saattavat joutua lomautetuksi tai jopa irtisanotuksi. Eli nyt tietyllä tavalla tarvitaan valmistautumista mutta sitten tarvitaan myöskin meiltä malttia. Me pystymme rauhassa katsomaan näitä esityksiä ja niitä täällä hyvin myöskin käsittelemään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta myös sen, että kyllä tässä väijäämättä tulee itse miettineeksi, kuinka suuri alijäämä Suomen valtion budjetissa tulee tänä vuonna olemaan. Se on tietysti sinänsä sellainen asia, mitä ei pidä tuijottaa nyt, kun kriisiä ratkaistaan, ollaan siinä kriisissä, mutta niin kuin sanoin, niin pitää katsoa eteenpäin ja on valmistauduttava ja myös se tilanne on koko ajan pidettävä mielessä, miten sitten, kun tämä kriisi tästä selviää, miten me pääsemme mahdollisimman nopeasti mukaan siihen toivottavaan kasvuun, mitä tulee tapahtumaan, ja millä tavalla myöskin valtion budjetti saadaan sitten osaltaan myöhemmin tasapainotettua.

Meillä on edelleen tarve monenmoisille uudistuksille. Viime kaudella puhuttiin paljon reformeista. Se tarve näille uudistuksille ei ole kadonnut mihinkään, ja uskon, että tämä kriisi osaltaan tulee myöskin vauhdittamaan sitä tarvetta niiden muutosten aikaansaamiseksi.

18.42 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä lisätalousarviokeskustelussa painopiste tulee olemaan tietysti talouskysymyksissä, mutta haluan todeta tähän alkuun kuitenkin, että terveys on kaiken a ja o ja terveys on ykkönen hallituksella tämän kriisin hoidossa. Mutta meidän pitää nähdä kuitenkin vastuullisina päättäjinä tulevaisuuteen, aina vuoteen 2030 ja siitä eteenpäin, ja tämä lisätalousarvio, hallituksen esittelemä tukipaketti, on eräänlainen silta tämän kriisin yli. No, haastavaa tässä on tietysti se, että kukaan ei tiedä, kuinka kauan tämä kriisi kestää, joten sen sillan pituutta on käytännössä mahdoton vielä arvioida, mutta ehkä nyt kysymyksessä on kuitenkin peruskivi sille.

Arvoisa puhemies! Erityisesti kriisin alkuvaiheessa matkailu- ja ravintola-ala on isoissa ongelmissa. Edelleen vuokrat juoksevat, henkilöstökulut juoksevat, mutta kassavirta on nolla. Tämä on iso haaste tässä alkuvaiheessa, ja sen takia meillä on nyt esitelty tukitoimia, mutta on totta, että varmasti lisää tarvitaan. Siitä olen tyytyväinen, että hallitus on kyennyt nopeisiin päätöksiin ja esittelee niitä aina, kun uusia toteuttamiskelpoisia tukia tai muita helpotuskeinoja on tehty. Ja siitä kiitos myös oppositiolle, että oppositio tämän yhteisen kriisin edessä monella tapaa kirittää hallitusta. Kiitän opposition edustajia siitä, että sieltä tulee konkreettisia ehdotuksia. Sitten ministeriöissä voidaan selvittää, ovatko ne aidosti sellaisia, jotka saadaan toimimaan, vai eivät, mutta siitä kirittäjän roolista — vaikkakin täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

sä ollaan nyt erittäin monella tapaa samassa rivissä ja samassa rintamassa — kiitän oppositiota ja myös niistä ehdotuksista, mitä sieltä on tullut.

On selvää, että esimerkiksi myös sinne vuokrapuolelle, joka on iso kuluerä monelle pienelle yritykselle tai yrittäjälle, pitäisi saada nyt helpotusta, ja paitsi että valtio voi siinä auttaa, vetoaisin kyllä myös näihin isoihin kiinteistöhallinnointirahastoihin ja muihin yhtiöihin ja toivoisin, että he huomioisivat tämän kriisin, mikä näillä monilla pienillä yrityksillä on, ja näkisivät hieman kauemmas siinä, onko se tällaisen isonkaan yhtiön etu, että vuokralainen ei pysty maksamaan vuokriaan ja sitten vähän ajan päästä ei ole ollenkaan vuokralaista, joka siellä sitä vuokraa maksaisi. Eli tässä toivoisin kyllä sitä yhteishenkeä ja vastuunkantoa myös näiltä isoilta toimijoilta, vaikkapa erilaisten kauppakeskusten omistajilta.

Mitä tulee sitten Suomen talouteen — edustaja Ovaska aivan oikein tässä aiemmin maalasi tulevaisuudenkuvaa siitä — niin kyllähän meillä on edessä myös jälleenrakentaminen ja sen jälkeen talouden tasapainottaminen. Ne fundamentaalit ongelmat meidän järjestelmässämme eivät ole kadonneet minnekään. Ne on nyt laitettava ehkä vähäksi aikaa sivuun, mutta ne tulee muistaa ja pitää mielessä, koska entistä enemmän me tulevaisuudessa tarvitsemme paitsi joustoa myös sellaisia rakenteita, jotka erilaisiin kriiseihin reagoivat entistä nopeammin. Ei tämä kriisi tule olemaan viimeinen. Tästä päästään kyllä yli ja eteenpäin, mutta aina ihmiskunnan historiassa tulee uusia kriisejä, ja niistä päästään kyllä yhteistyössä, niin kuin on tässä maassa aina tehty, myös kohti parempia aikoja.

Toivoisin, että sitten kun mennään tällaisiin konkreettisiin elvytystoimiin, me kykenemme löytämään riittävästi myös sellaisia hankkeita, jotka paitsi silloin rakennusvaiheessa tuottavat työllisyyttä myös kauemmas tulevaisuuteen olisivat hyvinkin työllistäviä. Ja tämä lisätalousarvio on nyt ensiaskel paitsi tässä terveydenhuollon kustannusten huomioimisessa myös ikään kuin ensimmäisissä tukitoimissa. Mutta näitä valitettavasti nyt tarvitaan liikaa, ja kaikki ideat oppositiosta toivotamme kyllä tervetulleiksi. Se tapa ja tyyli, jolla tässä on ikään kuin isosta kuvasta oltu samaa mieltä, vaikka joistain politiikkakysymyksistä ehkä esitetty eriäviä mielipiteitä... Minusta tämä iso kuva on nyt kunnossa tässä maassa ja tässä salissa. Me ymmärrämme siirtää semmoisen päivänpoliittisen kinastelun sivuun ja keskittyä todellisiin asioihin. Minä olen varma, että kyllä tästä selvitään, ihan niin kuin pääministerikin on sanonut.

18.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Monessa suomalaisessa yrityksessä on nyt todella vakava tilanne. Usea pieni yritys, niin kuin isompikin yritys, käy jopa eloonjäämiskamppailua. Siksi tässä tilanteessa on äärimmäisen tärkeää, että me päättäjinä huolehdimme, että ne yritykset, joissa tämä koronavirus ei ole aiheuttanut muuta toimintaa kuin sen, että on täytynyt tehdä suojaamisratkaisuja, ehkä etätyöratkaisuja, pystyisivät jatkamaan liiketoimintaansa mahdollisimman normaalisti ja sitä kautta pitämään myös Suomen talouden rattaita pyörimässä. Meidän tulee myös huolehtia siitä, että huolimatta välttämättömistä rajoituksistakin, jotka liittyvät tähän liikkumiseen, me pystyisimme avaamaan reittejä myös sille, että yritykset saisivat työntekijöitä, jotta se liiketoiminta voi pyöriä.

Mutta suurin huoli meillä varmasti on niistä tuhansista ja taas tuhansista suomalaisista yrityksistä, erikokoisista yrityksistä, joissa kassavirta on tyrehtynyt joko lähes kokonaan tai pahimmassa tapauksessa aivan kokonaan. Toiminta on seis, kulut juoksevat, eikä tähän epävarmuuteen ole oikein antaa vastausta. Meillä kaikilla on sama tilanne, että me emme pysty täällä salissa tietämään, kuinka pitkään tämä kriisi tulee jatkumaan. Jos meillä olisi siitä edes jotakin aavistusta, olisi paljon helpompi antaa vastauksia niihin kysymyksiin, joi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

ta meillekin esitetään, ja sama epävarmuuden tilanne — ja voi sanoa, että vielä paljon pahemmassa tilanteessa, kun tulot ovat pysähtyneet ja talous on ajautunut kriisiin — on monessa yrityksessä. Siellä tehdään nytten välttämättömiä toimia, joilla yritetään pelastaa yrityksen liiketoiminnan jatkuminen, kun tämä kriisi on ohi, ja vaikka meidän näkökulmasta lomautukset ovat aina ikävä asia sinänsä, niin tässä tilanteessa on luonnollisesti parempi, että määräaikaaisesti lomautetaan henkilöstö ja valtio sitten tulee näitä työntekijöitä vastaan omavastuupäivien poistolla tai vähentämisellä ja tätä kautta huolehditaan siitä, että terve suomalainen yritys ei ajautuisi kuitenkaan konkurssiin tässä kriisitilanteessa. Meidän päättäjien tehtävä on nyt huolehtia siitä, että omalta osaltamme teemme kaikkemme, että yksikään terve suomalainen yritys ei ajautuisi konkurssiin, ja sen takia haluan kiittää — vaikka täällä ei tällä hetkellä ole paikalla ministereitä — erityisesti hallitusta nopeasta reagoimisesta.

Tässä lisätalousarviossa pääpaino on nytten yritysten rahoitus tilanteen helpottamisessa ja nimenomaan määrärahoilla Business Finlandille ja ely-keskuksille, jotka antavat näitten määrärahojen turvin suoraa tukea pääosin pienille ja keskisuurille yrityksille. Sitten erikseen on olemassa rahoituspaketti, jolla Finnvera pystyy nykyistä suuremmalla osuudella takaamaan yritysten lainoja aina 80 prosenttiin saakka tässä tilanteessa, mutta tässä lisätalousarviossa pääpaino on nyt nimenomaan sillä määrärahalta, joka lisätään, 150 miljoonaa euroa, Business Finlandille tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen yrityksissä tässä tilanteessa. He ovat luoneet jo valmiin tuotteen, ja sitä on jo pystynyt hakemaan ennen kuin tätä määrärahaa on myönnetty, ja hakemuksia on tietojemme mukaan tullut runsaasti. Se kertoo, että tuote sinänsä on suurin piirtein oikea varmasti, koska kysyntää on, mutta tämä tuote kohdistuu osakeyhtiöihin, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja sitten ely-keskuksille ollaan esittämässä 50:tä miljoonaa kehittämishankkeiden tukemiseen, ja tämä raha kohdistuisi sitten pieniin yrityksiin, muihinkin kuin osakeyhtiömuotoisiin, eli toiminimellä ja henkilöyhtiömuodossa toimiviin, kaikkein pienimpiin yrityksiin. Se, mikä on vielä kysymysmerkki, on se, minkälainen rahoitustuote ja avustustuote tämä ely-keskusten jakama raha on, mutta äärimmäisen tärkeää on, että mahdollisimman pian saisimme tämän tuotteen käyttöön ja että se olisi semmoinen, että se pystyisi vastaamaan tähän äärimmäiseen hätään, joka nyt on näissä kaikista pienimmissä yrityksissä. Siellä on kysymys yrittäjän toimeentulosta, jokapäiväisestä leivästä mutta myös työntekijöitten toimeentulosta.

Haluan myös ottaa, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies, tässä lopussa esille tilanteen, joka on erittäin huolestuttava. Moni pieni ja keskisuuri yritys on nyt joutunut maksuvaikeuksiin sen takia, että he toimivat isompien yritysten, suuryritysten alihankkijoina, [Puhemies koputtaa] ja nämä suuret yritykset ovat laittaneet maksuhanat kiinni tämän tilanteen selviämiseen saakka. [Puhemies: Aika!] Nyt pitäisi huolehtia myös, että kaikki yritykset saisivat maksut pyörimään, jotta nämä eivät ajautuisi sen takia ahtaaseen tilanteeseen.

18.53 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Koronaviruksen leviämisen estämisessä on ryhdytty toimiin, jotka rajaavat monella tavalla kansalaisten perusoikeuksia. Taustalla ovat asiantuntija-arviot siitä, että terveydenhuollon kapasiteetti joutuu koronan leviämisen myötä ehkä jopa liian lujille. Olisi syytä tunnustaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon resurssien pitkään jatkunut heikentäminen ja julkisten palveluiden yksityistäminen ovat keskeinen syy sille, ettei terveydenhuollon kapasiteettiin voida nyt aivan täysin luottaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Kyse ei ole vain suojavaarusteiden riittävydestä, josta paljon puhutaan. Henkilöstön palkkakehitys on ollut heikkoa, henkilöstöpula on pahentunut ja työ käynyt jatkuvasti raskaammaksi. Töitä tehdään olosuhteissa, jotka ovat yhä useammin suorastaan vaaralliset, siis muutoinkin kuin tämän akuutin tartuntataudin vuoksi.

Sote-alan työvoimasta 90 prosenttia on naisia. Alan palkat ovat vastaavan koulutustason miesvaltaisia aloja huomattavasti matalampia. Kuntasektorilla säännöllisen työajan keskiansioiden kehitys on ollut yksityistä sektoria ja valtiota merkittävästi heikompi. Lähihoitajan tehtäväkohtainen palkka on 2 095 euroa ja sairaanhoitajan tehtäväkohtainen palkka 2 445 euroa. Nämä palkat eivät vastaa työn vaativuutta. Hoitoala tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa ammattiin soveltuvia osaajia. Alan houkuttelevuus on laskenut, ja alalta siirtyään muihin tehtäviin ja ulkomaille. 320 000 koulutetusta 72 000 työskentelee muualla, ja näistä 40 000 työskentelee täysin toisella alalla.

Arvoisa puhemies! Julkisen sektorin työehtosopimusneuvottelut ovat käynnissä. Tehyn ja SuPerin tavoitteena on vientialojen 3,3 prosentin palkankorotusten lisäksi erillinen palkkatasa-arvo-ohjelma. Tavoitteena on palkkojen korottaminen vuodessa 1,8 prosenttia miesvaltaisilla aloilla enemmän 10 vuoden ajan. Vaatimus on palkkojen jälkeenjääneisyys ja työolot huomioiden todella maltillinen. Tasa-arvo-ohjelma maksaisi valtiolle 100–150 miljoonaa euroa vuodessa. Summa ei ole suuri, kun katsotaan niitä taloudellisia panostuksia, joita hallitus on nyt käynnistänyt ja käynnistämässä. Tästä paljon puhutusta 15 miljardista hoitajien palkkojen korottamiseen vaadittu summa olisi alle prosentti.

Esimerkiksi Uusi-Seelanti on päättänyt nostaa naisvaltaisen sote-alan palkkoja siten, että kokoaikaisen työntekijän vuosiansiot nousisivat noin 3 000 euroa vuodessa. Kokonaiskustannukset ovat noin 1,3 miljardia euroa. Saksassa on maaliskuussa 2019 päätetty nostaa julkisen sektorin kaikkia palkkoja 8 prosenttia, vähintään 240 euroa kuukaudessa. Lisäksi osapuolet sopivat nostavansa hoitajien peruspalkkaa 120 eurolla, jolla halutaan lisätä alan vetovoimaa. Koulutetut hoitoalan työntekijät saivat lisäksi vuoden 19 alusta 50 euroa ja tämän vuoden alusta vielä lisäksi 50 euroa. Tämän Saksan paketin kustannusvaikutus on 7 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Olisikin tärkeää, että myös Suomessa valtiovalta vaikuttaisi voimakkaasti osana koronaviruksen ratkaisemista sellaisen hoitajien palkkaratkaisun puolesta, jolla heidän oikeutettuja vaatimuksiaan voidaan viedä eteenpäin. Jo seuraavalla lisätalousarviollla olisi osoitettava tähän riittävät rahat. Viisasta olisi myös osoittaa tuntuva tilapäinen palkankorotus koronavirukseen etulinjassa työskenteleville.

Hallituksen antamat asetukset mahdollistavat sote-alan henkilökunnan oikeuksiin puuttumisen, jos se on kriisin ratkaisemiseksi välttämätöntä. Tulossa on ilmeisesti edelleen myös työvelvoitetta koskeva soveltamisasetus. Paineet ovat kovat ja ne kasvavat. Esimerkiksi Espanjasta on raportoitu hoitajien kohtaamien paineiden johtavan jopa sotaoloissa syntyviin traumaperäisiin stressihäiriöihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön jakamisesta on nyt huolehdittava riittäväillä palkankorotuksilla ja muilla työehtojen parannuksilla, jotta Suomen sosiaali- ja terveydenhuolto ja sen henkilöstö kestävät koronaviruksen. — Kiitos.

18.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään pitkää, perusteellista keskustelua arvokkaassa hengessä ja yksimielisessä hengessä tämän hallituksen nopeasti aikaansaaman lisätalousarvioesityksen osalta. Kaikki puheenvuorojen käyttäjät ovat tunnistaneeet tämän kriisin luonteen, ja siihen halutaan mahdollisimman tehokkaasti päästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

kiinni. Tietenkin ytimessä on terveydenhuolto ja sen resurssien varmistaminen, mutta kyllä tässä on taustalla myöskin — ja kaikki me sen tunnistamme myöskin — koko talousjärjestelmän, koko talouden toiminnan kriisi. Tässä on hyvin vaikeasta asetelmasta kysymys.

Tämä työmarkkinajärjestöjen aikaansaama sopuratkaisu tai yhteisymmärrys kertoo siitä yhteishengestä, joka täällä Suomessa nyt on olemassa, puhalletaan yhteiseen hiileen. Ja ymmärän, että tämä hyvin laaja paketti, joka tästä on nyt sitten syntymässä — hintaluokaksi on laitettu peräti 15 miljardia euroa kokonaisvaikutuksiltaan — on mittaluokaltaan häkellyttävä, ja on upeata, että me pystymme näin vakavalla resursoinnilla tähän prosessiin tarttumaan. Sitä tässä juuri tarvitaan, ja se pohjautuu hyvin pitkälle niihin esityksiin, joihin työmarkkinajärjestöt omilla esityksissään päätyivät.

Jäin hieman pohtimaan tuota kokoomuksen vastalauseetta siitä, että ne varatut voimavarat, joita nyt tässä lisätalousarviossa kaavaillaan, ovat riittämättömiä. Minä en uskalla arvioida, onko kokoomus oikeassa näissä laskelmissaan, mitä he tekevät, mutta myöskin hallitus tietää hyvin, että me emme pysty ennakoimaan tuota jatkoa tässä prosessissa, ja on jo henkisesti varautunut siihen, että lisätalousarvioita meillä vielä on tulossa tämän kriisin kuluessa, ja tämä sitten yksilöityy tässä matkan varrella. En osaa sanoa, onko vastalause juuri tässä kohdassa nyt sitten paikallaan. Sillä voi olla oma poliittinen merkityksensä, mutta se on siinä.

Täällä on tämän päivän kuluessa useaan kertaan myöskin tehty viittauksia muiden maiden tilanteisiin ja esimerkkeihin ja siihen panostukseen, mitä eri maissa on tehty — on viitattu muun muassa Ranskaan, Ranskassa on suoria yritystukia käytössä — ja eri maissa on vähän erilaisia menettelytapoja. Yksi iso ryhmä tietysti on ei ainoastaan nyt näissä isoissa tukipaketeissa huomioitujen osakeyhtiöt, pienet ja keskisuuret yritykset vaan myöskin pienemmät yrittäjät — meillä on 180 000 ammatinharjoittajaa, yksinyrittäjää, ja heidän tilanteensa on äärimmäisen kriittinen. On hienoa, että me yritämme yhteishengellä tulla vastaan, ei ainoastaan nyt valtiovalta merkittävällä budjettipanostuksellaan vaan myöskin niin, että edellytetään sitä, että erityyppisten velkojen velvoitteita pyritäisiin hieman rajoittamaan: Pankeille on annettu kehoituksia, että jos ei nyt vietäisi aivan viimeiseen asti niitä vaateita siitä, että tietyt maksut viivästyvät. Verottaja on valmis ottamaan huomioon sen, että viivästymisiä tapahtuu. Myöskin ulosotossa ollaan tulossa vastaan siinä, että deadlinet eivät päde. Ja yksi lohko, jossa voisi paljonkin tehdä, on varmasti myöskin vuokranantajat. Nyt tässä on sekin kysymys, että vuokrissa vuokranantajien olisi hyvä myöskin tiedostaa se tilanne, että kun kovin moni yksinyrittäjä esimerkiksi, ja erityisesti, on siinä tilanteessa, että bisnes menee alta ja vuokrasta pitäisi suoriutua, niin tämä taakanjakomahdollisuus kannattaisi huomioida. Itselläni on tieto Espanjasta esimerkiksi siitä, että siellä on laajemmassa mitassa tehty sillä tavalla — tämä esimerkki on nyt kampaamoalalta — että vuokranantajat ovat tietoisesti tulleet kampausalalla vastaan siten, että he puolittavat vuokran, eli tämä taakka jaetaan yhdessä: tämä yrittäjä ei joudu suorittamaan tätä vuokravastuutaan, kun bisnestä ei yksinkertaisesti ole, asiakkaita yksinkertaisesti ei ole täysin määraisesti, ja silloin myöskin vuokranantaja tulee tässä toiselta puolelta vastaan. Juuri tämän tapaista yhteen hiileen puhaltamista toivoisin myöskin Suomessa, että meillä ei sitten mahdollisesti joku taho ulosmittaa kaikkea mahdollista tässä kriittisessä tilanteessa vaan tätä taakkaa todella aidosti kannetaan yhdessä.

19.03 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä tänä päivänä on moneen otteeseen todettu: olemme erittäin vakavan asian äärellä, ja tässä on nyt sitten toiminnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

paikka. Koronavirusepidemia on vaikuttanut ennennäkemättömällä tavalla meidän kaikkien elämään kuin maailman talouteenkin, ja sen takia myös Suomessa on hyvä reagoida.

Tässä nyt käsittelyssä on lisätalousarvio, ja se on enemmän kuin tervetullut tähän tilanteeseen, joten suuret kiitokset hallitukselle ja asianomaisille ministereille. Tämä lisätalousarvioesitys on alkuesitys tulevien viikkojen varalle. Lisätalousarviossa olevat määrärahaesitykset ovat vain välttämättömiin toimiin, ja lisäksi on tulossa lähiaikoina uusia esityksiä. Uskon myös niillä olevan merkitystä Suomen talouteen ja ennen kaikkea tuonne kuntapuolelle. Paitsi kiitokset hallitukselle, niin täytyy myös kiittää muiden tapaan työmarkkinajärjestöjä, joilla oli erittäin hyviä esityksiä, ja hallitus niitä sitten otti omalta osaltaan käyttöön.

Arvoisa puhemies! Hallitus lähtee ajatuksesta, että kansalaisten terveydentila koronaviruksen osalta turvataan kaikin mahdollisin keinoin. On myös turvattava terveyden- ja sairaanhoidon toimintaedellytykset niin henkilöstön kuin myös materiaalien ja laitteiden osalta, mitä tarvitaan koronaviruksen tyrmäämiseksi tai ainakin heikentämiseksi.

Lisätalousarviossa on määrärahaesityksiä liki 400 miljoonan euron tarpeisiin. Tukipaketti on kaiken kaikkiaan noin 15 miljardia euroa, mikä sisältää erilaisia toimenpiteitä yritysten tukiin, verotukseen, julkisen sektorin määrärahalisäyksiin sekä Finnveran kotimaan lainojen takausten lisäämiseen.

Täällä on nostettu jo aikaisemmin huoltovarmuuskin esille, ja nostan myös itse. Se on erittäin tärkeässä roolissa yhteiskunnan eri alojen toimintaedellytysten turvaamiseksi, ja lisärahoitustarvetta sielläkin on, mikä on myös tässä lisätalousarviossa huomioitu.

On tärkeää huolehtia pk-yritysten toimintaedellytysten jatkumisesta, mikä turvaa työntekijöiden jatkamisen työssään. Toivon yrityksiltä vastuullisuutta yhteistoiminnassa työntekijöiden kanssa yrityksen toiminnan jatkamiseksi suuremmista häiriöistä.

Toisaalta pitää huolehtia työntekijöiden ja pienyrittäjien toimeentulon turvaamisesta, jos työttömyys kohtaa. Työttömyyskassat ja Kela tulevat olemaan henkilöstön osalta todella tiukoilla, joten oletan Kelalle osoitettavan henkilöstön palkkaamiseen lisärahoitusta seuraavassa budjetissa tai jo ehkä hieman aikaisemminkin.

Kuntatalouden tila ei ole hyvällä tasolla, ja kunnilla on rahoitustarvetta terveyden- ja sairaanhoitopalveluiden tiimoilta. Tämä tulee meidän huomioida myös tulevaisuudessa. Olemmehan saaneet kuntaministeriltäkin jo viitteitä siitä, millä tavalla kuntatalouden tila tullaan turvaamaan.

Haluan myös osaltani tuoda esille, ja toiveeni on, kun yrityksiä veronmaksajan rahalla tuetaan, ettei osinko- ja tulospalkkioita nosteta niissä yrityksissä, jotka ovat saaneet valtiontukea toimintaansa. Pidän tätä yhteiskuntavastuuta erittäin hyvässä arvossa.

Mielestäni eduskunnassa vallitsee kuulemani mukaan hyvä yhteistyö, ja toivon, että se jatkuu edelleenkin tässä yhteydessä opposition kesken. — Kiitos.

19.07 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kannamme omalta osaltamme yhdessä vastuuta tilanteesta, johon yksikään suomalainen tai suomalainen palkan- saaja tai yrittäjä ei ole missään tapauksessa syyllinen.

Hallituksen nopealle reagoinnille erityisesti kiitos niin poikkeusololainsäädännön valmistelussa kuin nyt annettavassa lisätalousarviossa, jonka avulla yritetään turvata yritysten toimintakykyä, suomalaisia työpaikkoja, ihmisten toimeentuloa sekä tietysti suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän toimivuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Tässä yhteydessä on myös syytä kiittää, niin kuin moni muukin, työmarkkinajärjestöjä, jotka tekivät nopealla aikataululla sopimuksen. Monen kunnan toiveena olisi kyllä ollut, että tämä sopimus olisi yltänyt myös julkisille aloille. Tärkeää olisikin nyt pikaisesti tehdä päätös, jolla työmarkkinajärjestöjen sopimus saadaan jalkautettua käytäntöön. Onkin hiukan epätietoisuutta meillä päättäjillä sekä erityisesti yrityksillä toimenpiteiden käyttöönoton aikataulusta ja jalkauttamisesta.

On tärkeää, että tässä tilanteessa annamme myös viranomaisresursseihin niin Rajan, pelastuslaitoksen kuin poliisinkin osalta tässä talousarviossa lähes 10 miljoonaa euroa lisärahaa. Sisäinen turvallisuus ja arjen turvallisuus ovat tärkeässä roolissa poikkeuslainsäädännön ollessa voimassa, ja viranomaistyön resurssit on turvattava, ja tällä saadaan sitten lisäresurssia kenttätööhön.

Tänään käsitellyssä oleva hallituksen lisätalousarvioesitys, 15 miljardin euron rahoituspaketti, on erityisen tärkeä tässä akuutissa kriisissä. Finnveran rahoitusvaltuuksien nostaminen, Business Finlandin suora yritysrahoituksen nosto sekä ely-keskusten yritysten kehittämishankkeiden tuen nostaminen ovat tärkeitä toimenpiteitä suomalaisen työn ja yritysten pelastamiseksi. Lisävaltuuksien myötä pitää myös huolehtia resursseista, joilla yritysrahoitushakemuksia käsitellään, ja täällä useissa puheenvuoroissa on myös nostettu esille, että myöntämisperusteita ehkä on tässä tilanteessa tarpeen käydä läpi yritysrahoitusta myöntävien tahojen osalta.

Arvoisa puhemies! Kuntatalous on kriisissä jo ilman poikkeusolojakin. Kuntien alijäämäiset tilinpäätökset ja yt-neuvottelut ovat olleet arkea viime vuosina. Monissa kunnissa eilen hallituksen kokouksissa käynnistettiin yt-neuvottelut, ja isossa osassa kuntia niitä ei voida odottaa kehysriihen. Kunnat ovat hyvin erilaisissa lähtökohdissa.

On aivan selvää, että määräaikaisiin lomautuksiin joudutaan. Irtisanomisia pitää kaikin keinoin välttää, niin kuin pääministerikin hienosti on todennut. Kun liikunta- ja kulttuurilaitoksia on suljettu, koulujen ja päiväkotien sulkeutuessa iso osa työntekijöistä jää ilman työtehtäviä. Samaan aikaan henkilöstön kanssa onkin selvitettävä myös niitä tehtäviä, mitä poikkeusolot tuovat tullessaan, jotta mahdollisimman vähillä lomautuksilla selviäisimme kuntakentässä.

Kuntatalouden osalta on erityisesti tärkeää, että kunnille kompensoitaisiin verotulojen menetykset sekä sote-menojen ennustettu kasvu kriisiaikana. Kuntapalvelut ovat kumminakin suomalaisen hyvinvoinnin perusta, ja nyt on tärkeää tukea kuntia taloudellisesti näissä poikkeusoloissa, jotka vaikuttavat jokaisen suomalaisen arkeen.

19.11 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tämän varsinaisen sairauden hoitamisen ohella selviämme myös niistä taloudellisista vaikutuksista, jotka tämä tulee aiheuttamaan — jotta elinkelpoiset yritykset tulevat selviämään tämän laman yli ja jotta mahdollisimman monella suomalaisella on työpaikka myös tämän kriisin jälkeen. Tässä on päästy jo hyvälle alulle, myöskin lisätalousarviossa on hyvää pohjaa, vaikka onkin tarvetta vielä nostaa määrärahoja erityisesti yritystukien suhteen.

Arvoisa puhemies! Haluan kuitenkin erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että tässä on tehty jo merkittäviä päätöksiä liittyen lomautuksiin ja ne päätökset ovat pääosin varsin hyviä, eli nopeutetaan sitä aikaa 14 päivästä 5 päivään, jolloin voidaan lomautus tehdä, ja toisaalta lomautuksen kohteeksi joutuva työntekijä voi ilman omavastuuaikaa saada lomautuskorvauksen, ja toivottavasti myös saa sen korvauksen mahdollisimman nopeasti. Tämä on hyvä peruslähtökohta samoin kuin sekin, että tässä tilanteessa myöskin määräaikaiset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

henkilöt voidaan lomauttaa ja lisäksi myöskin yksinyrittäjille ja freelancereille tulee mahdollisuus työttömyysturvaan. Nämä kaikki ovat erittäin tärkeitä päätöksiä ihmisten toimeentulon näkökulmasta katsottuna.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän lomautuspäätökseen liittyy kyllä sellainen sudenkuoppa, että toivon, että se ei tule menemään niin, että TESien kautta on mahdollista poiketa siitä 5 päivän säännöstä. Koska jos se lakiesitys tullaan kirjaamaan niin, että TESin poikkeusmahdollisuus on olemassa, niin se tarkoittaa silloin sitä, että kaikkiin TESeihin pitää kirjoittaa tämä 5 päivän sääntö ja voi hyvinkin — ja varmasti, jos näin tehdään — käydä niin, että kaikkiin TESeihin sitä ei tässä vaiheessa saada kirjoitettua, ja jos näin käy, niin silloin toisaalta yritykset ja toisaalta työntekijät ovat keskenään eriarvoisessa asemassa. Eli on äärimmäisen tärkeää, että tämä tulee kattavasti kaikkiin ja että tällaisessa poikkeusolotilanteessa lain pitäisi mennä TESien ylitse, jotta me varmistamme, että tilanne on tasapuolinen kaikille, että autetaan elinkelpoiset yritykset laman yli, ja samalla myös sen, mikä tässä on kaikkein tärkeintä, että myöskin työntekijöillä on sitten työpaikka jäljellä. Eli toivon, että sellainen ratkaisu sitten löydetään, jossa nyt nähdään se, että tämä on niin vaikea tilanne, että tässä on mentävä yksiselitteisesti ilman mitään alakohtaisia poikkeuksia ja vääntöjä läpi, jotta päästään parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

19.14 Mats Löfström r: Ärade herr talman! ”Det är en underlig känsla, inte för att jag har något ärende till Sverige, men det känns ändå konstigt att inte kunna åka dit.” Det här sa en nära vän till mig på Åland häromdagen. Jag tror att alla har haft väldigt mycket och många tankar den senaste veckan. Undantagstillstånd råder i dessa coronatider. Regeringen har vidtagit kraftiga åtgärder för att man vill säkerställa att bilderna från norra Italien inte ska behöva uppstå i Finland. Nästan alla länder har nu vidtagit liknande åtgärder.

Följden av coronaviruset och de åtgärder som vidtagits är att vi kommer att få en kraftig smäll mot ekonomin. Egenföretagare och småföretagare har fått se omsättningen och kassaflödena torka upp. Stora företag kämpar också med likviditetsproblem. Vissa branscher är mer drabbade än andra, vissa branscher har helt tappat omsättningen. Många frilansare har fått alla saker avbokade. Jag tror att vi alla här känner någon när och kär som redan drabbats eller kommer drabbas ekonomiskt. Därför behövs nu en brandkårsutryckning för ekonomin på samma sätt som nödbromsningen mot corona i början på förra veckan.

Ärade herr talman! Regeringen presenterade i fredags ett paket på 15 miljarder euro till stöd för företag i olika storlekar samt att trygga alla människors utkomst och grundtrygghet om man blir permitterad eller av med jobbet. En del av de insatserna finns redan med i denna tilläggsbudget som har beretts i expressfart av regeringen. Det är mycket bra insatser jag stöder fullt ut. Det här är redan det andra paketet och ett tredje paket förbereds redan. De ekonomiska insatser som nu görs är så stora att det så klart inte finns finansierat i någon ursprunglig statsbudget. Normalt är jag för att man ska hålla hårt i slantarna, men i detta läge skulle det vara oansvarigt att inte smälla allt som finns i plånboken i bordet. Det skulle vara dumsnålt. För om det inte görs kommer företag och arbetstagare inte orka över svackan. Massarbetslöshet och misär blir i så fall följden. Även om statsekonomins kortsiktigt skulle ha sparats, skulle man få betala tillbaka det med en långvarig ekonomisk kris eftersom de företag som gått under och de arbetstagarna som hamnat i knipa inte skulle kunna vara med då ekonomin börjar dra igen. För ekonomin kommer börja dra igen, och då vill vi att permitteringarna och uppsägningarna ska kunna dras tillbaka så fort som möjligt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

Ärade herr talman! Den här krisen kommer inte vara lätt för någon. Den kommer inte ta slut i morgon eller nästa vecka. Det kommer krävas mycket tålamod. Det kommer att vara lätt att bli nedstämd, och en ekonomisk kris som är allvarlig i sig kommer kännas kanske ännu värre nu när man inte på samma sätt kan vara tillsammans och lika enkelt samlas och prata om de problemen som man har.

Vi är alla i den här krisen tillsammans, och vi kommer att ta oss igenom den tillsammans. Vi kommer alla sannolikt känna någon eller många som blir permitterade. Vi kommer känna människor som behöver gråta och vara ledsna. Därför är det också extra viktigt att ställa upp för varandra. Även om man inte träffas på samma sätt så är det viktigt att ringa och hålla kontakten med varandra, att inte ge upp hoppet eller framtidstron. Det här kommer ta slut även om det inte är i morgon.

Ärade herr talman! En kris gör också att man funderar extra mycket på vad som är viktigt för en. Det är fantastiskt att se överallt i vårt samhälle hur massor av människor ställer upp för varandra. I trapphuset till min övernattningslägenhet i Helsingfors finns två stycken lappar uppsatta där man erbjuder äldre och behövande hjälp med att hämta livsmedel eller annat från butiken. Utanför det lokala bageriet köar människor med två meters avstånd och respekterar de anvisningar man fått, och man respekterar varandra. Många restauranger på Åland och runt om i Finland erbjuder hemleverans eller take away av lunch och middagar både till vardag och till fest. Överallt ser vi initiativ och påhittiga idéer som hjälper varandra att ta oss igenom denna tid av undantagstillstånd. Det visar att vårt samhälle är starkt. De här företagen behöver dock inte enbart stöd genom tilläggsbudgetar för att hålla ekonomin igång. De behöver stöd och de behöver att alla tar sitt ansvar att efter sin egen förmåga stöda sitt lokalsamhälle för att hålla ekonomin igång. En hämtlunch från den lokala restaurangen är här ett av många bra alternativ.

Ärade talman! Vårt samhälle har varit med om kriser förr. Vi kommer ta oss igenom också detta. Även om det känns överkligt eller som en film man bara skulle vilja stänga av i det här skedet är det viktigt att nu inte tappa gnistan. Filmen kommer ta slut och samhället kommer återgå till ett normalt tillstånd igen. Tillsammans är vi starka.

19.27 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Poliisi on koronanvastaaisessa taistelussa terveydenhoidon kanssa tiukasti siellä etulinjassa. Poliisi turvaa yhteiskuntajärjestyksen, ja sen ylläpitäminen on erityisen tärkeää poikkeuksellisissa tilanteissa.

Poliisi ei voi varsinkaan kenttätoiminnassa välttää kontakteja asiakaskunnan suhteen, ja joskus nuo kontaktit voivat edetä hyvinkin tiiviiksi. On myös otettava huomioon, että varsinkin poliisin kanta-asiakaskunnassa henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen ei useinkaan ole edes välttävällä tasolla. Virusten torjunta ei ole siellä ensimmäisenä mielessä eikä vielä viimeisenäkään. Tästäkin johtuen poliisin ammattikunta on yksi riskialttein saada tartunta.

Puhemies! Poliisin toiminta on yksinkertaisesti turvattava. Siihen ei riitä pelkkä henkilökohtaisten suojausten jakaminen. Niitäkin on käytettävä harkiten jokaisessa kohtaa, missä niitä ei voi käyttää, tai suojaimet loppuvat kerta kaikkiaan alkuunsa. Läheskään aina ei kuitenkaan voida etukäteen ennustaa, millaisia välineitä tehtävällä voidaan tarvita. Kriittisetkin tilanteet tulevat usein yllättäen ja nopeasti. Jälleen kerran se tartuntariski on olennainen.

Poliisin henkilöresurssien puute tulee kyllä nyt näyttäytymään pelottavan vahvasti tässä tilanteessa. On käytännössä täysin mahdotonta asettaa koko työvuoroa karanteeniin, jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

yksi sairastuu. Samalla tavalla on täysin mahdotonta eristää työtilat, joissa sairastunut on ollut. Jokainen ymmärtää, mitä tämä tarkoittaa käytännön tasolla. Samahan koskee myös ajoneuvokalustoa. Vähäisten resurssien vuoksi on myös mahdotonta pitää ryhmien miehiytykset samoina niin, että työntekijöitä ei käytetä ristiin muissa työvuoroissa. Aina on vajasta jossain, mikä on jollakin tavalla paikattava. Mikäli olisi riittävästi resurssia, tämä olisi edes jollakin tasolla hoidettavissa.

Tällä hetkellä poliisitoiminnan reservien rakentamisen pitäisi olla täydessä vauhdissa. Ei voida olettaa eikä odottaa, että pahin kaatuu päälle. Eläkeläispoliisien saaminen takaisin töihin, sekään ei tapahdu hetkessä. Tutkintatehtävistä on kartoitettava ne poliisit, jotka voivat toimia kenttätehtävissä. Sama koskee liikennesektorin poliiseja.

Myös tukitoimintojen tarpeellisuus korostuu tämmöisissä tilanteissa. Partiot käyttävät vuorosta toiseen samoja poliisiautoja. Vaihto tapahtuu käytännössä aina lennossa. Autot on nyt kuitenkin desinfioitava monta kertaa vuorossa. Puhdistamiseen on oltava riittävästi aikaa, ja se on tehtävä riittävän huolellisesti. Tämä on otettava myös huomioon resurssien suhteen, ja tässä on yksi kohta, joka voitaisiin hoitaa näillä tukitoiminnoilla: joku muu hoitaisi autojen desinfioinnin, samalla vähennettäisiin myös poliisien tartuntariskiä. Tässä tilanteessa kaluston huollon merkitystä ei voi millään tavalla liikaa korostaa.

On tietysti selvä asia, että jos virus pääsee leviämään voimalla yhdellekin poliisiasemalle, se lamauttaa sillä alueella koko poliisitoiminnan. Sellaista tilannetta olisi hyvin vaikea korjata naapuripiirien poliisiresursseilla. Se johtaisi vain lisälamaantumiseen. Minä luulen, että on tässä täysin turha ruveta kuvailemaan sellaista tilannetta, jossa meillä ei tässä täysin poikkeuksellisessa tilanteessa olisi toimivia poliisivoimia. Jokainen pystyy sen itse kuvittelemaan edes jollakin tasolla.

On myös ymmärrettävä se, että ensihoidossa ja pelastustoiminnassa ja Rajavartiostossa on hyvin samankaltaisia tilanteita, mutta niissä asiakaskontakteja pystytään kontrolloimaan hieman paremmin ja tilanteet ovat jossain määrin ennustettavampia kuin poliisilla. On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi Espanjassa on jo 4 000 hoitotyöntekijää sairastunut.

Arvoisa puhemies! Hallitus on esittänyt poliisille lisärahoitusta tässä tilanteessa 5,6 miljoonaa. Edellä mainituista syistä se ei ole riittävää, sillä kalustokin tulee viemään nyt oman osansa. Kokoomuksessa olemme esittäneet lisärahoitukseksi 10,6 miljoonaa, ja se olisi sellainen raha, jolla poliisi voisi tässä vaiheessa ja tässä tilanteessa turvata toimintansa. Tässä taistelussa — niin kuin kaikissa taisteluissa yleensä — eturintama on pidettävä murtumattomana. — Kiitos.

19.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Muutamia huomioita omalta osaltani.

Ensinnäkin on ihailtavaa se, että hallitus on reagoinut tähän tilanteeseen nopeasti, ja voin sanoa, että ei kovin paljon nopeammin sitä olisi voinut tehdä. Pitää muistaa, että meillä on kriiseistä kokemusta ihan tuoreen muistin ajalta: Silloin 90-luvun alussa, kun Suomi oli talouspoliittisten karkeiden virheiden jälkeen tilanteessa, jossa oli pakko toimia kriisinomaisissa olosuhteissa, silloin pystyttiin toimimaan. Pitää muistaa, että silloin esimerkiksi työttömyys lähenteli 15 prosenttia ja Suomeen saatavan ulkomaisen valuutan, rahan, saaminen tähän maahan oli kiven alla. Muistamme silloisen valtiovarainministerin epätoivoiset kommentit, että miten tässä oikeasti käy. Siitähän onneksi nyt ei ole kysymys, eli me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

pystymme tähän reagoimaan itse. Tämä ei ole itse aiheutettu päänsärky. Tässä on kysymys vain siitä, miten ulkoa tulevan uhkan pystymme torjumaan. Siinä on olennainen ero.

On tärkeää, että tässä on koko yhteiskunta mukana, niin kuin on ollutkin. Siitä kaikille toimijoille kiitos. Valtio ja kunnat tekevät koko ajan hyvää yhteistyötä. Työmarkkinaosapuolet ovat vahvasti mukana, ovat sen osoittaneet jo vahvoilla toimillaan. Yritykset toimivat vastuullisesti. Totta kai siellä tapahtuu lomautuksia, sen me kaikki tiedämme, mutta siihenkin tilanteeseen on mukauduttava, että yritykset selviävät tämän vakavan tilanteen yli.

Terveysturvallisuus on tällä hetkellä Suomessa todella kovilla, ja on ihailtavaa ja kunnioitettavaa, että siellä ihmiset tekevät suurella sydämellä töitä luopuen omasta mukavuudestaan, ja on varmaa, että tähän pystytään. Tämä tilanne jatkuu tällä lailla, kunhan pidämme vain huolen siitä, että tällä terveysturvallisuustilanteella, kaikilla heillä, jotka siinä toimintaympäristössä tekevät työtään, on riittävän hyvät suojavarusteet. Se, että me turvaudumme Suomessa nyt ensimmäistä kertaa varmuusvarastoihin, jotka on tarkoitettu kriisin ajalle, saadaksemme suojavarusteita näille työntekijöille, tärkeää työtä tekeville ihmisille, on myös tavallaan hälytysmerkki meille, että olemmeko kriisivalmiudessa oikealla tasolla ja yleensäkin hygieniassa, kun joudumme menemään varmuusvarastoja penkomaan tilanteessa, joka tulee yllättäen eteen. Ehkä siinä on hieman tulevan suunnittelun paikka, mutta sen aika on lähiaikoina.

Myös turvallisuuspuolelle tämä on iso vaatimus, kuten edustaja Kilpi hyvässä puheenvuorossaan äsken kuvasi. Se koskee myös Rajavartiostoa, se koskee Puolustusvoimia, se koskee kaikkia, ja tämän takia valtion eri toimielinten yhteistyön valtioneuvoston johdolla pitää olla tässä asiassa saumatonta, ja sitäkin se on ollutkin.

Mutta tärkeää on pitää huoli siitä, että meidän rahoitusjärjestelmämme pysyy kunnossa ja hyvässä toimintavalmiudessa. Valtiovarainministeri Katri Kulmunin sanonnalla ”valtio takaa ja pankit jakaa” pystytään varmistamaan, että mahdollisimman vähän yrityksiä menee nurin sen takia, että tilanne on rahoitusmarkkinoille ja markkinoille niin huono, kuin se tällä hetkellä on.

Hieman on ollut merkkejä siitä markkinoilla, että pankit vetävät nyt tässä ikään kuin, en sano, että vetäisivät jotakin välistä, mutta kiristävät turhaan näitä systeemejä, vaikka valtio on taannut sen, että rahoitus pystytään järjestämään ja että pankit eivät lähde tässä omaa etua ajamaan, vaan asettuvat sen yrittäjän ja pienen yrityksen asemaan, koska pienet yritykset ovat tässä kaikista vaarallisimmassa asemassa. On syytä muistaa se, että kaikkien meidän kannalta ne pienet yritykset, palveluntarjoajat, pienet tuotantolaitokset, pienet nyrkkipajat, parturit ja niin edelleen, ovat niitä työpaikkoja, jotka ympäri Suomea joutuvat epätoivoiseen tilanteeseen. Toivon, että tässä asiassa toimimme määrätietoisesti ja autamme nämä pienet yritykset tämän edessä olevan vaikean ajan yli. Yksikään yritys ei saa sen takia mennä nurin, että joku rahoitusasia jää hieman puolitiehen.

Ja sitten, arvoisa puhemies, lopuksi haluan sanoa sen, että kun tämäkin kriisi jonakin päivänä loppuu — on ennustettu, että se kestäisi ehkä puolesta vuodesta 9 kuukauteen, kuka tietää, sen me näemme jo tämän vuoden aikana — tärkeää olisi huomata, arvoisa puhemies, se, että nyt, kun lähdemme kriisin jälkeen uuteen tilanteeseen varautumaan ja Suomea nostamaan ylös tästä vaikeasta tilanteesta, niin nyt pitää vihdoinkin ja viimein tajuta se, että tähän urakkaan tarvitaan koko Suomi mukaan. Siitä, että me olemme keskittäneet tänne Etelä-Suomeen kaiken, me saamme nyt tavallaan kärsiä. Ja jos me haluamme esimerkiksi energiahuollon, niin maatalous on tällä hetkellä aivan ratkaisevassa asemassa. Jos meillä ruokahuolto ei pelaa, niin silloin tämä kansakunta on todella, todella suurissa vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

keuksissa. Sen takia meidän on otettava sydämen asiaksemme tässä talossa, että suomalaiset maanviljelijät pärjäävät hyvin ja tiloilta tulee meille välttämätöntä puhdasta ruokaa, jota ilman emme selviä mistään tilanteesta. Toivon, että nämä pitkän aikavälin, tulevaisuuden, kannalta tärkeät asiat nostetaan esille. Sama koskee energiahuoltoa. Jos olemme riippuvaisia tuontienergiasta yhä enemmän, niin kuin nyt taitaa olla vähän pyrkimystä siihen: Kuvitellaanpa, jos tuo itäraja menee kiinni ja vaikka sieltä hakkeenkuljetukset Suomeen loppuvat. Missä tilanteessa silloin ollaan? [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia huomioita. On tärkeää, että hoidamme kriisin hyvin, mutta vielä tärkeämpää on se, että otamme tästä opiksemme ja rakennamme entistä vahvempaa Suomea.

19.37 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Poikkeustila tosiaankin vaikuttaa tällä hetkellä meidän jokaisen arkeen. Toisaalta se on myöskin hyvä niin, koska jokaisen suomalaisen on huomattava, että meidän jokaisen toiminnan on tähdättävä siihen, että suojaamme riskiryhmiä ja samalla turvaamme kriittisten alojen, kuten terveydenhoidon, hoidon, turvan, kuljetusten, elintarvikepuolen ja infrapuolen, toimintakykyä. Vältetään siis lähikontakteja ja minimoidaan liikkumista. Jokaisen on toimittava vastuullisesti ja ohjeiden mukaisesti, kun tiedämme, että kyse on siitä, riittääkö tehohoitoa sitä tarvitseville tulevana viikkoina ja kuukausina.

On siis tärkeää, että lisätalousarvio on meillä käsittelyssä nyt, mutta tämä on vasta alkusoittoa. Viimeisen viikon aikana olemme kuulleet, että niin jalkapallon arvokisat kuin olympialaisetkin siirretään, ja jos lainaa urheilutermejä, niin tarvitaan oikeasti tätä joukkuepelaamista — meidän joukkue on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki — ja myöskin sen takia on tärkeää, että niin tässä lisätalousarviovalmistelussa kuin kaikissa tulevilla valmisteluissa meillä on yhtenäinen näkemys siitä, minne mennään, ja myöskin tätä valmistelua tehdään oppositio—hallitus-rajat unohtaen, koska me tiedämme, että tarvitaan uusia lääkkeitä. Ne vanhat lääkkeet, joita taloudessa on normaaleissa talouden ongelmassa, haasteissa, ne lääkkeet, jotka ovat olleet 90-luvun laman jälkeisessä ajassa — itsekin muistan perheyriksen konkurssin niiltä ajoilta — eivät nyt toimi. Eli tarvitaan uusia, ja koska tilanne on niin akuutti — ehkä se, mitä silloin tapahtui kuukaudessa, tapahtuu nyt päivässä — tarvitaan vaikuttavia toimenpiteitä, toimivia, kuitenkin samalla myöskin kannustavia ja vastuullisia siinä mielessä, että meidän täytyy tuoda sitä tulevaisuususkkoa meidän yrittäjille ja työntekijöille, jotka ovat todella huolissaan.

Yrittäjiltä tosiaan alkoi viime viikon alussa tulla todella huolestuneita viestejä ja soittoja. Tiedämme, että esimerkiksi tapahtuma-, palvelu-, matkailu- ja ravintola-alan yritysten toiminta on käytännössä loppunut kuin seinään rajoitusten myötä, ja parhaillaan hallitus varmaan tekee rajoituksia vielä lisää. Yrittäjät kyllä ymmärtävät kovat toimet, koska ihmisten terveyden on tämän viheliäisen virusepidemian osalta oltava keskiössä ja kaikkien toimien etunenässä. Yrittäjät ymmärtävät kovat toimet, joilla koronavirusta vastaan taistellaan, mutta silti ei voi olla niin, että meidän työntekijät, yrittäjät, yritykset laitetaan maksamaan se lasku, jolla me turvaamme kaikille suomalaisille parempaa näkymää ja yritämme tätä viheliäistä tautia, näkymätöntä taistelukumppaniamme, taltuttaa, vaan vastuu on meillä yhteiskuntana, ja vastuu on meillä myöskin siitä, että me saamme niitä ripeitä ja vaikuttavia toimia.

Hallitus tosiaan on julkaissut tämän lisätalousarvion ja valmistellut sitä. Täällä on niin sosiaali- ja terveystaloudelle kuin yritysten rahoitustilanteeseen helpotusta, mutta jos nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

näitä urheilutermejä lainaa, niin tämä on oikeastansa, jos 400 metrin juoksuun lähdetään, se lähtölaukaus: kaikki ovat lähtöviivalla, mutta meillä on se kokonainen rata kierros vielä edessä. Sen takia on tärkeää, että me ymmärrämme kaikki, että tässä eivät ole nyt ne kaikki toimet. Yrittäjiltä tulee huolta siitä, miten on työnantajamaksujen osalta, tullaanko niitä jäädyttämään, miten on yksinyrittäjän sosiaaliturva, joka on hyvä asia, turvaako se miten pitkäksi ajaksi. Niihin tulee vielä ratkaisut muissa vaiheissa, ja toimia tulee tällä viikolla ja seuraavilla viikoilla valmistella yhteistuumin. Me kaikki tiedämme, että kukaan ei tästä selviä yksin vaan asiat tehdään yhdessä.

Hallintovaliokuntana parlamentaarisesti kannamme tietenkin vastuuta siitä, että meidän poliisi, rajavartiolaitos ja hätäkeskukset ja pelastustoimi pystyvät varautumaan, ja on tärkeää, että niille on täällä on euroja laitettu.

Edustaja Kilpi [Puhemies koputtaa] puhui tässä edellä poliisin varautumisesta, ja en lähde niitä asioita toistamaan, mutta on todella tärkeää, että poliisi pystyy myöskin — kuten kaikki, jotka tekevät sitä asiakastyötä — varautumaan näitten suojavarusteiden osalta. [Puhemies koputtaa] Koska huoltovarmuusvarasto [Puhemies: Aika!] jouduttiin jo ottamaan käyttöön, niin se myös tarkoittaa sitä, että tarvitaan innovaatioita täällä Suomessa, jotta saadaan tuotettua lisää suojavarusteita.

19.43 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan tuoda tähän lisätalousarvio- ja koronakriisikeskusteluun suomalaisten yrittäjien äänen. Se on suoranainen hätähuuto. Yrittäjät ovat olleet jo vuosikymmeniä tämän maan talouden selkäranka. Ilman menestyviä yrittäjiä ei meillä olisi vahvaa julkista sektoria eikä siis hyvinvointivaltiotakaan. Nyt, kun yrittäjät tarvitsevat apua, on meidän vastattava siihen huutoon. Resursseja meillä kyllä on, kyse on tahtotilasta.

Hallituksen nykyiset toimet tukea yrittäjiä eivät mielestäni ole riittäviä. Suomen Yrittäjät on tehnyt esityksen toimenpiteistä, joiden avulla me luomme yrittäjille, yrityksille ja heidän työntekijöilleen paremmat olosuhteet selviytyä tästä koronakriisistä mahdollisimman vähillä vahingoilla. Kenellekään tässä salissa ja kotikatsomoissa ei liene tarpeellista muistuttaa, mikä murhenäytelmä oli 1990-luvun talouskriisi. En tiedä, pystymmekö nyt välttämään vastaavan kriisin, mutta ainakin meidän on yritettävä. Emme saa lamaantua ja pelätä velkarahan käyttämistä työpaikkojen turvaamiseen ja yritysten konkurssien välttämiseen. Olemme ottaneet kymmeniä miljardeja velkaa silloin, kun meillä meni hyvin. Se ei ehkä ollut kovin järkevää, mutta nyt velan ottaminen on suorastaan pakollista. Hyvinvointivaltio on pelastettava. Suomen Yrittäjät on tehnyt esityksen toimenpiteistä, jotka turvasivat osaltaan yritysten rahoitusta ja estäisivät kassakriisejä.

Luen tässä osan niistä toimenpide-ehdotuksista.

1. Työnantajatuki: Valtion ja työeläkeyhtiöiden pitää ottaa kantaakseen työnantajan sosiaalivakuutusmaksut 1.4. alkaen kolmen kuukauden ajaksi. Työeläkemaksujen osalta voidaan hyödyntää niin sanottuja Emu-puskureita. Vaikutus olisi noin 1,4 miljardia kuukaudessa eli yhteensä 4,2 miljardia.

2. Yrittäjätuki: Valtio ottaa vastuulleen yrittäjän YEL- ja MYEL-maksut 1.4. alkaen kuuden kuukauden ajaksi, jotta yrittäjän rahat eivät lopu. YEL-vakuutettuja on 207 000 ja MYEL-vakuutettuja 57 000. Eläkemaksutuki yrittäjälle maksaisi valtiolle lisää noin 105 miljoonaa kuukaudessa. Puolen vuoden tuki maksaisi yhteensä 630 miljoonaa euroa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

3. Yksinyrittäjätuki: Valtio maksaa 1.4. alkaen kolmen kuukauden ajan yrityksille, joissa ei ole työntekijöitä eikä selvittämättömiä verovelkoja 2019 lopussa 724 euroa kuukaudessa. Tämä tukee jatkamaan yritystoimintaa.

4. Valtio palauttaa alkuvuonna maksetut oma-aloitteiset verot, arvonnlisävero ja työnantajasuoritukset, ja ennakkoverot hakemuksesta vuoden lainaksi yritysten käyttöpääoman vahvistamiseksi. Verojen koroton maksulykkäysaika on yksi vuosi, joka alkaa, kun valmiuslaki ei enää ole voimassa.

5. TE-toimistoja ohjeistetaan suhtautumaan myönteisesti starttirahayrittäjien maksujaksojen pidentämiseen ja jatkamiseen, jotta varmistetaan aloittavan yrittäjän yritystoiminnan jatkuvuus. Tätä varten vahvistetaan starttirahojen resursointia.

6. Julkisten vuokranantajien — valtio, kunnat, niiden yhtiöt, Metsähallitus ja työeläkeyhtiöt — pitää alentaa vuokriaan oma-aloitteisesti vähintään kolmen kuukauden ajaksi. Hallitus vetoaa suuriin kiinteistöyhtiöihin, että ne alentavat määrääjäksi kauppakeskusten vuokratasoa sekä joustavoittavat aukioloahtoja.

7. Valtion ja kuntien pitää toteuttaa julkisia hankintojaan etupainotteisesti, mikä turvaa monen yrityksen toimintaa ja pitää markkinan elävänä kriisin yli.

Arvoisa puhemies! Tässä oli siis osa yrittäjien esittämistä toimenpiteistä. Jos teillä, hallituspuolueet, menee sormi suuhun ettekä tiedä, miten auttaisitte suomalaisia yrittäjiä, kivaakaa tämä lukemani lista esiin ja ruvetkaa tekemään päätöksiä. Aika on nyt rahaa. Mitä kauemmin hidastelette ja epäröitte, sitä rumempaa jälkeä tulee.

Arvoisalle hallitukselle haluan lopuksi sanoa, että kukaan ei tule teitä historiassa syylistämään siitä, että autoitte liikaa suomalaisia yrittäjiä tässä kriisissä. Jos sen sijaan annatte tämän maan talouden selkärangan, mikro- ja pk-sektorin yritysten, tuhoutua, ei teille kunnian kukko laula, kun historiankirjoja aikanaan kirjoitetaan. — Kiitos.

19.47 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Meillä on käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja. Tällainen taloudellisen tilanteen eräänlainen romahtaminen tai ennakointi siitä, paljonko tarvitaan nyt rahaa, on todellakin ollut ennakoitavissa. Me tarvitsemme sosiaali- ja terveydenhuoltopuolelle lisää rahaa: siellä on perusterveydenhuolto mutta myös erikoissairaanhoido.

Olin eilen erikoissairaanhoidon hallituksen kokouksessa. Me tiedämme sen, että koska nyt joudutaan alasajamaan kaikki kiireetön hoito, niin meillä ei myöskään ole niitä tuloja. Samoin sairaanhoidopiirillä on ihan likviditeettiongelmia. Se taas vaikuttaa kuntatalouteen. No, koulupuolella on tietysti omat juttunsa, sen me olemme tänään jo täällä kuulleet monissa puheenvuoroissa. Kunnat tulevat olemaan hyvin, hyvin vaikeassa tilanteessa. Ne ovat olleet jo tähän asti hyvin vaikeassa tilanteessa, ja tämä vielä pahentaa sitä.

No, sitten tänä päivänä puhumme erityisesti yrittäjistä. Edellinen puheenvuoron käyttäjä mainitsi juuri näistä Suomen Yrittäjien tekemistä hyvistä ehdotuksista. Kyllähän tässä nyt erityisesti pk-yrittäjät ja yksinyrittäjät itseäni murehduttavat. He ovat ottaneet tästä nyt yhteyttä. He pelkäävät sitä, että vaikka tämä lisätalousarvio — sinänsä on hyvä, että se on annettu näin nopeasti — haluaa auttaa yrittäjiä, niin nyt pitää todella ne vaikutusten arvioinnit katsoa. Ennustan ja uskon, että yrittäjät itse kyllä tietävät, auttaako vai eikö auta.

Sitten täällä puhuttiin myöskin turvallisuuspuolesta. Rajavartiosto, poliisi ja pelastustoimi on todella tärkeää huomioida.

On erittäin hyvä, että tämä lisätalousarvio nyt annettiin, mutta me jokainen täällä sisällä tiedämme sen, että ei tässä vielä kaikki. Me tulemme tarvitsemaan vielä seuraavia ja seu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

raavia, ja siinä pohtisinkin, pitäisikö hallituksen tehdä ihan sellainen pidempiaikainen suunnitelma. Ymmärrän sen, että on tulossa kehysriihi — siinä katsotaan seuraavalle neljälle vuodelle — mutta ajattelisin, että tällainen hieman pidempikestoinen suunnitelma kaikista näistä skenaarioista — kauhuskenaario ja sitten hieman höllempi — eli mitä vielä pitää tehdä. Totta kai kehysriihessä sitten katsotaan sitä paljon pidempiaikaista, mutta se toisi hieman turvallisuutta, kun meillä olisi suunnitelma siitä, mitä kaikkea me voimme vielä tarvita, ja sitä sitten käynnisteltäisiin, ja vaikka se tuotaisiin pala kerrallaan, niin olisi laajempi suunnitelma. Nyt vähän tuntuu siltä, että jos mennään niin kuin kädestä suuhun ja aina katsotaan, mitä nyt tarvitaan, niin se ei välttämättä ole sitten hallittua.

Tämä puheenvuoroni ei ollut mikään kritiikki vaan pohdinta siihen, mitä mielestäni kannattaisi tehdä. Kiitos tästä, ja jatkoa varmasti seuraa. — Kiitos.

19.50 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Suomi on tänään enemmän yksi kuin koskaan ainakin oman elämäni aikana, tämäkin päivä siitä todistaa. Yhdessä tulemme selviämään kriisistä.

Tämä hallituksen käsitteillä oleva 397 miljoonan lisätalousarvio on tärkeä avaus. Rahaa tulemme tarvitsemaan jatkossakin paljon, mutta kerrankin voin sanoa, että nyt ei ole varaa tinkiä. Nyt pitää toimia nopeasti, aivan kuten hallitus on nyt toiminut. Kansalaisten terveys on nyt ensimmäinen asia. Siksi näen huolta siitä, että sairaaloissa lääkärin ja sairaanhoitajien riittävyys ja saatavuus on turvattu, huolta myös siitä, että sairaaloiden henkilöstöä riittää myös logistiikkaan, vastaanottoon, laitoksen huoltamiseen, ruokapalveluihin ja välinehuoltoon. Me tarvitsemme sairaanhoidossa henkilöstöresursseja.

Haluan nostaa yhä edelleen huoleni myös siitä, onko terveydenhuollossa saatavilla riittävästi lääkkeellistä happea. Lääkkeellinen happi on varteenotettava hoitomuoto koronan hoidossa, varsinkin tässä tilanteessa, kun ei ole rokotetta. Toivon, että vihdoinkin myös me voisimme täällä kehittyneessä Suomessa toimia samalla tavalla kuin monessa muussa maassa on jo vuosia toimittu. Mekin voisimme monen muun maan ohella ottaa vihdoin käyttöön ilmasta paikan päällä valmistettavan generoidun hapen. Nykyisin yleisesti käytettävä pullohappi ei tule terveyskeskuksissa ja vanhainkodeissa riittämään tulevassa tilanteessa. Toivon, että tämä asia ratkaistaan mitä pikimmiten.

Kriisi on vasta aluillaan, joten lomautukset — erityisesti terveydenhuollossa, edes määraikaiset — eivät ole maamme selviämisen vuoksi oikea ase. Nyt on luotava julkinen henkilöstöpankki ja henkilökunta on pidettävä jatkuvassa palveluksessa. Tarvitsemme eri tehtäviin henkilöitä, siis erityisesti terveydenhoidossa, mutta monella muullakin sektorilla, kuten täälläkin on aikaisemmin sanottu, poliisitoimessa ja pelastustoimessa. Samoin meidän pitää myöskin varmistaa, että saamme jatkossakin puhdasta kotimaista ja turvallisesti tuotettua ruokaa.

Viime päivinä ja myös täällä tänään olemme kuulleet useasti sanottavan, että terveitä yrityksiä pitää tukea. Nyt näyttää käyvän niin, että osa tulee saamaan yhteiskunnan tukea ja helpotuksia ja osalle yhteiskunnan resurssit eivät tule riittämään. Ministeri Lintilä sanoi tänään tässä salissa, että emme voi eritellä mitään tiettyä alaa, eli kaikki sektorit ovat samalla viivalla avun suhteen. Tämä on hyvä lupaus.

Lisätalousarviossa ely-keskusten kautta suunnattava 50 miljoonan lisäävustus kehittämisshankkeisiin on oikeansuuntainen.

Business Finlandin 150 miljoonan lisäys on hyvä, mutta kuten tiedämme, Business Finlandin avustukset kohdistuvat vain osakeyhtiöille. Business Finlandilta on haettu valtavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

määrät avustuksia lyhyessä ajassa — varmasti taitaa olla jo yli 5 000 kappaletta — ja arvotaan reippaasti yli nyt lisätalousarviossa kirjatut 150 miljoonaa. Ministeri Kulmuni lohdullisesti antoi lupauksen, että ei tarvitse olla osakeyhtiö, vaan kaikkia autetaan. Toivon, että tämäkin lupaus tulee toteutumaan.

Ministeri Lintilä mainitsi, että jos vuokranmaksua saa siirrettyä 3 kuukautta vuokraisännältä, niin 4. kuulla vuokratästä on jo sitten merkittävä. Jokainen meistä tietää, että kaikilla toimivilla yrityksillä on oma kulurakenteensa. Kun kassavirta lakkaa, tiedämme, mitä siitä seuraa, vaikkapa tässä tapauksessa vuokraisännälle.

Arvoisa herra puhemies! Siinä olen täysin samaa mieltä edustaja Kiljusen kanssa, että nyt jokaisen tahon pitää tulla vastaan, kaikilla sektoreilla. Olemme nyt kaikki yhdessä mukana tässä valitettavassa tilanteessa, ja tänään on tullut selväksi tässä salissa, jo aikaisemmin valtiovarainvaliokunnan kuulemisissa, että yritykset, mitkä ovat terveessä tilassa, saavat ainakin jonkinlaista apua joko Business Finlandin tai Finnveran kautta. Finnveralta ei kuitenkaan voi saada lainaa ilman pankin vaatimia vakuuksia. Vaikka vakuudet nyt ovat pienemmät kuin normaalissa maailmantilanteessa, voivat ne olla varsinkin kasvuyrityksille silti liian suuret. Siksi pelkoni onkin, missä kulkee se raja: mitkä yritykset saavat apua ja mitkä yritykset eivät tule selviämään? Tähän kysymykseen joudun vastaamaan useita kertoja päivittäin. Kysymys on vaikea vastattavaksi tässä vaiheessa, ja siksi toivonkin, että tulemme lisäämään hallituksen tiedottamista ja neuvontapalveluja.

Meidän tulee huolehtia siitä, että meille ei käy niin kuin edellisen laman jälkeen tapahtui — edellisen laman seurauksena menetimme yhden osaavan yrittäjäsukupolven. Laman myötä meni monelta yrittäjältä yritys, luottotiedot ja monilta vielä enemmän. Tämä johti siihen, että yrityksiä ja erilaista omaisuutta realisoitiin pilkkahinnalla. Varakkaat niin sanotut vanhan rahan yrittäjät rikastuivat entisestään, ja rohkeat ja myös kykenevät yrittäjät pelattiin pois markkinoilta. Vaikka huoleni saattaa tänään olla etuajassa, niin sellaista tilannetta, minkä saimme edellisen laman jälkeen kokea, ei saa tulevassa tilanteessa syntyä. [Puhemies: Aika!] Tässä salissa me varmistamme sen, että näin ei tule käymään.

Arvoisa herra puhemies! [Puhemies: Aika!] On päivänselvää, että terveys on nyt kaikkein tärkein asia. Terveydellä ei ole hintalappua. Nyt meidän tehtävänä on huolehtia toinen toisistamme, [Puhemies koputtaa] ja samalla jokaisen kuuluu noudattaa viranomaisien säädöksiä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisat edustajat! Meillä on nyt semmoinen tilanne, että joudutaan keskeyttämään tämä istunto kohta hetkeksi aikaa. Meillä on tulossa lähetekeskusteluun valtioneuvoston juuri antama hallituksen esitys laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Mutta otetaan yksi puheenvuoro vielä.

19.56 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin hallitusta tästä ripeydestä. On syytä ottaa huomioon, että tämä lisäbudjetti valmisteltiin jo lähes viikko sitten ja esitys annettiin perjantaina. Sen jälkeen on saatu paljon lisää tietoa, ja nyt tilanne jo näyttää ehkä taas toisenlaiselta ja pahemmalta. Kaikkein tärkeintä on se, että hallitus on huomannut nuo kaikki ongelmakohdat ja avannut ne tässä budjetissa, ja erityisen tärkeää on, että yritysten vaikeudet otetaan huomioon.

Tässä on Business Finlandille ja ely-keskuksille avustusvaltuuksia lisää 200 miljoonaa euroa. On jossain määrin kuvottavaa se kilpalaulanta, mitä täällä salissa on harjoitettu sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

tä, ovatko nämä riittäviä määriä. Me kaikki tiedämme, että ne eivät ole riittäviä. Me tiedämme myös sen, että kukaan ei tiedä, mikä on se oikea määrä. Mutta hallituspuolueilla on kyllä varsin suuri valmius nostaa näitä summia, ja niitä joudutaan lisäämään vielä monta kertaa. Nimenomaan nämä avustukset, suorat avustukset ovat se tärkein, nopea tapa auttaa äkkiä vaikeuksiin joutuneita yrityksiä.

Tärkeää on myöskin näitten Finnveran rahoitusvaltuuksien korottaminen ja luotto- ja taustastappioiden korvausprosenttien nostaminen. Valitettavasti nämä rahoitustavat muodostuvat aika kalliiksi yrityksille ja sopivat lähinnä niille yrityksille, joilla on vakuusvajetta. Varmastikin nämä ovat tarpeellisia, koska 80 prosenttia tulisi olemaan sitten sellaista lainarahaa, johon ei tarvita vakuuksia, kun Finnvera niistä vastaa, mutta monelle pankille voi se riskinotto siitä 20 prosentistakin olla ongelmallista. Ehkä paras tapa ainakin pienyrittäjälle on mennä sinne omaan pankkiin ja ottaa sieltä ihan normaalia luottoa, jos vakuuksia on vielä käytettävissä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Asian käsittely ja keskustelu keskeytetään. Keskustelua jatketaan istunnossa myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana. Istunto jatkuu 20.15.

Täysistunto ja asian käsittely keskeytettiin kello 19.58.

Täysistuntoa ja asian käsittelyä jatkettiin kello 20.15.

Puhemies Matti Vanhanen: Jatkamme kello 20 keskeytettyä istuntoa ja asiakohdan 3 käsittelyä. Hallituksen uusi esitys ravintolatoimintaa koskien otetaan viimeisenä asiana lähetekeskusteluun. — Lisätalousarviosta edustaja Talvitie.

20.16 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Jatketaan siis tosiaan tästä lisätalousarviosta. On tärkeää, että meillä on tämä lisätalousarvio täällä käsittelyssä, ja kuten äskeisessä puheenvuorossa toin esiin, niin tarvitaan niitä panostuksia niin yritysten rahoitus-tilanteen helpottamiseen kuten myöskin sosiaali- ja terveysministeriölle ja myöskin sinne turvallisuuspuolelle.

Hallintovaliokunnassa ollaan kannettu huolta siitä, miten meidän poliisi siellä etulinjassa on varautunut niin suojavaarusteiden kuin ohjeistuksen ja muun osalta, koska me tiedämme kaikki tässä salissa, että ei ole varaa siihen, että yhtäkkiä meillä on kymmeniä, jopa satoja poliiseja poissa sen takia, että siellä joku saa tämän viheliäisen virusepidemiatartunnan tai tartuntaepäilyjä alkaa olla niin paljon. Eli on tarvetta nyt ripeästi toimia siten, että vaikka tätä rahoitusta tulee tämä reilu 5 miljoonaa, niin myöskin niitä muita varotoimenpiteitä tehdään tai varautumista, niin kuin edustaja Kilpi sanoi tässä äsken, kuka huolehtii poliisiautojen puhdistamisesta, voidaanko sitä jotenkin muuten tehdä ja niin edelleen.

No, sitten vielä näihin suojavaarusteisiin. On siis tärkeätä, että niihin tulee rahoitusta. Vaikka osa kollegoista on täällä kehunut, että on hienoa, että huoltovarmuusvarasto nyt avataan, niin kyllä se itsessäni ainakin aiheutti myöskin huolta siitä, että joudutaan ottamaan se käyttöön jo nyt. Mutta on tärkeätä, että me toimimme nyt myöskin siten, että mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

dän kaikki yritykset, joilla on mahdollisuutta muuttaa tuotantosuuntaansa, sen myöskin pohtivat.

Kerron tähän hyvin kannustavan esimerkin Oulusta. Viime lauantaina sain viestin yritykseltä Screentec. Vanhoja opiskelukavereita on siellä ja tekee erilaista lääketieteelliseen elektroniikkaan liittyvää suojakalvoa ja lääketieteen diagnostiikkaan liittyvää apuvälinettä. He kertoivat, että he aikovat viikonlopun aikana tehdä protoa ja tuotantosuunnan testejä, voisivatko he alkaa tehdä tällaisia suojavisiirejä. Jo tänään sain kännykkään kuvan tällaisesta suojavisiiristä, jonka he ovat yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin OYSin kanssa tehneet niitten sääntöjen ja tarpeiden mukaisesti, mitä on.

Screentec tosiaan on jo tilannut materiaalit tuhannelle ensimmäiselle tällaiselle suojava-rusteelle. Yrityksen ei tarvitse tehdä sitä lääketieteen tarviketta, mitä yleensä he tekevät, vaan he pystyvät tekemään nopean tuotantosuunnan muutoksen. Tavoite on nyt niin, että materiaalihankinnat pääsisivät jopa siihen, että he pystyisivät tekemään näitä suojavisiirejä satatuhatta kappaletta. Nämä ovat ensimmäisiä viestejä siitä ja tulevia viestejä varmaan saadaan, että meidän yrityksissä on potentiaalia innovoida aivan uudenlaista toimintaa. Näitä tämääntyyppisiä suojavisiirejä tarvitaan terveydenhuollon saralla mutta niitä tarvitaan myöskin muilla saroilla.

Me olemme, arvoisa puhemies, todella poikkeuksellisessa tilanteessa. Tämä poikkeus-tilanne vaikuttaa meidän kaikkien arkeen. Kuten ekassa puheenvuorossa sanoin, tämä lisätalousarvio on ehkä juoksusuoraesimerkeillä ajateltuna se ensimmäinen lähtölaukaus, että mennään kaikki niihin lähtötelineisiin, mutta koko 400 metriä on vähintään matkaa ja tarvitaan paljon tekoja. Tarvitaan myöskin asennetta siihen, että tulee niitä uusia toimia, uusia lääkkeitä, miten tästä voidaan mennä yhdessä eteenpäin. Me tiedämme, että kukaan ei selviä tästä yksin.

Olin tuossa kuun alussa elämäni ensimmäistä kertaa 100-vuotissyntymäpäivillä. Mieheni mumma täytti Pohjanmaalla Nurmossa 100 vuotta. Anoppini oli löytänyt tekstin, jonka tämä Salme-mumma oli kirjoittanut talvisodan mainingeissa Nurmon nuorisoseuran lehteen. Luen muutaman lainauksen: ”Elämämme matka on tuntematon. Sen varrella on monenlaisia taisteluja.” ”Ei ole pieni se taistelu, jota käydään jokapäiväisen leivän vuoksi.” Tässä on hyvin vahvasti se näkymä, että on käyty monenlaista taistelua sen jokapäiväisen leipämme vuoksi.

Ja me kaikki kansanedustajat tiedämme, että mistään muusta asiasta ei ole saatu niin paljon palautetta kuin näinä päivinä ollaan saatu siitä huolesta, joka ihmisillä on niin työpaikoista, yrityksistä kuin toimeentulostakin, miten tästä yhdessä selvitään. Mutta me yhdessä voimme selvitä sillä asenteella, millä tätä Suomea on jälleenrakennettu myöskin aikaisemmin. Yhdessä kun katsotaan eteenpäin, tulevaisuus tehdään yhdessä, ja sillä keinoin me voimme tästä selvitä. — Kiitos.

20.21 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemia on meidän päättäjäsukupolvemme eittämättä syvin ja vaikein kriisi. Ensinnäkin se on suora uhka meidän terveydellemme ja hyvinvoinnillemme. Toisekseen se aiheuttaa vakavia iskuja käytännössä kaikille yhteiskuntamme sektoreille. Näiden iskujen lieventämiseksi suomalaiset nyt odottavatkin hallitukselta lisää ratkaisuja.

Tähän nähden nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen lisätalousarvio on hyvä alku, mutta me kaikki tiedämme, että se ei riitä. Koronavirus sairautena romahduttaa ihmisten keuhkot, ja saman se tekee taloudelle. Maamme keuhkot eli yrittäjät ovat romahduksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

partaalla. Lukuisissa suomalaisissa perheissä ja yrityksissä huoli tulevasta on nyt suurta, kun oma työ tai yritys on mennyt tai kohta menemässä alta. Siksi me tarvitsemme lisää päätöksiä, joilla suomalaiset autetaan, tekohengitetään kriisin yli. Aika on rahaa, joten me tarvitsemme tekohengitystä nopeasti. Uskon, että me kaikki tässä salissa olemme tästä yhtä mieltä.

Arvoisa puhemies! Kokoomus haluaa tukea hallitusta tässä työssä. Viime viikolla toimimme hallitukselle omat ehdotuksemme yritysten kysynnän tukemiseen ja ihmisten arjen helpottamiseen. Moni näistä keinoista olikin mukana hallituksen perjantaina julkaisemassa talouspaketissa, joten kiitos siitä. Silti kannustaisin hallitusta tutkimaan vielä myös niiden pois jääneiden kohtien toteuttamista. Esimerkiksi ehdotuksemme työnantajamaksun poistamisesta niiden yritysten kohdalta, jotka tässä vielä pitävät kiinni työvoimastaan, tai paikallisen sopimisen edistämisestä tulisivat monelle yrittäjälle edelleen tarpeeseen.

Lisäksi on, ikävä kyllä, todettava se, että hallituksen perjantainen 15 miljardin talouspaketti ei tuonut riittävästi tukea kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien pk-yrityksien tilanteeseen. Ehdotuksemme viime viikolla ja edelleen onkin se, että hallitus selvittää pikaisesti vastaavien suorien pk-yritysten hätärahoituskeinojen käyttöönottoa, joihin on päädytty jo muun muassa Saksassa. Yksi rahoituksen lähde tälle poikkeukselliselle ja eittämättä kalliille ratkaisulle voisi olla jo olemassa olevat Emu-puskurit.

Tulemme myös lähipäivinä tuomaan uusia keinoja hallituksen harkittavaksi. Kun kyse on suomalaisten työpaikoista, yrityksistä ja tulevaisuudesta, yhtään kiveä ei saa jättää kääntämättä, ratkaisuja on löydettävä.

Arvoisa puhemies! Ratkaisuvaihtoehtoja siis on olemassa, ja toivon todella, että hallitus suhtautuisi näihin meidänkin esittämiimme keinoihin myönteisesti. Me kaikki tiedämme, että tästäkin kriisistä selviämme, mutta nyt on kyse siitä, että millaisella hinnalla. Tehdään siis mieluummin liian paljon kuin vähän yhteisen tavoitteen eteen.

20.24 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Nyt on todella olennaista se, että sen sijaan, että käytetään yleiseen kysyntäelvytykseen rahaa, niin käytetään rahaa viisaasti ja kohdennetusti ja autetaan sekä kotitalouksia että yrityksiä tämän sokin yli myös tavoilla, joiden ei tarvitse oikeastaan maksaa mitään tai vain hyvin vähän julkiselle taloudelle. Yksi asia, joka tulee usein esiin yrittäjien kanssa puhuessa, on tämä työvoiman vähentäminen. Sehän on järkevää tällaisessa tilanteessa varsinkin, kun meillä on tunnetusti hyvä sosiaaliturva, jonka piiriin sitten kuitenkin lomautetut työntekijät pääsevät.

Minä olen ymmärtänyt, että tulossa on laki, hallituksen esitys, joka tekee mahdolliseksi lomautuksen varoajan lyhentämisen 5 päivään 14 päivästä. Se on ainakin minun kontaktipiirissäni oleville yrittäjille hyvin tärkeä. Toivoisin, että hallitus voisi vahvistaa — ja huomaa myös, että täällä on työministeri Tuula Haatainen paikalla — että tähän saliin tulee sellainen lainsäädäntö, jolla tämä lyheneminen voidaan todella varmistaa kaikille yrityksille kaikilla toimialoilla lakiteitse niin, että yritykset tietävät, millainen normisto heitä koskee. Suomessahan on yli 200 työehtosopimusta, jos oikein muistan, ja monelle pienelle yritykselle on hyvin vaikea tietää, missä työehtosopimus tässä asiassa mahdollisesti seiso. Siksi toivoisin, että hallitus voisi vahvistaa sen, että lakiteitse tämä lyheneminen viiteen päivään todella toteutuu kaikille yrityksille.

Toinen kysymys, joka on askarruttanut omaa mieltä, on se, että nämä työmarkkinoita koskevat väliaikaiset lait on nyt määrätty kestämaan vain kolme kuukautta, vaikka työmarkkinajärjestöjen alkuperäinen yhteinen ehdotus — joka siis ei ollut mikään sopimus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

vaan yhteinen ehdotus — olisi kuitenkin ollut se, että ne olisi tässä vaiheessa säädetty kes-tämään vuoden loppuun, jos oikein muistan. Nehän olisi aina voitu keskeyttää tarpeen mu-kaan. Kolme kuukautta tuntuu kuitenkin aika lyhyeltä ajalta. Miksi on valittu kolme kuu-kautta tässä tapauksessa? Sehän voi myös tarkoittaa sitä, että hyvin todennäköisesti — ajat-telin jo tässä meidän työyhteisöäkin — me joudumme sitten kesällä näitä lakeja pidentä-mään. Tätä on aika vaikea ymmärtää.

Tämä yleisenä huomiona tästä hallituksen sinänsä monella tapaa perustellusta ja hyvä-s-tä lähestymistavasta tässä kriisissä. — Kiitos.

20.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me elämme hyvin poikkeuksellista aikaa, ja se näkyy myöskin tämän eduskuntatyöskentelymme poikkeuksellisuudessa. Minäkin ist-un väärällä paikalla pitääkseni kollegaani etäisyyttä, painoin kyllä oikeata nappia, mutta ymmärrän tämän, että me joudumme tätä istuntosalijärjestelyäkin vähän nyt tässä muovaa-maan ja päivän agendakin vaihtuu tässä matkan kuluessa.

Tämä on hyvin kriittinen tilanne, ja haluan ainoastaan yhdestä asiasta tässä vielä koros-taa, kun puhutaan tästä lisätalousarviosta, ja se on näiden suojavarusteiden kiireellisyys mitä suurimmassa määrin. Meillä on raporttia sairaaloista, hoitoalalta, jolla on kriittinen ti-lanne siinä, että suojavarusteita ei ole riittävästi, ja nämä ihmiset, jos ketkä, tarvitsevat nii-tä, koska jos meillä rojahtaa myöskin hoitohenkilökunnan osalta tämä terveydenhuoltojär-jestelmä, olemme täydellisessä pulassa. Mutta haluaisin muistuttaa, että suojavarusteita tarvitaan myöskin muissa ammateissa. Kampaajista hierojiin ollaan ammateissa, joissa ol-laan lähikontakteissa — vaikka heidän asiakaskantansa onkin vähentynyt, joka tapaukses-sa niitä ammatteja vielä harjoitetaan ja suojavarusteita tarvitaan aivan aidosti myöskin näissä yhteyksissä.

Täällä on tänään arvosteltu Business Finlandia siitä, että sen tuki ollaan antamassa uu-teen innovatiiviseen toimintaan ja kehittämishankkeisiin. Mutta niin kuin edustaja Talvitie täällä toi esille, hyvin tärkeä on tämä lähtökohta nimenomaan poikkeusoloihin sopivista in-noittavista hankkeista ja tämä Screentec-hanke, mihin edustaja Talvitie viittasi, siihen, että lähdetään kehittämään uudentyyppisiä suojavarusteita, aidosti otetaan tämä kriittinen tilan-ne kiinni — nämä ovat juuri sitä, mitä me yrityksiltä kaipaamme, ja mikä tärkeintä, juuri tä-mäntapaisiin hankkeisiin tätä julkista rahoitusta myös ohjataan.

20.29 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Hallitus on tehnyt hyviä ja määrätie-toisia toimia tämän koronaviruksen taltuttamiseksi ja sen vaikutusten minimoimiseksi Suo-men kansaan ja suomalaisiin yrityksiin, mutta paljon on kuitenkin vielä tehtävää.

Erityisesti tällä hetkellä olemme tilanteessa, niin kuin täällä salissa monen suulla on jo tänään todettu, että pk-yrittäjät eli pienet ja keskisuuret yritykset ovat vielä tyhjän päällä ja vapaassa pudotuksessa. Me tarvitsemme yrittäjille niin sanotun yrittäjätuen ja me tarvit-semme yrittäjille enemmän rahoitusta, jotta työpaikat ja yritykset saadaan pelastettua. Nyt on kevät, kurjet ovat saapuneet etelästä, mutta suot ovat jäässä — kurki kuolee ennen kuin suo sulaa, sanoi Sixten Korkman tänä päivänä mainiossa kirjoituksessaan Helsingin Sano-missa. Nyt on tosiaan niin, että sille kurjelle tarvitaan ruokaa, jotta se elää tämän vaiheen yli, ennen kuin se suo sulaa, ja näin ollen pyydän ja toivon, että hallitus huomioi tämän yrit-täjien hädän myös tulevaisuudessa esityksissään siten, että työpaikat ja yritysten tulevaisuus saa-daan varmistettua ja mahdollisimman suuressa osassa pelastettua. Nimittäin se raha, mikä tähän menee, joudutaan sitten joka tapauksessa käyttämään työttömien uudelleen koulutta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2020 vp

miseen, konkurssien hoitamiseen ja starttirahoihin ja niin edelleen, jos me nyt annamme tämän hyvin maamme kansalaisia työllistävän yrityskannan kaatua tämän kriisin seurauksena. Sen takia hallitukselta peräänkuulutan vielä vahvoja toimia yrittäjien puolesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.